

KUHINJSKO in
SOBNO POHIŠTVO
KAVČI,
ŽIMNICE
VZMETNICE

V VELIKI
IZBIRI
PO
NIZKIH
CENAH
IN NA OBROKE
V VELEBLAGOVNICI

Na-ma

PRED POŠTO

Štev. 13
Leto V.

Ljubljana, 28. marca 1957

ATL **TEDENSKA TRIBUNA** 20 dn

TEDNIK
»SLOVENSKEGA
POROČEVALCA«

14 STRANI CLANKOV IN SLIK
Z VSEH PODROČIJ POLITIKE, ZNANOSTI,
UMETNOSTI IN RAZVEDRILA

KAKO BO PA LETOS S TURISTIČNO SEZONO?

Lanska šola je bila predraga

Z vrsto različnih ukrepov in pe-
strimi pripravami na novo turi-
stično sezono poskušamo delno
nadoknaditi tisto, kar smo lani
zgubili — Nekaj pomanjkljivosti
pa je še ostalo

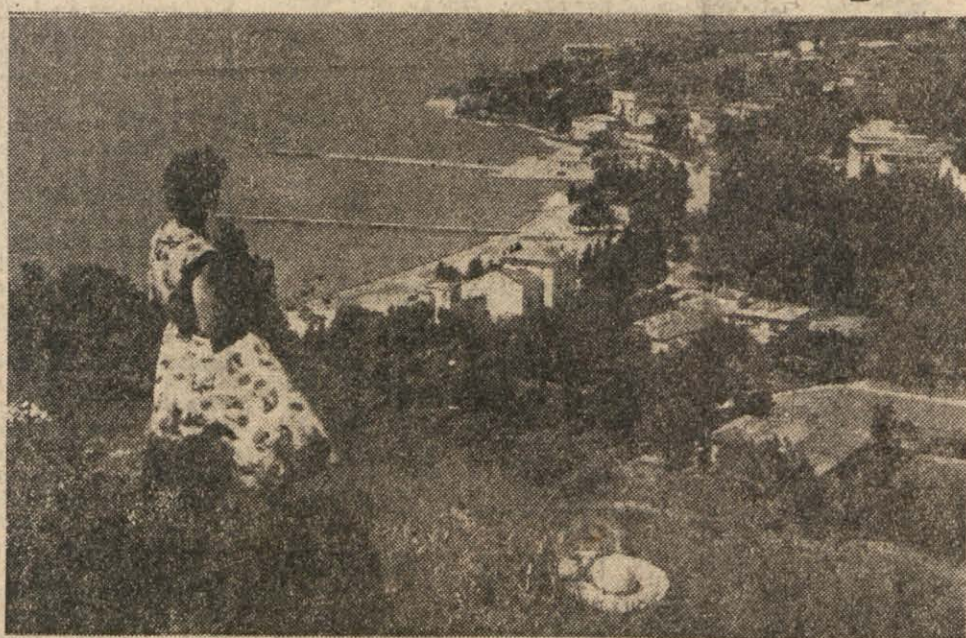
Ce je bila lanskoletna draga šola in ne-
zadostno, ki smo ga dobili v turizmu, reč za
močne živce, potem velja sedaj ohraniti
močne živce, da izpeljemo do kraja vse tisto
in še kaj, kar smo si zadali ob lanskim izkuš-
njah. Prvi koraki za letošnjo sezono so nam-
reč — kot smo se prepričali ondan, ko smo
malce križarili po domovini — zelo lepa
korektura lanske nesolidnosti in dobrane
mere primitivizma. Po dosedanjih opažanjih
sedeč, bomo v marsičem uspeli popraviti slab-
viti iz minulega leta. Pravimo: »v marsičem«.
Ze dolgo nam je pač jasno, da takih »za-
mere«, kot je bila lanska, turisti zlepa ne
odpušijo.

Zato je prav, da z našimi pripravami na
turistično sezono nikoli nismo popolnoma
zadovoljni. Neoporečni start, ki so ga letos
zagotovili pravočasni ukrepi naših turistič-
nih in gostinskih organizacij, zlasti pa še
njih, in zveznih organov, mora namreč kronati finiš,
ki bo v njem čutili skrajni smotni napor
siehernega živca našega organizma.

Cene izpodbudne

Sobota je bila sončna, vremenska napo-
ved za nedeljo ugodna in »marš-ruta« je bi-
la kaj hitro pripravljena. Ljubljana, Celje—
Logarska, potem prek Savinjske v Kamni
do Bleda in naprej čez Vršič v Trento na
Bovško, po Soški dolini do Gorice in čez
Kras v Portorož.

Prvi del tekmovalstva je bil izpodbuden
glede cen, saj se tam od Mozirja, Gornjega
Grada, Luče, Logarske do Trente (pa tudi za
Poljansko in Soško dolino velja isto, kot
smo zvedeli mimogrede) nočnine sučejo
okrog 100 do 150 dinarjev, hrana pa okrog
300 do 400 dinarjev; drugi obmorski del pa
je bil seveda privlačen zlasti zaradi razve-
tene pomladi in za nas »kontinentalce« ne-
premagljivo čara morja. Zato smo skoraj
mirno zapisali, da bo ob morju za kakšnih
100 do 150 dinarjev nočnina dražja in da bo
treba ob morju toliko več odriniti tudi za
hrano.

SLOVENSKO PRIMORJE JE TUDI VAŽNA POSTAVKA V NAŠEM TURIZMU, ZLASTI
INOZEMSKEM. PORTOROŽ, KI GA VIDIMO NA SLIKI, PRIVABLJA VSAKO LETO LE
VELIKO ŠTEVILO TUJCEV. LETOS BO V TEH KRAJIH BOLJE PRESKREBJENO TUDI
ZA DOMAČI TURIZEM, SAJ JE OBČINSKI LJUDSKI ODBOR V PIRANU V SODELO-
VANJU Z DELOVNIMI KOLEKTIVI DOMISLENO IZKORISTITI POSLOPIJA, IZPRAZNJENA
PO IZSELIŠTVI ITALJANSKEGA PREBIVALSTVA, IN TAKO PRIDOBIL NOVIH 2000 PO-
STELJ. VENDAR BI MORALI TUDI TOLIKO BOLJE PREMISLITI VPRAŠANJE POPUSTOV
PRED SEZONO IN PO NJEJ

Svinčnik pa se je začel zatikati, ko smo
sprasovali o predsezonskih, sezonskih in po-
sezonskih cenah. Malce zato, ker se je za-
tikal tudi jezik tistim, ki so nam odgovar-
jali: povsod še niso o tem razmišljali; še
bolj pa se nam je zatikal zato, ker se cene
niso bistveno razlikovale.

Seveda nas je zaskrbel tudi jezik: »Kaj
mislite, da bomo oplaknili svojo nejevoljo,
če nam v naših službah »izplanirajo« dopust
na jesen, z zadovoljstvom, ker bi plačali
enako ceno kot tisti, ki bodo na počitnicah
v glavni sezoni?« Se bolj pa je zbedel pri-
jatelj s Turistične zveze: »Ze res, da imajo
Skandinavci visok standard in da našo klimo
v pasjih dneh, v času glavne sezone, s te-
žavo prenašajo — toda ali menite, da je res
lahko le klima odločila, da prihajajo naj-
raje v predsezoni ali po sezoni ali pa na to
izbira vpliva tudi cena?«

Se preden so se kakšne znebili, jim je
povedal: »Vidite, potem ko smo objavili cene

v tujini — smo prav zaradi tega opazili med
Skandinavci v primeri s prejšnjimi leti raz-
meroma majhno zanimanje... Tisti, ki se še
zanimajo, se zanimajo za glavno! In to je
dvojna škoda!

Seveda so potem začela deževati vpraša-
nja predvsem o tujih turistih: »In drugi?
Nemci, Avstrijci, Francozi, Angleži, Hol-
landci?«

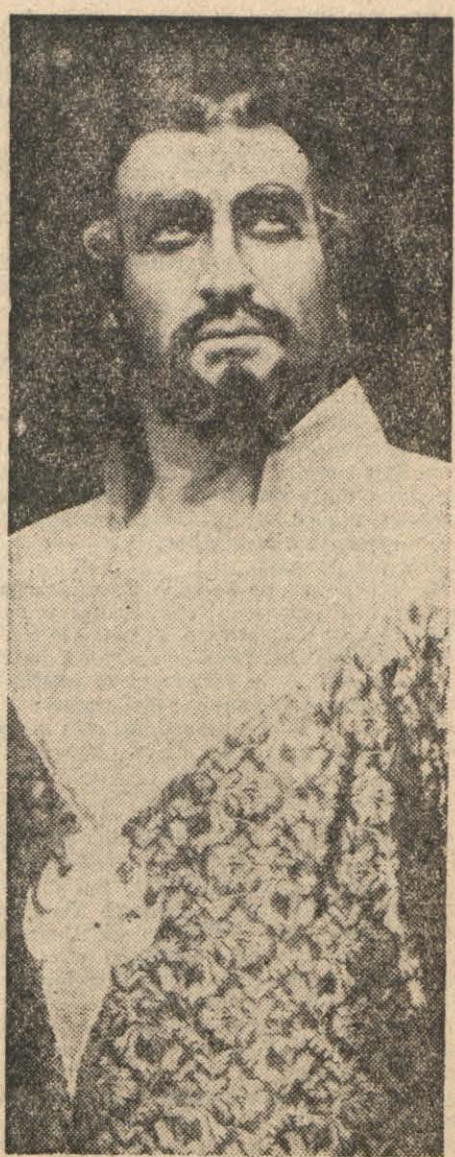
Prijatelj s Turistične zveze je bil pomir-
ljujejši: »Kaže dobro. Zlasti se zanimajo An-
gleži in predvideni so večji aranžmaji, tako
da utegnejo biti angleški turisti letos pri
nas že na tretjem mestu — za Nemci in Av-
strijci.«

»In Holandci?«

»Kaj je vzrok za razmeroma majhno za-
nimanje Holandcev, je težavno reči. Stare
zveze so videti zrahljane. Izredno pa je za-
nimanje holandske turistične zveze in Hol-
andskega kraljevskega avto-moto kluba. Ze-
lo je poraslo zanimanje Belgijcev in tudi
Francozov, ki vzhle vladni uredbi, s katero
so znižali polovico devizne kvote (s 70.000 na
35.000 frankov), želijo preživeti svoj dopust
pri nas.«

Samo »od zgoraj« bi bilo premalo

Novice o Belgijcih so se posebej razve-
sejili na Gorenjskem. V Soški dolini in
Trenti pa so se praskali za ušesom, kako bi
solidne Belgijce, ki ljubijo zlasti samostoj-

Jože Gostič, naš znameniti Kam-
ničan, ki je že pred mnogimi leti
zapustil Ljubljano in se v zagrebški
operi dvignil do mednarodnega slo-
vesa, prihaja pogosto k nam na go-
stovanja, kjer nas zmeraj znova
navdušuje; zadnji čas posebno v
vlogi Othela.

na, manj pa skupinska potovanja — obozo-
rili na soške postrvi. Znan je pač, da take
belgijske turiste s težavo pridobite za hotel
srednje kategorije.

Naysezadnje so se nekako pomirili: če že
Belgijcev ne bo v Soško dolino, bodo pa
prišli Nemci in Avstrijci, ker so takse za
vize znižane in bodo naša predstavništva iz-
dajala vize tudi za tri dni, ki bodo stale le
0.25 dolarja (75 dinarjev).

- ker bodo naša predstavništva izdajala
v neomejenih količinah kolektivne vize
- ker je omiljen carinski postopek
- ker bodo lahko tuji turisti in izletniki
izpolnili carinske formularje že pred od-
hodom, saj jih bodo dobili ob izdaji vize
- ko bo zato manj sitnosti in izgube časa
- ko je ostala v veljavi uredba o ukli-
nitvi cestne takse

Toda njihovo razmišljanje nas je vendar,
le neprijetno zadelo in že tedaj smo skle-
nili, da nekaj zapišemo: napak bi bilo na-
priti vse grehe za lansko katastrofo odprav-
ljenim pomanjkljivostim. Krivdo naj iščejo
tudi okraj, občine in posamezna podjetja.
Samo znižanje cen in pravočasna objava v
tujini — ob vseh ostalih spremembah — za-
to ne bo v eni sami sezoni nadoknadilo ti-
sto, kar je bilo zapravljeno lani.

Novost: Turistični informatorji

Menda so misel uganili, kajti začeli so
pripovedovati (isto so nam povedali tudi dru-
gi), kako bodo na pobudo Turistične zveze
povsod postavili table z dvema besedama, ki
jih bo vsakdo lahko razumel: »turistični in-
formator«. Teh smernih tabel ne bodo po-
stavili le na mejah, kjer bodo tuji lahko
dobili prve informacije, temveč tudi na ve-
čini križišč in v najbolj zakonitih krajih, ki
so lahko zanimivi za turista — n. pr. ribiča.
Tisti, ki bo šel v smeri, ki jo bo kazala
tabla, bo tudi v najmanjši vasi ali samotni

(Nadaljevanje na 4. strani)

ICASSO IN GRETA GARBO

Slavna filmska igralka Greta Garbo je
prošla slikarja Pabla Picassa, naj bi jo
portretiral. Greta Garbo je že ostarela,
Picasso pa po svoje pojmuje lepoto. Ta
portret bo vsekakor zanimiv.

V torek je Zvezna ljud-
ska skupščina soglasno iz-
volila za svojega novega
predsednika Petra Stambo-
lića, dosedanjega predse-
dnika Ljudske skupščine LR
Srbije. V svojem nagovoru
je novi predsednik dejal,
da bo skupščina z vestnim
delom v nadaljnjem razvo-
ju socialistične graditve
poskušala zmanjšati izgubo,
ki jo je utrpela s smrtjo
svojega dosedanjega pred-
sednika Moše Pijada.

Petar Stambolić je bil ro-
jen leta 1912 v Brezovicah
pri Ivanici v Srbiji. Na
kmetijski fakulteti v Beo-
gradu je dokončal študij
agronomije. V napredno
gibanje se je vključil takoj
po prihodu na študij
v Beograd, leta 1933 je po-
stal član SKOJ, dve leti
kasneje pa je bil sprejet
v KPJ. Med vojno je
opravljal razne važne
funkcije, v glavnem v Sr-
biji in ilegalno v okupirane-
nem Beogradu; nazadnje
je bil komandant Glavnega
štaba NOV in PO Srbije.
Bil je tudi član predsed-
stva AVNOJ. Po vojni je
bil finančni minister LR
Srbije, nato zvezni minister
za kmetijstvo, od leta 1948
pa predsednik vlade LR Sr-
bije. Leta 1953 je bil iz-
voljen za predsednika Ljud-
ske skupščine Srbije.

GLAVNI DRŽAVNI PRAVDNIK - VOHUN

V nedeljo zjutraj ob šestih
se je v svojem stanovanju v
Bernu ustrelil vrhovni državni
pravdnik švicarske konfедера-
cije René Dubois. Samomor vi-
soke državne osebnosti je bil
vrhunec vohunske afere, o ka-
teri je švicarski tisk že nekaj
dni zelo na široko pisal, javnost
pa ni niti slutila, da je v afero
zapleten tudi Dubois, saj je
prav on sodeloval pri preiskavi,
ki so jo vodile policijske obla-
sti. Zato je njegov samomor
izzval presenečenje in ogorče-
nje hkrati.

Švicarska policija je 20. mar-
ca letos aretirala inšpektorja
federalne policije Maxa Ulbricha,
ki je bil obtožen, da je ne-
kemu funkcionarju francoskega
veleposlaništva izročal besedila
telefonskih razgovorov med
invazijo v Egipt. V poročilu o
aretaciji, ki ga je izdalo držav-
no pravdnistvo, je bilo rečeno,
da so Ulbricha aretirali v bli-
žini francoskega veleposlani-
štva. Napravili so hišno pre-
iskavo in našli dokaze o nje-
govi krivdi. Pri zaslišanjih pa
je Ulbrich baje uspel dokazati,
da ni kriv. Spustili so ga na
začasno svobodo, hkrati pa na-
daljevali preiskavo.

Zdi se, da je Dubois sam ob-
tožil Ulbricha, da bi odvrnil
sum od sebe, toda preiskovalni
organi so mu vseeno prišli na
sled in kaže, da je Dubois ugo-
tovil tudi to, preden je policija
uspela položiti roko nanj. V so-
boto zjutraj je bil Dubois v
sodni palači na sestanku s še-
fom policije in nekim funkcio-
narjem državnega pravdnistva.
Razpravljali so o omenjeni vo-
hunki aferi. Nenadoma se je
Dubois opravičil in odšel. Obla-
sti pa so ga že sumile. Zato so
poslali policijskega agenta, naj
mu sledi in ga ne izpusti iz oči.
Toda po eni uri je policaj iz-
gubil sled za Duboisom, ki se
je šele zvečer vrnil domov. Bil
je potr. Zapri se je v svojo
sobo in se ni oglašil niti ženi,
ki ga je klicala in spraševala,
kaj mu je, niti ni odgovarjal na
telefonske pozive. Zjutraj ob
šestih pa je žena zasilila dva
strela. Vdrl so v njegovo sobo
in ga našli na tleh s prestre-
ljenim senecem.

René Dubois je bil še razme-
roma mlad človek, star je bil
48 let, za vrhovnega državnega
pravdnika pa je bil izvoljen leta
1955. Bil je velik prijatelj Fra-

cije, ki jo je v času sueškega
napada tudi javno zagovarjal.
Ker je bil zelo premožen člo-
vek, menijo, da je treba vzroke,
zaradi katerih se je zapletel v

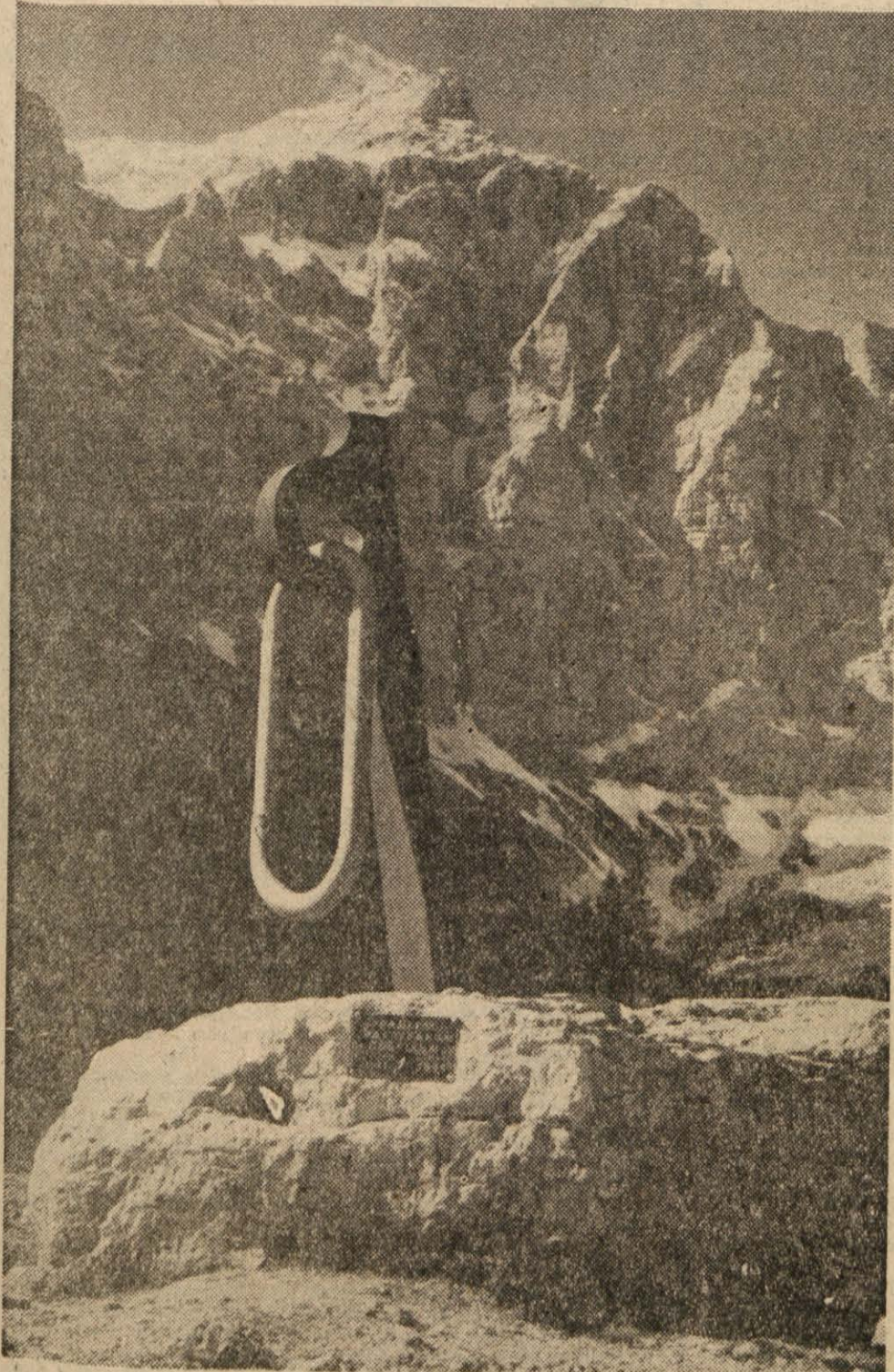

RENE DUBOIS

vohunsko afero iskati predvsem
v njegovem političnem prepri-
čanju.

Preiskovalne oblasti so skraj-
no rezervirane, vendar se je iz-
vedelo, da je sam Dubois dal
nalog za prisluškovanje telefons-
kih razgovorov egiptovskega
veleposlaništva v Bernu. Me-
nijo, da je besedilo teh razgo-
vorov tudi sam izročal franco-
skim predstavnikom. Franco-
sko veleposlaništvo je sicer
uradno demantiralo, da bi bilo
od kogar koli dobivalo infor-
macije o egiptovski dejavnosti
v Švici, vendar to stvari nič
ne spremeni.

Razumljivo je, da je vest o
Duboisovem samomoru in nje-
govi krivdi razburila švicarsko
javnost. Tisk opozarja v tej
zvezi tudi na druge afere, ki so
jih v zadnjem času odkrili v
državni upravi, in očita vladi,
da slabo izbira državne funkco-
narje. Vsekakor je za švicarsko
vlado Duboisov primer zelo ne-
prijetna zadeva, zato ni čudno,
da so uradni komunikaciji tako
skopi in da še posebej poudar-
jajo, da ni šlo za vohunstvo
proti švicarski državi.

ZE GORE SO VEDNO MIKAVNE. NA SLIKI MOGOČEN POGLED NA SEVERNO STENO
V GLAVI IZPRED SPOMENIKOM GORENSKIM PARTIZANOM V VRATIH.

NEVARNA POTA

Teden dni je malo in precej v svetovni politiki. Včasih se nakopiči dogodkov, da človek ne vidi in njih, drugi pa je spet takšna suša, da ni s čim postreči bralcem, ki bi vendarle radi slišali kaj novega. Tokrat bi rekli, da je bil sestanek na Bermudih nekaka osrednja točka mednarodnega dogajanja, pa morda tudi ključ do marsičesa novega.

Res? Saj končno Eisenhower in Macmillan nista sklenila ničesar posebnega, vsaj ničesar takega, o čemer ne bi bilo še dovolj govora v zadnjem času. O večjem ameriškem sodelovanju v bagdadskem paktu hrepeneče govorijo Angleži že leto in več, dobave ameriških dirilantov izstrelkov so tudi stara angleška želja, združitev Nemčije je vprašanje, ki se vleče kot jara kača, nesoglasja med Anglijo in ZDA na Srednjem vzhodu pa tudi niso nič novega. Besede o »obnovljenem zaupanju« zvenijo kot fraza brez prave vsebine, francoske tožbe, da je ameriški predsednik z Macmillanom obravnaval mnogo bolj bistvena vprašanja kot z Molletom — pa so tudi razumljive.

Torej nič novega? Da, če brskamo po besedah bermudskega komuni-keja, bi bilo ameriško sodelovanje v bagdadskem paktu edina novica, skupno sklicevanje na resolucijo OZN o položaju na Srednjem vzhodu pa edino razveseljivo dejstvo, če ga primerjamo z nedavnimi angleškimi poskusi, storjenimi v sodelovanju s Francijo in Izraelom, da s silo obrnejo položaj sebi v prid.

Vsekakor pa pade v oči, da je v komunikaciji poudarek na eni strani na položaju na Srednjem vzhodu, na drugi strani pa na združitvi Nemčije, na atlantskem paktu in na evropskem združevanju, pojmovano v funkciji atlantskega pakta. V Evropi je položaj dovolj razčiščen, da lahko pod tem poudarkom razumemo samo postritev tistih tendenc, ki jim skupno pravimo blokovska politika. Da je združitev Nemčije še precej daleč, je jasno tako Angležem in Amerikancem kot vsem ostalim. Da sodi atlantski pakt na področje politične in vojaške strategije in da zadeva gospodarsko združevanje »male Evrope« na kopico konkretnih težav, ki izhajajo pač iz položaja vsake države posebej ne glede na njeno širšo opredelitev ali njeno članstvo v atlantski skupnosti, je prav tako zelo očitno. Če naj se po silbi zbrati eno z drugim, je to pač znak, naj prevladajo »širše« strateške koristi nad vsakdanji tegobami plačilnih bilanc, brezposelnosti in krize te ali one gospodarske panoge.

Macmillan in Eisenhower sta se torej glede Evrope sporazumela (beseda je seveda relativna, kajti Anglija tudi zdaj ne sodelovata pri evropskem združevanju v oni meri, kot bi Amerikanci želeli) o stvarih, ki zaostrojuje fronto proti drugemu bloku. Razveseljivo to ni, ker smrdi po vračanju v stare čase hladne vojne in mednarodne napetosti. Vendar gre tu bolj za način obravnavanja evropskih zadev kot za kakšne konkretne cilje, saj so meje v Evropi le preveč togo začrtane, kar so pokazali nedavno tudi madžarski dogodki.

In Srednji vzhod? Angleži so z veseljem pozdravili napoved sodelovanja ZDA v vojaškem odboru bagdad-skega pakta, saj so to razumeli kot ameriško botrovanje svojemu vplivu na tistem srednjevzhodnem področju, kjer se je še ohranil. Glede vsega ostalega pa je seveda še vrsta odprtih vprašanj. Sklicevanje na resolucije OZN — posebno po ponesrečenem angleško-francoskem poskusu sekanja gordijskega voza z vojaš-ko silo — je seveda koncesija ameriški politiki. Toda kakšna je pravzaprav ta ameriška politika, ki je dejansko veliko pripomogla k neuspehu oboroženega napada na Egipt in k zmagi načel Združenih narodov?

Tu ne bo odveč droben podatek, ki ga je menda sam Ben Gurion priključil svoji vlagi vse do zadnje odločitve, da je treba izprazniti Gazo. Se preden sta se glavna skupščina OZN in ameriški kongres začela ukvarjati s koščicim vprašanjem sankcij zoper Izrael, je Bela hiša že uvedla neko vrsto sankcij. Komentarji so te sankcije imenovali »gospodarsko gverilsko vojno« — njena posledica pa je bila, da se je izraelski odpor v nekaj tednih zdobil, ZDA so ustavile dobave živil iz kmetijskih presežkov. Ameriška finančna pomoč Izraelu — 35 milijonov dolarjev — se je nekje zatankila. Izraelska prošnja za kredit pri Mednarodni banki je šla »ad acta«. Ameriško zunanje ministrstvo je razve-ljavilo vse potne liste ameriških državljanov za Izrael, grozila pa je tudi z ustavitvijo dolarskih prenosov. Izrael je kapituliral.

A kaj je pripravilo washingtonsko vlado do teh odločnih ukrepov, ko so Združeni narodi še oklevali in ko se je v samem ameriškem kongresu razvijala močna gonja proti sankcijam?

Odgovorov je mnogo. Eisenhowerjeva doktrina, strah pred splošno vojno, petrolej. Pravzaprav pa je vse zelo poezano. Morda je dovolj, če si ogledamo poglav-je »petrolej« in pri tem še pomislimo, da se svetovne zaloge energetskih sredstev polagoma izčrpujejo in da je doba, ko bodo atomi nadomestili ostale oblike ener-gije, še precej daleč: pred marsikoga v svetu se postavlja vprašanje kritičnega prehodnega obdobja. Torej petrolej. Svetovna proizvodnja je v lanskem letu dosegla rekordno število 835 milijonov ton. Od tega odpade 65% ali 535 milijonov ton na obe Ameriki (ZDA 351 milijonov, Venezuela 129 milijonov itd.). Od preostalih 300 milijonov ton odpade na Srednji vzhod 172 milijonov (brez suške krize bi jih bilo 200), na Indo-nezijo 20, na Zahodno Evropo malenkost (10 milijonov ton), na vzhodne države 100 milijonov (ZSSR sama 84 milijonov). Po teh podatkih ZDA ne bi imele vzroka za razburjenje. Drugačen je položaj z zalogami. Ugotovljene zaloge so naslednje: 3 milijarde ton v ZDA, dve milijardi v Venezueli, 3 do 4 v ZSSR in kar deset na Srednjem vzhodu. Podatki so seveda začasni: za ameriško področje precej natanko ugotovljeni, za ostala približni, saj so velika prostranstva še neraziskana. Srednji vzhod še ni ves preiskan, ZSSR je šele začela odkrivati ogromna ležišča v Sibiriji, Afrika je skoraj neznan (podpredsednik Nixon pa je že bil tam na vzhodnem obisku).

Torej ne skrb za danes, temveč za jutri. Petrolej pa ni samo vir zasluga, temveč se vključuje tudi v strateške kombinacije. In tako se dogaja, da se je meja med blokoma v Evropi toliko izkristalizirala, da je že omogočila začetek precej mirujočih razgovorov, in da se je nenadoma pojavilo novo žarišče blokovske tekmene na Srednjem vzhodu. Amerika utegne nekdo arabske države še krupavo potrebovati. Če je pri tem — ne glede na prave nagibe svoje politike — odločno nastopila proti napadu na Egipt, je to vsekakor poziti-vno. Manj bodrilni pa so znaki, da želi zdaj prenesti na to področje, ki je v enem samem osebovabilnem vrenju, tudi svoj blokovski vpliv in da postavlja vprašanje: za nas ali za Ruse? tam, kjer je glavni problem osamosvojitve in obramba pred ostanki evropskega imperializma. Najmanj bodrilno pa je seveda sodelo-vanje v bagdadskem paktu, ki naj strunjeve poveže zadnje ostanke angleškega kolonialnega vpliva. S tem prihaja ZDA posem nujno v spor z arabskimi težnjami po samostojnosti — saj se že kažejo znaki, da bi rade uporabljale metodo »gospodarske gverilske vojne« tudi proti Egiptu. Pri tem se je dovolj spomniti, da so prav te metode, uvedene na angleški in francoski nasvet (odgovor na kredit za asuanski jezi), povzročile izbruh suške krize, pa bomo razumeli, koliko nevarnosti se utegne skrivati v takšni politiki.

- r. c.
- Izdaja in tiska časopisno-založniško podjetje »Slovenski poročalec« v Ljubljani, direktor Rudi Janžura. Glavni in odgovorni urednik Ivo Tavcar.
 - Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica 3 (prilitej), pošti- ni predal: 150 — Telefoni 23-522 do 23-528 (interni šte-vilki 33).
 - Naročniški oddelci: Ljubljana, Titova cesta 6, telefon 21-032. Naročnina: celoletna 960, polletna 480 din, četrtletna 240 din, mesečna 80 din. Posamezna številka 20 din.
 - Oglasi oddelci: Ljubljana, Titova c. 1, telefon 21-896.
 - Številka tekočega računa pri Komunalni banki: 60-103-5-2-367.
 - Rokopisov ne vračamo!

BUNTON in BONN

Če bi mislili, da se bo bonnski po-slanec ukvarjal samo s proučevanjem združitve Nemčije ali s stroški za okupacijske čete in s pripravo za vojno borbo, bi se temeljito motili. Te dni se vsi po-govori sudejo okrog knjige, ki je pravkar izšla. Knjiga stane 26.30 mark in nima s politiko nobene-

NAPAČNO

PRAV

TAKO SE NEMŠKI KARIKATURIST V REVJI »QUICK« NORČUJE IZ GOSPE PAPPITZ. PRIMER, KI GA JE »PRI-ROČNIK LEPEGA VEDENJA« POZABIL OMENTI? »ČE SI POVAJLJEN NA SPREJEM, NE PRIDI S KONJEM V DVO-RANO, PUSTI GA V GARDEROBI«

ga opravlja. Povzročila pa je bur-ne debate in celo parlament se bo ukvarjal s »Priročnikom do-brega vedenja«, katerega vsebina je razburila in globoko užalila bonnske dame in gospe, ki so s tem dali slišati, da nimajo niti kančica humora.

Kaj pa je tako užalilo njihovo samoljubnost? Priročnik, ki o njem govorimo, sta napisala Karlheinz Graudenz in gospa Erica Pappitz. Prvega je založnik predstavil bralcem kot svetovne-ga potnika (je pa tudi skrivnost-na osebnost Göringove »Luft-waffe«), Pappitzova pa je vršilec dolžnosti šefa protokola v zuna-njem ministrstvu, svetnica posla-ništvu k razredu.

V tem delu avtorja učita, kako naj se vedeta »dame« in »gospo-de«, če hočeta uživati sloves dobro vzgojenih ljudi. Tako avtorja sve-tujejo, kdaj in kako morata fini gospod ali gospa pozvoniti, da ni v silu in dostojno, če nosi gos-pod dole go spodnje hlače (gospe Pappitz navkljub pa je franco-ski veleposlanik François-Poncet, znan kot najelegantnejši diplo-mat, javno priznal svoje velika-sko napako — da namreč nosi dole go spodnje hlače); kdaj mora nagovoriti gospa drugo gospo z »milostljivostjo«; kako mora govoriti generalni direktor z vrtnarjem; take in podobne napotke za živ-ljenje dajeta gospa Pappitz in njen sodelavec — s pravo prusko strunostjo in kategoričnostjo.

Težko je verjeti, da je takšna nepomenost, kot je izdala pri-ročnika, dvignila v Bonnu toliko prahu in da jo prav po nemško jemljejo tako zares. Odslej tre-tetajo mladi atašej pred Pap-pitzovo kot mlačni solarki, ko jim zviška ukazuje in skodri črna obročljen lornjon kritično motri njihovo vedenje. Gospa Pappitz je tako postala središče vse po-zornosti. Starosta Bundestaga, gos-pa Luder, izbrala je denarčiča (na stranki je pisala ministrstvu za zunanje zadeve pismo, v katerem vprašuje, ali je gospa Pappitzova poklicana vzgajati bonnsko mlado generacijo, in zahteva, naj zavzame ministrstvo svoje stališ-če v tej življenjsko važni zadevi na prihodnjem zasedanju Bunde-staga. Ta častivredna dama pa je morda prav ta »tema« razpisa, da ima v Bonnu »Priročnik« dobrega »vedenja« resnično svoj »raison d'être«.

Ze dolgo ni nobena resna knji-ga in nobeno delo literarne vred-nosti doživelo takšnega uspeha kot prav ta »brav« dovršenega gentlemana«. Ze nekaj dni po izidu knjige so je kljub dokaj visoki ceni zamen iskali po bonn-skih knjižarnah in kioskih. Ka-zna je, da je bonnska denarčiča (ZDA) končno našla v labirintu ne-znanja Arlaldino nit. Poslanci, novinarji, tajniki in tajnice zdaj skrivoma vneto prebirajo »Pri-ročnik«, ki jim bo tako vsaj upalo — odšli čarobno oskbi, »Se-zam, odpi se in jim na stečaj odpi vrata v veliki svet«.

Avtorja knjige dajeta takoj spo-štetka razumeti, da tisti, ki se ne bo točno ravnal po njunih na-ukih, ne bo mogel nikoli postati resničen »gospod« ali »dama«. Da ma n. pr. ne sme nikoli in pod nobenim pogojem tih po ulici, pa Gospi bi zato zamudila avto-bus ali pa bi »brav« dajetal pod avto. Gospa Pappitzova pa je prav tako neizprosnost do moških. Tisti, ki se v divjala ne odriže — pa četudi je v njem sam — je po njeni sodbi pravcati divjak. Priročnik daje tudi natančne na-vodila, kdaj sme moški poljubiti ženski roko, če ta ni poročena in tudi ni njegova zaročenka. »Samo osebi kraljevskega porekla« je kategoričen odgovor. Moški, ki bi ravnali kakorkoli drugače, so brezupno nezgojeni. Avtorja da-

jeta tudi podrobne nasvete, kako se je ravnati na nekem kraju, ka-mor gre človek po navadi sami: »Primeroma je, da potegneta za znamenito veržico ne le po upo-rabi, marveč med upo rabo. Tega pravila se je treba tembolj strogo držati, če je stanovanje majhno in akustično. Bodimo

stj komunistična opozicija doži-vela hud udarec in da bi bilo morda mogoče ustvariti v de-želi psihološko stanje 18. aprila 1948, ko je demokristjanska stranka dobila absolutno večino v parlamentu. Vlada koalicijska je medtem zabredla še v hujše težave in po izstopu republikan-cev se vlada vzdržuje le z bla-gohotno naklonjenostjo fašistov in monarhistov. Vendar se o novih volitvah ne govori več. Velik del tujega tiska je mne-nja, da je treba iskati vzrok med drugim v procesu Montesi, ki je ne glede na še negotovi-izid povzročil za demokristjane zelo negativne odmeve v jav-nem mnenju. Zanimivo je, da velik del italijanskega tiska — razen levega — vneto zagovarja nedolžnost glavnih obtožencev, predvsem Piccionija, sina zna-nega demokristjanskega prvaka, medtem ko so poročila tujih novinarjev mnogo bolj skep-tična in v glavnem odgovarjajo razpoloženju italijanske javno-sti, ki se kaže tudi v tem, da občinstvo v sodni dvorani plo-ska proceduralnim odločitvam sodnega zbora, kadar te niso v prid obtožencem. V nerazčišče-nem političnem položaju v Ita-liji imajo pač tudi škandalj ve-liko vlogo.

ANGLEŠKA KRALJICA V PARIZU

Po Parizu se bo angleška kra-ljica vozila v Rolls Royceu, ki ga bodo pripeljali iz Londona. Hudo-mušni Parižani pravijo, da se ho-če angleška kraljica voziti v sve-mem posebnem avtomobilu za to, ker so na tem avtomobilu okna tako postavljena, da je mogoče lepo videti osebo, ki se vozi v njem.

INCIDENT V PRAGOZDU

Konec februarja je poslal predsednik Eisenhower svojega malce častihlepnega in vsekakor jovialnega namestnika Ni-xona na turnejo po Afriki. S fotokopijo deklaracije neodvis-nosti v žepu je Nixon obiskoval afriške vlade in piemenske po-glavarje, vse v znaku gesla »ljubite Ameriko«. Sredi prago-zda pa se je proti vsem pravil-om protokola srečal s prikaz-nič, ki mu je najbrž zagrenila zadovoljstvo nad uspešno oprav-ljenim poslanstvom trgovskega potnika prijateljstva. Bila je prikazen neresenega rasnega vprašanja v ZDA.

Nixonova jovialnost je pripo-mogla k navdušenim sprejemom v ostrju afriške džungle. »Mi-ster Nixon je v formi«, je po-ročal dopisnik »New York Ti-mesa« svoji redakciji. »Prav strokovnjaško uporablja teh-niko, ki je pri nas v navadi v obveščanju z indijanskimi po-glavarji.« Ameriški hudomuš-nejši so mu vzdeli primlek Nixon Africanus — v spomin na sta-

PROCES IN VOLITVE

Po lanskih dogodkih na Polj-skem in zlasti na Madžarskem se je v Italiji mnogo govorilo o možnosti razpisa novih volit-ev. Na eni strani je vladna koalicija že takrat močno šepa-la, na drugi strani pa so demo-kristjani upali, da je leva, zla-

NOVA NEMŠKA UNIFORMA

Posebna komisija proučuje novo uniformo za nemško vojs-ke. Nemški intendant si mne-nja, da uniforma, ki so jo uvedli leta 1955, ni dovolj »vo-jajška« in da zahteva nemški vojaški duh bolj »udarnostno uni-formo«.

ZNAMKE IZ MONTE CARLA

S prodajo znamk, ki so jih iz-dali ob poroki kralja Belgijskega, si filistofski igralnik Grace Kelly, so zaslužili 240 milijonov frankov. Rainerske blaginje so je s tem precej okrepili.

Tisti terek ob petih popoldne je bilo še zelo vroče. Vzdušje je bilo napeto in živčno ne samo zaradi vročine. Ateantisti so se vrstili drug za drugim. Se prejšnji večer so našli francoskega pismonošo s prezezanim vratom, čeprav so ga vsi imeli radi, čeprav je živel v tem kraju že 25 let in je bil marljiv in dobročuden človek brez osebnih sovražnikov. To ni bilo nikomur posebno všeč. Ljudje so se sicer na take reči navadili, ker se je dogajalo po dvakrat ali trikrat na teden. Toda vedno znova je napetost naraščala: ljudje so postali še bolj previdni in so se čimmanj gibali.

Za kavarniško leseno mizo ob cesti sta sedela dva Arabca. Ko sta se ločila, je stari Arabec obsedel in počasi skral čaj, medtem ko se je njegov mladi tovariš gibčno dvignil in stopil čez ulico. Tuljenje vojaške hupe in neznoznost cviljenje zavor. Vsi so se obrnili. Svetlorumen jeep, prebarvan z barvo puščavške peska, bi bil skoraj povozil mladega Arabca, ki ni pazil na cesto. Nič se mu ni zgodilo, samo močno prestrašen je bil. Divlje je začel zmer-jati dva francoska vojaka v jeepu po arabsko — da bi bilo varneje.

Vodnik Baral je spet vzgal motor. Arabcev na splošno ni ma-ral, toda zdaj ni bil čas za sentimentalne izbruhe. S svojim spremljevalcem vojakom Geronimom je nosil na poveljstvo 4. čete voja-ško pošto. Z Arabcem bo že kdaj dogovor opravil, saj ga bo lahko našel, ker vas ni velika.

POLITIČNI PORTRETI

Tullio Vecchietti

V terek so se v Beogradu začeli razgovori med delegacijo italijanske socialistične stranke in delegacijo CK ZKJ. Ita-lijanska socialistična stranka si je v zadnjem letu zelo pri-zadevala, da bi navezala čim boljše stike z delavskimi giba-nji v drugih deželah, spoznala njihove metode dela in njihov način borbe za socializem. V začetku leta je delegacija te stranke obiskala tudi Poljsko, stalno pa vzdržuje stike z britansko laburistično stranko in s francosko socialistično stranko. Slednji dve se kot čla-nici socialistične internacionale posebno zanimata za razvoj socialistične združitve v Italiji. V zadnjih tednih je prišlo do delnega zastaja v tem razvoju, vendar bo dokončna odločitev možna šele po kongresu italijanske socialnodemokratske stranke, ki bo junija. Saragat je vedno manj naklonjen tej združitvi, ker ni uspel z načrti, da bi Nennija pridobil za svojo socialnodemokratsko politiko.

Delegacija italijanske socialistične stranke vodi Tullio Vecchietti, ki je bil od leta 1952 do letošnjega kongresa PSI direktor strankinega glasila »Avanti«. Na kongresu pa je bil Vecchietti izvoljen v centralni ko-mite, v vodstvo in v sekretariat stranke, medtem ko bo imelo strankino glasilo »Avanti« odslej samo dva teh-nična direktorja, enega za milansko in enega za rim-sko izdajo, politično vodstvo pa je prevzel generalni sekretar stranke Nenni. Tullio Vecchietti, ki je star 42 let, je bil leta 1942 med pobudniki obnovitve sociali-stične stranke. Ob koncu vojne je bil član rimskega odbora CLN, kasneje pa poslanec PSI za rimsko okrož-je. V vodstvu stranke je od leta 1947. Poleg njega sta v delegaciji socialistični sindikalni voditelj Vittorio Foa, ki je prav tako član vodstva in sekretariata stranke (na zadnjem kongresu je dobil največ glasov od vseh kan-didatov za novi CK), in Morandijev učenec, mladi Dario Valori. Četrti član delegacije Riccardo Lombardi je tik pred odhodom resno obolet in ni mogel na pot.

rega Scipiona, ki je nekoč — vsekakor manj miroljubno — osvojil Afriko.

Sredi neke takšne demonst-ra-cije ameriškega bratstva s črnci pa se je pripetil incident. Ko je namreč »Nixon Africanus« na nek prireditvi v Gani hvallil ameriško protikolonialistično tradicijo, se je nenadoma pre-rinil v ospredje mlad črnc v oblačilu baptističnega pastorja. Nixon je kaj hitro spoznal v njem častitega gospoda dr. Mar-tina Luthera Kinga, ki je lani uspešno bojeval veliko bitko proti rasnemu zapostavljanju v južnih državah ZDA in se pri tem ni bal ne zopora na glob. V mestu Montgomery je Luther King organiziral znani boj kot vozil mestnega prometa, v ka-terih so bili prostori za bele in črne strogo ločeni. Črno prebivalstvo Montgomeryja je bitko vzdržalo, dokler ni vrhov-no sodišče ZDA odločilo, da je rasna ločitve v mestnem pro-metu protistavna.

Ta Martin Luther King se je torej osebno pojavil pred Ni-xonom in mu vljudo predla-gal, naj se odpravi na podobno potovanje dobre volje po južnih državah ZDA. King je jasno namignil, da bi bilo Nixonovo bratenje s črnci v ZDA mnogo bolj potrebno kot v Gani. Sicer okretni Nixon se je le stežka

znašel. Potem pa je hitel za-trjevati, da bo »gotovo kmalu« obiskal tudi južne države ZDA.

Nereseno vprašanje ameriške notranje politike pa je le vrglo čudno luč na washingtonsko zunanje-politično prizadevanje. Morda je incident v pragozdu pripomogel k spoznanju, da bo za uspeh nekaterih načrtov sve-tovne strategije le treba spre-meniti domačo rasno poli-tiko...

EISENHOWER Nahodna politika?

Poročnik

Sredi tega meseca je v Parizu izšel komunike ob-rambnega ministra Bourges-Maunouryja, v katerem pravi, da »je odločen braniti vojsko pred gnusnim blatenjem zaradi njenih metod v Alžiru«. Ze nekaj mesecev se pojavljajo v tisku obsodbe metod, ki jih nekatere vojaške enote v Alžiru uporabljajo v boju proti alžirskemu narodnoosvobodilnemu gibanju. Te obsodbe se nanašajo na mučenje ujetnikov, da bi jim izsilili podatke, na povračilne napade, pri katerih umi-rajo nedolžni ljudje, in na uničevanje vasi.

Posebno ostre obtožbe vsebujeta dve drobni knjigi. Prva nosi naslov »Krščansko pričevanje«. To so men-da pisma nekoga Johna Mulierja, ki je padel v Alžiru. Pisma, ki jih je pošiljal prijateljem, je zbral njegov brat. Obtožbe v pismih se nanašajo na vse tri zgornje primere. Druga knjižica je P. H. Simona »Proti mu-čenju«. V njej pisec natanko navaja primere mučenja in trdi, da jih je — kotlikor je bilo le mogoče — preveril. Tretji avtor, ki je dvignil prav toliko prahu, je urednik »Expressa« Servan-Schreiber. Ta je začel v svojem tedniku objavljati vrsto člankov »Poročnik v Alžiru« o svojih doživetjih v Alžiru, kjer je služil pol leta kot rezervni oficir. Njegove vtise v precej skrajšani obliki objavljamo v TT. Lani poleti ga je dal popklicati obrambni minister, da bi se ga znebil, ker ga je dražila njegova kritika alžirske politike. S tem pa je dal novinarju Servanu-Schreiberju naravnost idealno priložnost, da še bolj kritizira razmere v Alžiru. Schreiber govori v uvodu, da bo pisal samo o tistem, kar je sam spoznal ali videl. Zato nekatere delov alžirske drame ne bo mogel opisovati. Na primer: mučenja. Kje naj začne? Ko je listal po starih časopisih, se mu je v množici vsakdanjih, enako sivih poročil oko ustavilo pri temle: »Včeraj so v ... osebe na tovarnjaku s strojnico streljale na pešce in po čudežu naraščala samo enega. Krej se je pravzaprav zgo-dilo v vasi V ...?« Zgodba se začne tam.

Tisti terek ob petih popoldne je bilo še zelo vroče. Vzdušje je bilo napeto in živčno ne samo zaradi vročine. Ateantisti so se vrstili drug za drugim. Se prejšnji večer so našli francoskega pismonošo s prezezanim vratom, čeprav so ga vsi imeli radi, čeprav je živel v tem kraju že 25 let in je bil marljiv in dobročuden človek brez osebnih sovražnikov. To ni bilo nikomur posebno všeč. Ljudje so se sicer na take reči navadili, ker se je dogajalo po dvakrat ali trikrat na teden. Toda vedno znova je napetost naraščala: ljudje so postali še bolj previdni in so se čimmanj gibali.

Za kavarniško leseno mizo ob cesti sta sedela dva Arabca. Ko sta se ločila, je stari Arabec obsedel in počasi skral čaj, medtem ko se je njegov mladi tovariš gibčno dvignil in stopil čez ulico. Tuljenje vojaške hupe in neznoznost cviljenje zavor. Vsi so se obrnili. Svetlorumen jeep, prebarvan z barvo puščavške peska, bi bil skoraj povozil mladega Arabca, ki ni pazil na cesto. Nič se mu ni zgodilo, samo močno prestrašen je bil. Divlje je začel zmer-jati dva francoska vojaka v jeepu po arabsko — da bi bilo varneje.

Vodnik Baral je spet vzgal motor. Arabcev na splošno ni ma-ral, toda zdaj ni bil čas za sentimentalne izbruhe. S svojim spremljevalcem vojakom Geronimom je nosil na poveljstvo 4. čete voja-ško pošto. Z Arabcem bo že kdaj dogovor opravil, saj ga bo lahko našel, ker vas ni velika.

»Cuj, ti baraba!« je zatulil Geronimo, da bi prevpil Arabčovo zmerjanje. »Boš nehal cviliti, ali pa te premakstim!« Skočil je z jeepa z brzostrelko v roki, ki mu je visela okrog vratu, in napravil četrt obrata, kot sta mu velevala vojaško pravilo in nagon, da bi bil v pripravnem položaju.

Arabec je umolknil. Črn pogled in dolge, suhe tresoce se roke so izdajale njegovo razburjenje. Pri kavarniških mizicah so vsi negibno gledali na ulico.

Stari Arabec je vstal od mize in se napotil proti njemu. Geronimo se je za hip obotavljal. Tako zelo rad bi podaljšal ta prizor. Bil je gospodar položaja. To mu je ugajalo, kakor vsem gledalcem, uročenim od njegovih kretenj in drže, ki so strmeli v cev njegove brzostrelke.

»François, ne delaj neumnosti. Ne utegneva. Drugič se boš zabaval. Sedi nazaj v jeep!« Baralu je bilo vsega dovolj.

Stari se je s težkimi koraki previdno bližal, kakor da bi imel pred seboj nevarno žival, ki je ne sme plašiti. Preden je stopil na cesto, je na robu pločnika mirno nagovoril svojega tovariša: »Pojdi domov ... Daj no, ne bedi trmast ...« Govoril je francosko, da ne bi bilo nesporazuma.

Rezek pok, ki je presekal zrak, je presunil vse živce. Starec se je nagnil naprej, se z rokami »prijel za trebuh in se počasi zvrnil, medtem ko je sam pri sebi nerazumljivo mrmral. Z odprti-mi in živimi očmi je strmel v jeep, kakor da bi se bal tistega, kar bo še prišlo.

Geronimu se je bila po naključju »sprožila« brzostrelka. Ob ranjencu, ki mu je hropel med nogami, je ekstaza popustila in Geronimo je zdaj, kakor vsakokrat, nekoliko drhtel. »Ko bi bil zadel vsaj onega drugega«, je zamrmral. In ne da bi se še kaj zmenil, je sledil ukazom svojega tovariša.

Na ulici je ležal umorjeni starec. Potoček krvi mu je začel teči iz ust. Zapuščena vas je bila podobna mavzoleju. Na koncu ulice so se tedaj nenadoma pojavili možje v civilnih oblekah, vsak s puško ali pištolo v roki. Naglo so obkrožili ranjenca. Vsi so govo-rili hkrati.

»Ne stojte vsi tukaj, cepci. Postreljali vas bodo kot zajce. Iz kaznaha (arabska četrt) nas lahko najbolj zahrbtno pobijejo. Ti pazi na to ulico. Ti se postavi na tistile vogal. Vidva pa pojdiva na konec vasi in ustaviva vsako vozilo.«

Prato je vplj glasneje od drugih. Hotel je, da bi ga ubogali. Pravzaprav je bil voditelj »teritorialcev« v vasi in službeno so ga klicali »kapetan Prato«.

Bili so člani »teritorialne enote«, kakršna je v vsakem mestu in vasi v Alžiru. Po pravilu bi morali biti ti ljudje na razpolago krajevemu vojaškemu poveljstvu, po navadi pa je najdejo kak izgovor — služba ali družinske zadeve — da se ne odzovejo pozivu krajevnega poveljnika. Vendar to ne pomeni, da so nedelavni. Po-noči stražijo okrog vasi in vodijo »operacije« proti arabskemu prebivalstvu. Včasih tudi zamenjajo kolege v sosedni vasi, ki žele po kakšni akciji ostati nepoznani.

Nekdo je povedal, da se imenuje ranjenec Larbi in da je bil na sestanku, ki so ga bili organizirali v soboto. Teritorialci so se jezili nad uporniki, ki so si sredi belega dne upali streljati na ljudi. Vtem je pripeljal kamion do dveh teritorialcev, ki sta stra-žila dvajset metrov od kavarne na drugi strani ceste. Ta kamion je vozil na delo v rudnik Arabatache muslimanske delavce iz vasi in se vračal okrog sedmih zvečer. V šoferski kabini sta sedela dva Arabca, zadaj pa še trije.

»Pripelji jih sem!« je ukazal Prato svojemu pomočniku Solerju

OKAY FORTUNA

(Naslov je izposojen. Te dni gostuje v Rimu revijalna skupina Wande Osiris in vse mesto je polepljeno s plakati, ki vabijo v Teatro Sistina na ogled glasbeno-zabavne revije »Okay Fortuna«. V razkošju tesno krojenih kostumov 40 giralov z živimi popogaji v laseh je prikazan današnji lov na srečo. Včasih — pravijo — je bilo dovolj, prijeto se za gumb ob srečanju z dimnikarjem ali dotakniti se grbe pohajbenca. Dandanes pa je za to več sredstev na razpolago: loterije in športne stave, televizijske in radijske oddaje, kuponi v pralnih praških in lepotna tekmovanja. Fortuna se nepričakovano nam smehe in podari temu nekaj milijonov ur, drugemu Fiat 600 ali televizor, tretji odpre vrata v Cinecitta. Ta presneta Fortuna, dobra kot je, je zadnjič nekega obupanca zadnji trenutek zagrabila za noge, da ni skočil z vrha Coloseuma. Vreče z

OKAY FORTUNA

denarjem to pot ni imela s seboj, toda podarila mu je življenje, ki ga bo moral odslej drugače usmerjevati, da bo kdaj mogoče lahko vzkliknil: Okay Fortuna. Naslov je torej izposojen.)

TURISTIČNA SREČA

Fontana Trevi je barometer za turistično statistiko. Že februarja in v začetku marca

TURISTIČNI DON JUAN

je imela toliko tujih obiskovalcev, da napovedujejo za letošnje večje priliv turistov od lanskega. V državnem proračunu se zadovoljno muzej, potovanja in uradi si manejo roke, turistični Don Juan se pripravljajo na nove podvige.

Zdaj sonce že tako prijetno greje, da se je moč vnesti na stopnice Spanskega trga. Tod pa ob kolonadah pred Petrovo stolnico

Rimski podvisek

in okrog katakomb na Apil Antiki se premeteno razmeščajo nabrijantini postopki, študenti in namestenci, pripravljeni, da v »naturah« prečežijo življenjski minimum. S prirojeno pustolovski - psihološko žilico si poliščejo »zrtev«, ki je navadno ženskega spola, pri čemer starost in lepota ne igrajo odločilne vloge. Važnejši elementi so: določitev narodnosti, pristop, kajin obdelave in zaporedje nudenja vsakovrstnih uslug. Angležinjam mora tak kalin postreči z izčrpnim seznamom muzejev, v katerih se spozna kot v svojem domu, četudi jih prvič vidi. Američankam po bliskovito razkaže v čim krajšem času čim več in pri tem tudi lahko hitreje stopnjuje svoje neznosti, da sta pod večer pred ogledom nočnega Rima že prava zaljubljena golobčka. Pri Nemkah zna biti kavalir in iz svojega žepa plača cenejšo

vstopnico, saj se mu bota kasneje bogato obrestovalo. Skandinavke vodi čim bolj po soncu in sploh predlaga najprej izlet na Ostio, čeprav se boji, da bo njega samega zagrabila sončarica.

Tako se torej nasmiha sreča tam okrog Fontane Trevi in Spanskega trga.

NEMORALNA SREČA

Papež se je razhudil nad pomanjkljivo moralo Rima. V kino dvoranah in časopisnih kioskih se prodaja pornografija. S premetnim razkazovanjem ženskih čarov so opremljena vabila za razne predstave in prireditve. Atomske Francozinje Brigitte Bardot so sicer precej postrigli v nekem njenem filmu, ki ga predvajajo v Rimu, cenzura pa ni mogla uničiti že natiskanih plakatov, ki razkazujejo draži, kakršnih na platnu zdaj sploh ni mogoče videti. Le kakšno bo to skupno evropsko tržišče — se sprašujejo porodenci — ki bo še s filmi delalo razlike: Francozi bodo gledali bolj gole Brigitte Bardot kot pa Italijani?

Tudi z afera Montesi in njenimi pikantnimi zgodbami je sreča opoteča. Vsi niso mogli v izvirniku slišati pričevanja »dekleta stoletja« Anne Marie Caglio. Se manj je bilo tistih, ki so se udeleževali orgij v okolici Rima. Zaradi tedanje »sreče« pa jim gre zdaj vse bolj trda in kdo ve, kako bodo skušali čuvarki morale zabrisati vse te madeže, ki so se zili po smetani italijanske družbe.

OSEBNA SREČA

V dveh mesecih, odkar sem tu, me je zajel že pravi val stavk. Da tako rečem, imam z njimi pravo srečo. Komaj sem dobro prišel, so teden dni stavalji prodajalci sadja in zelenjave; tako sem moral za nekaj časa odložiti svoje pozečenje po bananah in pomarančah. Potem so stavkali uslužbeni muzejev in sem moral odložiti začetek sistematičnega ogledovanja rimskih znamenitosti. Sledila je stavka poštarjev in to prav na dan, ko na svoj rimski naslov dobim TT. Stavka uslužbenec belniških blagajn me osebno ni prizadela, pač pa so me prizadeli delavci vodovoda, ki za spremembo ne stavkajo, ampak so se lotili popravil, zaradi katerih smo vsak drugi dan brez vode.

A kdo bi se vznemirjal zaradi teh malih nevšečnosti, še sreča, da ni večjih.

SREČA KAR TAKO

Italijani so zaljubljeni v petje. Sofer avtobusa, ki me vozi na Silvestrov trg, stalno prepeva med vožnjo. Naša hišnica med pomivanjem 88 stopnic in razkazovanjem okroglih meč poje operne arije in najnovejša šlagerja. Najbolj uspešni so tisti berači, ki se postavijo pred hišo in s svojim glom potrkajo na usmiljena srca. Razen pesmi imajo Italijani radi tudi otroke. Vsako nedeljo se okrog desetih dopoldne pojavi v naši ulici družina: oče s harmoniko, petletna hčerka zapoje v duetu z mamo, ki ima v naročju dveletnega sinčka. Še tisti, ki so vso sobotno noč poglajali v veseli družbi, pridejo zdaj krmeljati k oknu in vržejo na cesto preostali drobiž. Siromašna družina je srečna, ko pobira dež milodarov, prebivalci naše ulice so srečni, ko jih je v lepem nedeljskem jutru prebudilo petje.

Zato pa v Teatro Sistina večer za večerom prepeva 40 stasihih plesalk: Okay Fortuna! Luka Smuc

Moški, preberite!

Ce bo prišlo tako daleč, da ji bodo Italijani dali ton, potem bo možka moda že v dogledni bodočnosti doživela pravo revolucijo.

V salonih kazina v San Remu je bila nedolgo tega revija oblačil za moški spol. V veliko veselje gledalcev je neki krojač iz To-

rina prikazal popolnoma rožnat smoking z ustrezajočo srajco in kravato. Ko so ga vprašali, če resno misli, da bo njegovo oblačilo uspelo, je odgovoril, da je po njegovem mnenju skrajni čas, da se moške znebi samih dolgočasnih barv. »Ognjenorode hlače, biljardno zeleni jopiči, svetlomodri ali oranžnomeni klobuki in vijoličasti čevlji so veliko bolj primerni, kot pa si kdo misli,« je odgovoril krojaški fantazist iz Torino, ne da bi trenil z očmi. Kot je dejal, upa, da bo za svoje barvaste ideje pridobil ne samo mladino, ki nima toliko predsodkov, ampak tudi starejše in resnejše družinske očete.

Novi priseljenci

V zadnjih mesecih je prišlo v Izrael spet 25.000 novih priseljencev. V glavnem so to begunci iz Madžarske, precej pa tudi Židov iz Poljske.

Vojni podatki

Številke, ki jih navaajo o izgubah sovražnika in o uspehih svojih čet, so v vojni večkrat plod fantazije in želja tistih, ki jih sestavljajo. To nemara velja tudi za francosko poročilo o doseganih izgubah v Alžiru. Po poročilu francoskega poveljstva naj bi imeli uporniki, se pravi vojska alžirske narodne osvoboditve, 14.788 mrtvih, 1.018 ranjenih, 6.035 ujetih. Za Francoce pa naj bi veljali naslednji podatki: 1.805 mrtvih, 4.145 ranjenih in 481 izgnanih, t. j. ujetih.

INDUSTRIJA OBUTVE

PLANIKA KRANJ

HOČEMO IZBOLJŠATI SVOJO PROIZVODNJO!

Zato vas prosimo

OBIŠČITE II. SEJMU MODE IN USNJARSTVA od 30. marca do 7. aprila letos na

GOSPODARSKEM RAZSTAVIŠČU V LJUBLJANI!

Oglejte si naše najnovejše modele čevljev ter povejte svoje mnenje!

PRIPRAVILI SMO VAM VESELO PRESENEČENJE

Vsak dan sejma nagradno žrebanje (2 para čevljev), ob zaključku sejma pa še tri posebne nagrade:

1. nagrada: 3 pari čevljev,
2. nagrada: 2 para čevljev,
3. nagrada: 1 par čevljev.

VABIMO TUDI PREDSTAVNIKE TRGOVSKIH PODJETIJ

Oglejte si naše najnovejše modele čevljev na II. sejmu mode in usnjarstva v Ljubljani! Tu boste sklepali tudi trgovske zaključke. Na svidenje na sejmu!

PLANIKA - KRANJ
Industrija obutve

Volkswagen za Venezuelo

Nemška tovarna avtomobilov Volkswagen ima originalno zamisel. Pri nakupu teh avtomobilov v Venezueli dobi vsak kupec tudi čekovno knjižico, s katero lahko eno leto plačuje bencin. Tam namreč ni nikakršne omejitve za potrošnje goriva, zato je taka reklama seveda možna.

v Alžiru

Prato ni znal arabsko, vede pa je, da muslimani radi pozabijo na vso francosčino, ki jo znajo, če jih je strah. Sele po nekaj krepkih klobučih jih z bolečino pripravijo do besede. Toda Prato ni utegnil čakati. Poklical je prijatelja, ki je znal arabsko, in začel zasliševati soferja. Sofer se je tresel kot šiba na vodi. Bil je popolnoma zmeden in Prato je že mislil na klobute...

Ropot drugega avtomobila, ki se je naglo bližal, je zmotil zasliševalce. Avto je bil znamke Dodge in je vozil nekaj vojakov. Ko se je ustavil, je ulica odmevala od ropota motorja. Arabski kamion je izkoristil trenutke nepazljivosti in pobegnil. Šest lovskih mušk se streljalo za njim, toda bil je že predalet.

SE ENA CLOVESKA ZRTEV...

Takšni dogodki — tudi Servan-Schreiber opisuje podobnega — so kaj pogosti po alžirskih mestih in vaseh.

Mauré, ki je stopil z Dodge in opazil truplo na pločniku, ni mogel verjeti. »Kaj se je zgodilo?«

»Saj vidite. Te svinje so spet enega podrla. Ni dvoma, da so ga oni ustrelili!«

»No, kaj čakate, vojaki?« je zarjul nekdo drugi. »Hočete njihovo licenčno tablico in šofersko izkaznico?«

Mauré je bil miroljuben človek, ni pa bil strahopetec. Če se je ponudila priložnost pobiti resnične barabe, ki jih je zalotil pri dejanju — po navadi so bili to »osumljenci«, kar pomeni, da o njih niso vedeli ne dobrega ne slabega — je moral pač za vsako ceno ukrepati.

»Pojdimo,« je dejal Mauré. »Brž ko se jim približamo, užgemo do njih! Ne utegnemo klicati okrepitve.«

Telefon je spet zazvonil. Dežurni oficir je poveljniku Henryju raportiral, da prosita vodnik Baral in vojak Geronimo za takojšen raport.

»Te zakaj? Henry ni maral »sitnosti«, ta dva pa sta mu jih še

prevečkrat zagodila. Toda Geronimo mu je bil simpatičen. Vedno se je prostovoljno prikladal za nevarne akcije.

Baral je z blezanim izrazom na obrazu opisal popoldanski incident. Priznal je, da se je Geronimo nekoliko prenačil, a je takoj pripomnil — kar je bilo tudi res — da ni bila pravzaprav njegova krivda, če se je brzostrelka sama sprožila. Te brzostrelke izdeluje tovarna »Saint-Eugène« in imajo eno neprijetno pomanjkljivost: v določenem položaju se naboj v cevi lahko izstrelji brez pritiska na petelina.

Telefon je še enkrat pozvonil. Poročilo je prišlo z gorske postojanke Valmy: »Postojanka Valmy sporoča, da je na cesti Marechal-Joffre v Keddari in Palesturu, dvajset kilometrov od vasi V... neki Dodge 4x4, ki menda pripada eni izmed naših enot. Prepoznali smo ga skozi daljnogled. Pravkar je začel streljati na avtomobil z Arabci, od katerega je oddaljen še kakih sto metrov. Valmy bo še poročal. Konec sporočila.«

Akcija je bila izvedena seveda brezhibno. Ob osmi uri in pet minut je bil kamion rudnika Arbatache v občestnem jarku, vseh pet Arabcev, prerezanih s krogli, pa je bilo mrtvih.

Pogovor se je kot po navadi sukal o vseh rečeh hkrati. Osem oficirjev pri mizi je govorilo tudi o petih zadevah naenkrat. Pri vsaki jedi je bilo tako, dokler ni nekdo s posrečeno pripombo, a popolnoma naravno, kristaliziral pogovor ob enem vprašanju.

»No, pravijo, da se je Mauré ovenčal s slavo.«

»Da, ampak nikar ne pretiravajmo,« je dejal Henry. »Res je precej spretno pobiti lopove in pri tem pokazal iniciativo. Posebnih težav pa ni imel. Sicer pa Mauré ni našel nobenega orožja ob truplih.«

»Kaj pa bo prišlo v nocojšnje poročilo, če ni bilo orožja?« Podporočnik Labrunie je bil vzor zanesljivosti in spretnega oficirja. Zmeraj je bil vreden in je dolgo razmišljal, ker je hotel napisati vsako poročilo natanko.

»Jaz se poživljam,« je dejal Labrunie. »Napisal bom, da so našli orožje kot po navadi. Toda opozarjam vas, da ga bomo težko pokazali, če ga bodo konec meseca zahtevali iz mesta Alžira.«

To vprašanje je terjalo naravnost umetniške spretnosti v knjigovodstvu. Praviloma je bilo treba po vsaki akciji navesti število mrtvih upornikov in vrsto orožja, ki so ga našli pri njih. To ni bilo posebno težko, ker je papir marsikaj prenesel. Ko pa je nekaj uradnih preiskav ugotovilo, da so bila poročila le prepogostokrat plod domišljije in orožje izmišljeno, je vojaško poveljstvo odredilo, da je treba orožje, navedeno v poročilu, spraviti in na zahtevo pokazati. To je seveda zadevo zapletlo, toda ljudje so si znali zelo iznajdljivo pomagati. V poročila so vnašali samo del orožja, če je bil plen obilen, ostanek pa so spravljali za primere, ko ga bo premalo... ali ga sploh ne bo.

Zal pa je konec tega meseca zaloga pošla. Labrunie torej ni mogel vnesti v svoje poročilo seznama orožja, če ni hotel tvegati. Zato si je dovolil opozoriti na to podrobnost.

Sicer pa položaj ni bil tako brezupen. Če bi civilna oblastva, ki so za svoje neumnosti rada napravila odgovornost vojaškim krogom, začela dvigati prah zaradi današnjih trupel, bi bili dve možnosti:

Zastopnik vlade utegne zahtevati preiskavo pri vojaškem poveljstvu; v tem primeru bo odgovarjal polk in tudi sam pisal poročilo. Nobenih težav...

Lahko pa se zgodi, da bi z upravne strani zahtevali preiskavo. Ta bo poverjena vašim orožnikom, ki so večinoma bratanci, starši ali tovariši teritorialcev. Ti seveda svojih ljudi ne bodo spravljali v zapor. Tudi v tem primeru nobenih težav...

(Se nadaljuje)

Lanska šola je bila predraga

(Nadaljevanje s 1. strani)

kmelji našel »turistični informator«, ki bo znal postreči z informacijami.

Prav lepa se nam je zdela misel, da bodo turistična in oledelavna društva v nekaterih krajih z napisi in označbo oddaljenosti opozorila na druge krajevne zanimivosti.

Ali se bomo spomnili vseh znamenitosti?

Pogledali smo pa malo nejeverno: »Pa se boste res vseh znamenitosti spomnili?«

»Zakaj?« so vprašali.

»Zato, ker se nam vsem v naši skromnosti nemara zdi, da so znameniti le Bled, Postojnska jama, Portorož in tako naprej. Toda znamenitosti je cel kup. Včasih se jih je treba le spomniti, ker se nam ne zdi »nič posebnega«. Drugod delajo denar ob rečeh, ki jih imamo pri nas na pretek...«

Ponekod so nam potem našli celo vrsto znamenitosti. Za vse ni bilo mogoče reči, da so res »znamenite«. Tudi pri tem je pač treba imeti srečno roko, dober okus in vedeti, kaj je lahko »znamenitost«. Hvale vredno pa je bilo to, da so se marsikdo v zadnjih dveh letih zavedla turistična oledelavna društva, da je še posebna znamenitost lepo urejen, čist kraj z lepo urejenimi gostišči, trgovskimi lokali in »celo« s kvalitetnimi razglednicami. Če so potem to razumeli tudi občine in okraj, če so se razmišljali, kolikšnega pomena so avtoservise delavnice in bencinske črpalke, potem so napravili v svojem mežlu najmanj tolikšno delo, kot ga bodo tisti, ki bodo pripravili uredbi, da tuje avtomobiliste ne bo treba prekiniti dopusta, ker je porabil zadnji denar za koficiente na ceno zlomljenega nadomestnega dela v svojem vozilu. Bencinske črpalke in servisna delavnica sta pač »znamenitosti«, ki je brez njih za avtomobilista vsaka druga znamenitost neznamenita. In bodimo še odkriti: zelo simpatičen bo tujemu avtomobilistu tisti prebivalec, ki tako znamenite pokrajine, ki mu bo znal povedati, kje bi lahko dobil iskano svečko za avtomobil. Pri takih rečeh se začenjajo prvi stiki, simpatije in prijateljstva.

Naslovljeno — carini

»Ze, ze,« so nam rekli v krajih okrog italijanske meje. »Saj mislimo na to. Toda carina! Ta carina...«

»Kaj imate zoper njo, saj so izdane nove uredbe.«

»Morda, toda en predpis še manjka: obmejni promet zelo trpi, ker zahtevajo cariniki od lastnikov Mopedov — karne. Zakaj le? Za Mopede oziroma motorje do 150 ccm tega pač ne bi bilo treba — zlasti še, ker ti v Italiji sploh nimajo dokumentov. Ne veste, kako lahko taka malenkost zavre dotok prek meje...«

Prav radi smo verjeli.

Bolje pozno kot nikoli ali turistično varčevanje

Na toplim pomladanskem soncu v Portorožu smo potem pregledovali vtise in podatke.

Izkazalo se je, da manjka nekaj zelo važnega: domači turizem.

Novi podatki so bili kar pri roki: v Piranu bodo n. pr. različni kolektivni še letos zvišali število postelj za 2000. Naj bo to vzpodbuda tudi tistim kolektivom, ki o tem še niso razmišljali. Morda je pozna, kot je zopet pozna že tri leta stara pobuda o turističnem varčevanju — toda poprijeti se splača. Pravzaprav kar zadeva turistično varčevanje, ki bi vanj prispevala skupnost (167 milijonov), DOZ, sindikati, skladi za zdravstveno preventivo itd. (280 milijonov) — člani pa bi uživali 20 do 25 odstotkov po, pusta v glavni sezoni, 40 odstotkov pa v pred in posezoni — kaže, da se bo stvar po zaslugi sindikatov vendarle premaknila z mrtve točke. Za letos bo to bržkone pozno — toda za prihodnje leto...

Za tolažbo ostajajo sicer še campingi in weekendi. Camping prostorov s potrebnimi sanitariji, razsvetljavo in vodo je zdaj v Sloveniji narej 17. Tudi weekendi bodo lahko zelo prijetni, saj bo moč ob sobotah v Portorož, Opatijo, Bohinj, Kranjsko goro in nemara tudi v Rog. Slatino za mal denar. (N. pr. Portorož in nazaj okrog 500 do 600 dinarjev.)

Vendar naj marsikje še pomislijo, ali ne bi bilo moč posnemati zgleda tistih podjetij, ki so v Piranu zvišala število postelj daleč prek predvojnih zmogljivosti.

»Atraksije« za zaključek

Ko smo jo z zadovoljstvom ubirali nazaj po novi cesti proti Ljubljani, smo našli, ker je bil naš prijatelj s Turistične zveze pravi arzenal podatkov, še letošnja prometne zveze.

Kar smo zvedeli, je bilo na moč razveseljivo: zlasti po zaslugi SAP-Turista imamo že kopico novih zvez, tako da skoraj ni kraja v Sloveniji, ki ne bi bil dostopen z avtobusom. Še posebnega pomena pa so mednarodne avtobusne zveze.

Manj je pričakovati s strani železnice, ki ima težave zaradi pomanjkanja vagonov.

Naravnost presenetil pa je JAT, ki bo 14. julija vzpostavil letalsko zvezo Dunaj—Bled—Dubrovnik in dnevno letalsko zvezo Slovenije z Beogradom in Skopljem; trikrat tedensko bo vletel v Ljubljani, trikrat pa na Bledu. Posebno presenečenje pa so znižane, izredno nizke cene.

Največje »prometne« izboljšave in tovrstne atrakcije letošnjega leta pa bodo otvoritev elektrificirane železnice v Postojnski jami, mariborske žitnice in — upajmo — tudi žitnice na Krvavcu, ki zanjo strokovnjaki obljubljajo, da bo nared že avgusta. »Eh, takih reči bi morali imeti več — pa bi bil turizem,« je menil eden od nas. »Takih...«

POD KRVAVCEM BODO KMALU ZACVETELE ROZE. CE BO SLO VSE PO SRECI, BO DO JESENI DO TOD STEKLA TUDI VZPENJACA, KI BO OMOGOČILA POVEČANJE OBISKA TE LEPE TURISTIČNE TOČKE. V OZADJU DOM NA KRVAVCU, KI BO KMALU POSTAL PRETESEN.

»Res je,« smo kimali drugi in mislili še na eno vzpenjajo. »Vsa je v Kranjski gori,« smo rekli na glas.

Toda potem smo se zedinili v tem, da se bo lahko letos tudi brez nje vse dobro izteklo, če...

Vlado Prosen

TRENTA JE PRELEP KOS NAŠEGA PLANINSKEGA SVETA. VENDAR TURISTIČNO SE VSE PREMALO IZKORISTIČEN. POLEG NARAVNIH LEPOSTI TUJI VABLJIV LOV NA POSTRVI — A TUJI TURISTI SE NERADI ZADOVOLJILJO S SKROMNIMI GOSTINSKIMI NAPRAVAMI

IZPOD SITA

V skupnosti je moč

Pred dobrim mesecem so se družine vselile v nov, pravkar dograjen blok v Savski koloniji. Okoli hiše je bil nered in po stopniščih še marsikaj ni bilo urejeno. Danes je že malo bolje.

Zdi se, ko da bi otroci prebrali časopise in do podrobnosti proučili, kaj vse bodo lahko reševali stanovanjske skupnosti. Ko da so brali o sredstvih, ki jih vsaj v začetku ne bo veliko in ugotovili, da se s sodelovanjem, v »skupnosti« lahko marsikaj naredi celo brez denarja.

Neugnana mladost, ki hoče biti vedno aktivna, jih je združila. Začeli so opravljati delo hišnega sveta, ki ga še ni bilo (zdaj so ga že izvolili, toda na prvi sestanku so se zbrali šele daleč po napovedani uri). Tekmovanje med stopnišči je pripomoglo k temu, da so dohodi v klet urejeni in čisti. Ob zvonic pri vhodu so končno vsa imena stanovalcev. Poštar zdaj ve, kam mu je treba stopiti, kajti tudi na vratih so tablice z imeni. Otroci so trkali na vrata in moledovali: »Dajte vaše ime na vrata, tekmujejo, katero stopnišče bo prej in lepše urejeno!« Nudili so v lastnih »delavnicah« s tušem napisana imena tistim, katerih tablice so se jim zdele premajhne.

Ali ni urejeno in čisto stopnišče majhen prispevek k standardu v velikem bloku? Če »mladinska skupnost« lahko rešuje drobne stvari, potem bo lahko stanovanjska skupnost urejevala tudi pomembnejše. Samo nekaj nam odraslim manjka: čut za kolektivnost in spoznanje, da je tudi v skupnosti moč. Tega se bomo morali naučiti, pa čeprav pri najmlajših. A. B.

Čudodelnik ultrazvok

V članku s tem naslovom ste nedavno napisali, da pri nas za zdaj ultrazvok uporabljajo samo na stomatološki in veterinarski kliniki v Beogradu. Ta trditev ni povsem točna. Spomladaj leta 1952 je ortopedski kliniki v Ljubljani že imela tak aparat. Spominjam se, da mi je tedaj zdravnik ortoped dejal, da je to edini tak aparat v Jugoslaviji. Nabavili so ga v Nemčiji; če se ne motim, je znamke Siemens. Mislim, da sem bila prva pacientka, ki se je z uspehom zdravila s pomočjo ultrazvočnega obsevanja.

Vida Zavrl, Ljubljana

Op. ur.: zanimali smo se na ljubljanski ortopedski kliniki in zvedeli, da imajo tam tak aparat že od leta 1951, da je res znamke Siemens in da ga s pridom uporabljajo za ugotavljanje bolečih mest in za globinsko masažo. S tem radevolje izpopolnjujemo naš nedavni članek.

Šmucarske palice

Čudno, toda resnično: po ljubljanskih trgovinah dobiš radijske aparate, hladilnike, sesalce za prah, nylonško perilo in še vse mogoče — ne dobiš pa navadnih leskovih šmucarskih palic, ki jih lahko naredi vsak vaški kovač ali kolar. Tudi tiste, ki so jih prodajali okrog Novega leta, so bile nekam kratke, predvsem pa takšne, da je še malo, katera v uporabi. Če je les zdržal (menda je bil presušen), pa je šla konica, nove pa seveda ni bilo dobiti nikjer. Res lepe jeklenke, ki so bile tudi nekaj časa v prodaji, so bile seveda hitro kupljene. Ali se ne zdi uredništvu, da pri leskovkah ne gre ne za devize ne za zapletene proizvodne postopke, temveč za navadno zanikrnost, ki naši trgovini ni v čast?

Anton Stanič, Ljubljana

Op. ur.: tudi mi nismo mnenja, da sadijo leskovke med one nepotrebne, a žal vse prepogoste malenkosti, ki tolčejo po glavi vsa prizadevanja, da bi bila naša trgovina res vredna svojega imena.

Najstarejši gasilec

Gotovo vas bo zanimalo, da živi v Planini pri Postojni najstarejši gasilec v Jugoslaviji. Franc Mrhar, ki se je rodil leta 1871 v Planini, bo v nedeljo praznoval 70. obletnico članstva in delovanja v ProstoVOLJNEM gasilskem društvu. Mrhar, ki je po poklicu dimnikar, se je že leta 1887 vključil v iniciativni odbor za ustanovitev »Požarne brambes« v Planini. Gasilsko društvo je bilo ustanovljeno naslednje leto. Gasil je v številnih požarih in pri tem opravljal funkcijo »napadalca«. Spominja se več velikih požarov, tako decembra 1892, ko je gorel grad Gazberg v Planini, ali leta 1904, ko je požar uničil v vasi štiri gospodarske poslopja in ko so morali priti na pomoč tudi gasilci iz Postojne. Kot dimnikar pa je pomagal že vnaprej preprečevati požare. Pod njegovimi okolišči so šteli poleg Planine še Logatec, Vrhniko in Črni vrh nad Idrijo. Ko se je leta 1917 vračal s kolesom s Črne vrha, je tako nesrečno padel, da je bil teden dni v nezvesti v vojaški bolnišnici v Logatcu. Tovariš Mrhar je bil namreč tudi prvi kolesar v teh krajih. Kolo si je omislil že leta 1889 in s tem povzročil pravo senzacijo v bližnji in daljni okolici. Kolo je ostalo njegov zvesti spremljevalec vse do 78. leta. Še ko je imel 75 let, jo je po dvakrat ali trikrat na teden mahnil s kolesom v Ljubljano. Zdaj pa pravi, da je škoda, ker ni več mlad, ko so pa zgradili tako lepo cesto.

Štefan Bratina, Postojna

Uredništvo se pridružuje čestitkam ob redkem gasilskem jubileju!

TAŠČE IN TASTI

»Predpustni čas je mimo. Pri nas na deželi je navada, da je v tem času največ porok. In ob porokah je zopet nekaj taslov in tašč več na svetu. Ah, uboge tašče, koliko so že prestale zaničevanja! Se TT je nekoč prinesel deset zapovedi za tašče. Sem matj treh sinov, ki so že vsi poročeni in imajo otroke. A se vendar nikjer ne ravnam po tistih desetih zapovedih...«

Vsak plemenit in dober človek ljubi svojo mater. In vsaka tašča je mati, ker če ne bi bila mati, ne bi mogla biti tašča. Kdor se norčuje iz tašč, ta globoko žali vse matere...

.... Kaj pa, ko bi kdo napisal kakšne zapovedi tudi za tate?

Ah, samo ti si nedotakljivi, obdani s svetniško glorio! Kar tisti storijo, je vse dobro in prav. Vsaki materi je res težko, ko postane tašča, ker mora svojo veliko ljubezen do sina ali hčerke deliti z drugim. Očetje se pa malo zavedajo, ko postanejo tati. Navadno je takrat gostja. Prešerno in zadovoljno kadijo svojo cigaro ali cigareto, se mužajo pri polnih steklenicah in potem še sami pomagajo bčati ubogo taščo.

M. Meškova, tašča

Op. ur. Uredništvu je žal, da ne more razsoditi v sporu med taščami in tati — morda tudi zato ne, ker je v njem večina takih, ki so obdarjeni z obojmo.

OSLIČEK NI KONJ

— Vsakdo ima pač svojega »konjička« — mi je pripovedoval znanec. — In moj oče tudi... Toda, če bi vedel, da bo imel take neučestnosti, bi se bržkone desetkrat premislil.

Pripetilo se je nedavno tega v vasi G. na G. Lahko pa bi se tudi v mestu N. na D. Konec koncev pa za pričujočo zgodbo sam kraj ni prav nič pomemben.

Znanec ima torej očeta, ki je že v letih. In ta oče ima zelo rad življi. Dolgo časa se je pečal z mislijo, da bi nekeje dobil za zabavo majhnega oslička. No, želja se mu je pred kratkim izpolnila. Šel je na Primorsko, in od tam pripeljal s seboj oslička in tako pripravil malima vnukoma veliko veselje.

Kako sta bila otroka vesela nove »hišne pridobitve!« Vsak dan odteje je dedek vpregel oslička v voziček, s katerim je sicer hodila snaha po potrebnih živilih v bližnjo trgovino, in popeljal otroka po vasi. »Hi — hi,« sta malčka poveljevala osličku in ga držala za uze.

To je bilo njuno vsakdanje veselje. In ne le zanj, marveč za otroke iz vse vasi. Kolikor se je pač dalo, se jih je zganeto na voziček in držali so se sila imenitno. Osliček pa je vlekel in vlekel. Sprva bolj počasi in trmasto, čez teden ali dva pa se je že popolnoma privadil nove »službene dolžnosti«.

Toda veselje je bilo kratkotrajno...

Izšel je odlok o taksah na vzprezna vozila. Pravzaprav nič čudnega in nič hudega...

V vas je prišel poštar kot pač vsako jutro. Potrkal je na vrata Gorčnikovih in jim pomolil pod nos odločbo, kjer je zanj, se mu je zdelo neumno, da bi ga pa zaradi tega prodat ali ubil, mu srce ni dopuščalo.

Kosilo mu ni teknilo. Vstal je od mize in se napotil v leseno utico, ki so jo naredili

pa je v tem, da mu morajo kupovati seno, ga čediti in poskrbeti tudi za kak približek. — Pritožbo so odposlali in potem čakali...

Ni minilo štirinajst dni, ko se je ustavil pred Gorčnikovovo hišo občinski avtomobil. Iz njega so izstopili trije možje z aktovkami, resni in — kazalo je — neizprosni.

»Mi smo komisija z občine in prišli smo pogledat vašega osla, od katerega, pravite, nimate nobene koristi in ki služi le v zabavo otrokom,« je dejal najstarejši izmed prišlekov.

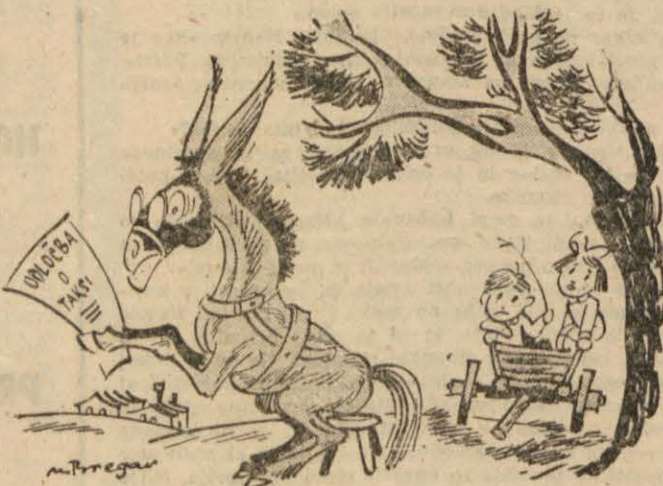
»Prosim, prosim, izvolite,« je odvrnila žena, ki je bila sama doma, »takoj vas popeljem pogledat.«

Prišli so do lesene utice in gledali dober meter visokega oslička. Poleg njega pa je stala še vprega — voziček na štirih kolesih.

Možje so se spogledali. Eden je privlekel iz aktovke pritožbo, jo naslonil na zid in s suhim črnimlilim svinčnikom zapisal namjo: »Pritožbi se ugodil.«

Če ni osliček doslej že poginil, prav gotovo še sedaj prevaža po vasi zabave željne otroke. Dedek pa je verjetno obesil ugodno rešeno pritožbo tik nad njegove jasli in osliček, čeprav ne zna brati, se vedno znova namužne, ko zagleda tisti kos z nerazumljivimi črkami popisanega papirja...

Iva Abram

AVTOBUSNO IN TURISTIČNO PODJETJE LJUBLJANA

prireja

ZA 1. MAJ dvodnevne avtobusne izlete po nizki ceni na PLITVIČKE JEZERA, krožni izlet po ISTRi in izlet preko VRŠICA v TRENTO.

Pednevno potovanje po Italiji z obiskom krajev Trsta, Benetk, Bologne, Rima, Neaplja in Pompejev. Potovanje bo predvsem zanimivo za prosvetne delavce zaradi ogleda kulturno-zgodovinskih spomenikov. Cena potovanja je izredno nizka in znaša 13.900 din.

Vse interese, ki so se odločili za potovanje, nujno prosimo, da se čimprej zglasijo v naši poslovalnici na Miklošičevi cesti 17, tel. 30-645, da si zagotovijo mesto za potovanje in da si pravočasno uredijo vse potrebne formalnosti.

4-dnevno avtobusno potovanje v MILAN NA VELESEJEM, ki bo v času od 12. do 17. aprila 1957. Cena potovanja je 13.900 din.

6-dnevno potovanje II. skupine v začetku aprila na AZURNO OBALO preko Trsta in Benetk do Nize in Cannes. Cena potovanja je 14.500 din.

Vse interese, ki so se odločili za potovanje, nujno prosimo, da se čimprej zglasijo v naši poslovalnici na Miklošičevi cesti 17, tel. 30-645, da si zagotovijo mesto za potovanje in da si pravočasno uredijo vse potrebne formalnosti.

Zagrebske
mpresije

Odprta vrata

Pesniški rekord

Niti 180 kilometrov ni od Ljubljane do Zagreba, pa vendarle kakšna razdalja! Zid neformalnosti je med nami. Sicer v bistvu isti problemi — a drugačno razpletanje, drugi tek življenja.

Takole si predstavljala uredništvo založbe, posebej se pesniške: tišina, zbranost, v zraku trepet poslednjega verza, ki ga je bil prebral urednik... Niti 180 kilometrov ni od Ljubljane do Zagreba, pa vendarle kakšna razdalja! Zid neformalnosti je med nami. Sicer v bistvu isti problemi — a drugačno razpletanje, drugi tek življenja.

Takole si predstavljala uredništvo založbe, posebej se pesniške: tišina, zbranost, v zraku trepet poslednjega verza, ki ga je bil prebral urednik... Niti 180 kilometrov ni od Ljubljane do Zagreba, pa vendarle kakšna razdalja! Zid neformalnosti je med nami. Sicer v bistvu isti problemi — a drugačno razpletanje, drugi tek življenja.

Samo primer enega prvaka tega pesništva, urednika več duhovitih Lykosovih pesniških zbirk Slavka Mihaljevića.

Romanca o djevoici v luci na prozoru

Djevojka čeka dragog na prozoru hoče li da Njezina kosa od lana do zemlje se
Pijani mornar tetura po sred
Bože moj, da se ne

Zidovi sobe tjeraju djevojku grubim
Uzareno nebo spustilo joj se na
A more, more je pjesma u njenim
Hoće li da
Hoće li da
Hoće li da

(Iz zbirke »Put v nepostojanje«)

LJUBLJANSKI »KULTURNI RAZGOVORI«

V Zagrebu imajo »Književni petak«, v Beogradu »Atelje 212« (ker ima tista dvorana 212 stolov), na Reki »Književni četvrtak« v Skoplju imajo takšne prireditve v sredo. V Ljubljani jih bomo imeli vsak četrtek pod naslovom »Kulturni razgovori«. Prireditelj je Delavska knjižnica.

Slišali smo trditve, da Ljubljana ni zadnji posnemovalac, da je v nekem smislu celo zibelka takšnih prireditev, da so posnemovalci pravzaprav »oni tam na jugu... Prvi poskus je bil namreč v Ljubljani že pred dvema letoma, ko je prišel k nam na obisk avstrijski pesnik Lienhard, priredil v okviru Delavske knjižnice literarni večer in odgovarjal na vprašanja publike. Naj bo kakorkoli, v Beogradu, Zagrebu in drugod so to misel pozeli in speljali v življenje, Ljubljana pa se jim zdi priključuje.

Torej vsak četrtek ob osmih zvečer v Viteški dvorani v Križankah. »Kulturni razgovori« ne bodo imeli

njali vsi povprek. Jaz sem pa le šel gledat Petra Budaka »Svetlinke«. (Budaka poznajo mnogi naši odri po »Metelu«). In ni mi bilo žal. Resda je v kompoziciji in karakterjih precejšnja površnost, nekaj pa drama le pove in zanimivo je, kako režija in igralci rešujejo, kar se rešiti da.

Cepav kritika soglasno zanika »Svetlinke« trajnejšo vrednost, odobrava splošno novost repertoarne politike, torej odobrava tudi sprejem »Svetlinke« na oder. »Ko da so dramaturgi in gledališke uprave slednjeje popustili pred kvantitativnim pritiskom, o katerem se je leta in leta govorilo... Konec je vzdihovanja po domači dramati Terra incognita, po kateri so blodili in ji gospodarili le dramaturgi, direktorji in avtorji, je postala dostopna vsem, ki jim je gledališče namenjeno.« Tako B. Grigin v reviji »Krugovi«.

Led je prebit, pravijo. V domačih novitetah ima prvenstvo Zagrebško dramsko gledališče, ki jih je najavilo kar šest in je tri od teh že uprizorilo. »Komedija« je uprizorila že dve novi domači deli. Avtorji: Bihajli-Mertin, Omer Begović, Slavko Kolar, Grga Gamulin, Ivančević, Mirko Božić, Fadil Hadžić in še kdo. Doslej najuspešnejše delo je po mnenju kritike Slavka Kolarja komedija »Svoga teta gospodar«, po avtorjevi predgovorni novotki, o žalostni povesti o svetu, v katerem voj za najbogatše vegetiranje sili ljudi, da žrtvujejo svojo individualnost, in kjer vse humano zamre pod težo gmotnih koristi.

Akole mnenje je prevladalo: krize domače drame ni več. Pravzaprav je v nekem smislu niti ni bilo. O njej govorje lahko le še tisti, ki terjajo, da vsak poskus uspe; ki zahtevajo, da je vsako delo »odrešeno«, da od desetih novitet uspe deset. Izkušnja preteklih in drugih odrov pa kaže, da je dovolj, če od desetih ali celo tridesetih uspe eno. A vsaj tehnično možnost uspeha morajo imeti vsa. Tako pravijo v Zagrebu...

Zaprta vrata

Bilo je mnogo hrupa, mnogo gest, mnogo besed. Ves čas sem si pa želil nečesa tišjega, intimnejšega, trajnejšega. Tica 21 ali 22? Po zabil sem. Sprejeli. Nihče ga ne pozna. Če bi bil čevljar ali novinar, bi ga poznali. Tadijanovića pa je pesnik.

Slednjič ga le odkrijem. Hiša, umaknjena na dvorišče, za hrbtom najhropnejše ulice. Ozke stopnice, pod streho. Stara vrata. Star zvonec na ključu. Zlomljen, brez zvoka. Potrkam in čakam...

ozkega literarnega značaja, ampak bodo poleg pisateljev, pesnikov, kritikov in publicistov, nastopili tudi slikarji in glasbeniki, brali svoja dela, predavali, kazali svoje slike, izvajali skladbe in podobno. Publika bo lahko na posebnem listku, ki ga bo vsakdo dobil obenem z vstopnico, zastavljala nastopajočemu poljubna vprašanja. V posebni vitrini bodo vsak večer razstavljena tudi dela nastopajočega (knjige, slike itd.).

In za kaj gre? Za intimnejši stik med našo publiko in našimi umetniki ter kulturnimi delavci sploh, za medsebojno spoznavanje, za globljo in temeljitejšo izmenjavo misli.

Prvi večer — to se pravi v četrtek, 4. aprila — bo nastopil Matej Bor. Pozneje pa se bodo zvrstili, kakor predvideva vodstvo programa še: Boris Zihari, Juš Kozak, Josip Vidmar, Cene Vipotnik, Miroslav Krleža, Bratko Kreft, Marjan Kozina, Božidar Jakac, France Mihelič...

»Dragutina Tadijanovića zbrano delo «Blagdan živca» je največji kulturni dogodek zadnjega časa. Svobodni stih, a z velikim občutkom za ritem. Vzdržano čustvo, strnjen izraz, jasni orisi. Razkošno delo na besedi. Preprostost in kristalna čistost.

Vrata ostanejo zaprta. Torej naj odpade obisk, ki sem se ga najbolj veselil, čeprav sem vedel, da ne bom zvedel in videl nič posebnega, zunanje presenetljivega.

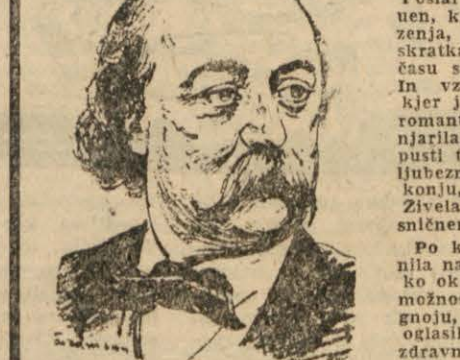
Pa je bil le obisk. Najtišji, najbolj zbran, najbolj intimen razgovor tistih dni, posvečen staremu prijateljstvu, Baladi o zaklanih ovcah, Rastušju, Pesmim o Mariji.

Budi mi skloni, molim te, Marijo. I nemoj mi srca odjedem zgaziti: Gazi ga malo pomalo, kao i dosada.

Zlahtno, srčno doživljanje, ki zapušča dolgo, svetlo sled, je lahko tudi, mogoče celo mora biti, tako skrito kot ta moj obisk v lilci 22.

* * * KNJIŽIGE IN LJUDJE * * *

STO LET GOSPE BOVARYJEVE

GUSTAVE FLAUBERT

Bilo je leta 1859, ko je neki na videz nepomemben dogodek razburil francosko javnost. Iz poštališča malega francoskega mesta na Rvi je izginil nagrobni kamen neke Delphine Delamare, same morilke. Bila je to žena nekdanjega rjanskega zdravnika, in tedaj je že skoraj pol stoletja trohnela v zemlji. Grobar je pozneje na sodišču priznal, da je kamen prodal nekemu Amerikancu za 30 frankov.

In kakaj to? Prav tedaj se je namreč razvedelo, da je bila Delphine Delamare model za junakinjo znamenitega Flaubertovega romana »Gospa Bovaryjeva«. Podjetni Amerikane se je požuril in kupil nagrobni kamen za smešno ceno. Zdal je razstavil neke v Ameriki kot ena največjih znamenitosti kulturne Evrope.

In kdo je bila Delphine Delamare? Če ste brali Flaubertov roman, kjer nosi ime Emma Bovary, jo že poznate. Njeno življenje je tam opisano do skrajnosti natanko. Bila je kmečka hči in njen oče, kmet Conturier, je bil bogat.

Paula Takacs

je ena prvih evropskih dramskih sopranistik. Ob koncu marca je prišla na turnejo v Jugoslavijo, kjer je že z izrednim uspehom nastopila v zagrebški operi. Paula Takacs je članica opere v Budimpešti, stalno pa gostuje v največjih evropskih opernih gledališčih, tako v Moskvi, Leningradu, Kijevu, Varšavi, Bukarešti, v Švici, Franciji, Holandiji in drugod. V Ljubljani bo gostovala v nedeljo, 31. marca, v naslovni vlogi Puccinijeve »Tosce«.

Takoj za tem bosta v Ljubljani nastopila nastopila še dva umetnika iz Francije, violončelist André Navarra in baritonist Gérard Souzay, in sicer na dveh solističnih koncertih. Oba sodita v elito svetovnih umetnikov in z izrednimi uspehi koncertirata v Evropi in Ameriki. André Navarra je že pred dobrim letom nastopil z orkestrom Slovenske filharmonije in požel tako priznanje kot še noben drug umetnik, ki je gostoval v Ljubljani. Gérard Souzay pa upravičeno uživa sloves izrednega koncertnega peva in idealnega interpreta Schubertovih pesmi in del francoskih skladateljev. Navarra bo koncertiral 1. aprila, Souzay pa 3. aprila v Filharmoniji.

Prav zato je tudi vzgajal svoja leta drugače kot njegovi sosedi. Postal je v šole k nuni in v kmetu, kjer je naučil očke, vezenja, plesa, igranja na klavir, skratka vsega, kar se je v tistem času spodobilo za mlado damico. In v združbi v tistem samostanu, kjer je deklica dorasla, je bilo romantično. Dneve in noči je sanjalarja, kaj vse jo čaka, ko zapusti te zidove, sanjala o veliki ljubezni, o kraljevici na belem konju, o gradovih v oblakih... Zivela je bolj v sanjah kot v resničnem svetu.

Po končanem šolanju se je vrnila na očetovo posestvo. A kmečkost okoli je ni bilo všeč in ena možnost, da se reši smrada po gnoju, je bila poroka. In res se je oglasil en n. n. 27-letni mestni zdravnik Eugène Delamare, — v romanu mu je ime Charles — tih in plah fant, pravzaprav niti zdravnik, temveč je medicinski tehnik, ker študija ni dokončal. Skratka vse nekaj drugega kot kraljevič na belem konju. Toda mlada Delphine je videla v njem kraljeviča, videla je v njem svojo senle ne pa resničnega človeka, ki ni imel nobenega smisla za romantiko.

Vendar pa se je za Delphine lo začelo novo življenje. Ce pravo je živel v Rvi. — v romanu pa imenuje Yenville — mestecu, ki je imelo komaj 300 prebivalcev, je bila dama, gospoška se je oblačila, vsak četrti sprejemala goste in ko se ji je rodila hči, jo je dala dojit, kot je bila takrat navada pri boljših družinah. Njen mož pa je ostal vsakdanji in delodajalen, njene razkošnosti ni mogel razumeti in ni mogel kriti vseh njenih stroškov. Ona pa sanjala in romantična ni mogla razumeti nje, ki je bil zaverovan v vsakdanje skrbi.

Galantni gospod Campion, vsepešestnik, ki je znal laskati deklicam, bil njen prvi ljubimec. V romanu mu je ime Rodolphe.

Njegova pot je bila polna vere. In sanje prešerne. Ko misliš, da si dosegel prvo stopnico — se te polasti občutek, da si padel in tako je tudi res. Končal je konservatorij v Ljubljani. Bil je prepričan, da bo neke (recimo kjerkoli v svetu) prostorček za uresničenje prešernih sanj. Iz Ljubljane je stekla pot v Varaždin, kjer je nadomestil znanega igralca Martinčevića. Vse je bilo pred njim: težke dramske vloge in operetni vložki. Pel je Kecalja v »Prodani nevesti« in se zaljubil v junake A. P. Čehova. Verjel je, da je prepreden in da je bodočnost njegova. Potem je gledališče razpadlo v bore kratkem času.

Priključil se je potujoči gledališki skupini. »Zdaj«, pravi, bi kaj podobnega priporočal vsakemu mladem igralcu. Vsaj v taki meri, da spozna življenje nardvnost. Mnogokrat je tangirano njegovo dostojanstvo, večkrat teče življenje v prazno, edine želje so izkopati se čimprej iz be-radije nekam na boljše. Sposobni se izkop-ljejo postanejo redni člani gledališč in so upoštevani kot ljudje. Potem pa tudi zaigrajo. Doživeti je treba vse življenje, vsa prava, pristno in težko. To niso spominske besede.

Ni najlepšega med spomini. Lepo je težko najti. Tudi težke stvari so dobile v spominih svetle konture. Znašel se je v osiškem gledališču. Iz majhnih do večjih vlog mu je pomagal

Lojze Potokar med svojimi trofejami

izreden igralski dar. Zanj se je zavzel dramaturg Tanhofer. Osiško gledališče je bilo takrat (po prvi vojni) pravi hudožestveni teater v primeri z ljubljanskim. Bilo je kolosalna šola. Od tod je odšel opogumljen in darovit, pripravljen in samosvoji na nove gledališke poti v sarajevsko gledališče, ponovno v osiško in sem in tja, dokler ni končno spet prišel v Ljubljano. V Osijeku je dosegel umetniško in materialno pozicijo, v Ljubljani samo umetniško. Dolgo časa se ni mogel vztrajati v novo slovensko okolje: vase zaprti in hladno.

Vse do druge svetovne vojne je odigral v ljubljanski Drami vrsto manjših in večjih vlog. Okupatorsko okrožje pa je strlo vsako voljo do dela. Odšel je v partizane. Poskusil je brigadno življenje, potem je prišel s prvimi v partizansko gledališče. Bilo je veliko doživetje zanj, ko je odigral vlogo Kantorja v tistih velikih dneh. In še je režiral Nusičev »Sumljivo osebo« in Borov dramski preneč »Raztrgane«. In tudi A. P. Čehova »Snubača« in »Medved« ter še nekaj skečev in enodejank. »Če sem še kaj pozabila«, pravi, »pa nič hudega«.

Potokarjevi spomini so za hip zbledeli. En sam spomin je vse prekril.

TAKO SO SLAVILI PETINDVAJSET LET NJEGOVEGA GLEDALIŠKEGA DELA V PARTIZANSKEM GLEDALIŠČU: PADLA JE KUMBATOVIČEVA POBUDA, STEKLA IMPROVIZIRANA PREDSTAVA BREZ TRUŠCA, A Z MNOGIMI TOPLIMI BESEDAMI NJEGOVEMU JUBILEJU V POZDRAV IN POTEM JE BILA TUDI VELIKA GLEDALIŠKA ZAKUSKA. VSAK JE DOBIL TRI HLEBČKE PSE- NICE NEGA KRUHA IN NEKAJ VINA. BIL JE NAJLEPSI VEČER V POTOKARJE- VEM ŽIVLJENJU, kot sam priboja.

Tako je rastle Potokarjeva ustvarjalnost. Ob »Kreflihi« je imel občutek nekakšnega vika. Potem je hipoma spoznal, da ni tega dokončnega vika, ker je tudi umetnost brezmejna. Za »Tremi sestrami« A. P. Čehova je prišel Miller s svojo dramatik in naposled je Potokar zaigral »Sokrat«. Kakšen razpon. Kakšen igralec. Pa vloge v dvanajstih filmih.

»Sokrat« sem se lotil z nekakšnim strahom. Delo imam za tako popolno, vrhunsko, vzvišeno, da je spoštovanje vzbudilo nemogo. Vodila me je zavest, da sem delu dostal le razumsko, s svojimi leti in doživljenji. Ko sem pri študiju dosegel tisto stopnjo, da sem se čutil vloge vsaj deloma sposoben in vreden, sem se odločil, da bom igral. Prišlo so vaje, ko mi je postala vsaka beseda ogromna duševna hrana. Postal sem nenasten lepš Platonovih izrekov, globoke vsebine. Zdal Sokrata sodoživljam, ne le igram! Zaradi razpoloženja občinstva po premieri in priznanja, ki mi ga vedno daje, imam vlogo Sokrata za največje igralsko doživetje in bi se s to visoko nagrado dokončno in povsem zadovoljil — če mi ne bi življenjska sila vzbujala želja po ustvarjanju. Sicer pa: ob vsaki vlogi imam občutek, da je zadnja — pa se na srečo vedno spet izkaže, da ni tako.« mgh

MOLJ VELIKA JE NADLOGA. KDOR REŠITI SE GA HOČE IN SLABE VOLJE BITI NOČE, NASVET NASLEDNJI NAJ UBOGA. KUPI SI MOLTIN POZNANI, KI OBLEKO TI OHRANI.

Domača anekdota

Ko je bil znani angleški violinist Max Rostal pred leti v Ljubljani in se je, še pred svojim koncertom, pogovarjal s slovenskimi glasbeniki, je pogovor nanesel tudi na kritike. Rostal se je zvito nasmehnil in dejal:

»Kaj pa hočete? S kritiki je tako kot z enuhli: natanko vedo, kako stvar gre, sami pa le nič ne morejo.«

OGNENI POD LEDOM

SMRDLJIV DIM SE JE PRIČEL VALITI IZ ZEMELJSKE RAZPOKE PRED OČMI PRESENEČENEGA KMETA, KI JE ORAL SVOJO NJIVO. TO SE JE ZGODILO LETA 1943 V MEHIKI IN NA TISTEM KRAJU SE ZDAJ DVIGA OGNJENIK PARACUTIN. — MORSKA VODA JE VRELA IN SE KADILA, ROB OGNJENISKEGA ZRELA SE JE DVIGNIL Z GLADINE PACIFIKA SEVEROVZHODNO OD HONOLULA, KOT JE POROČAL NEKI KAPITAN LANSKO POLETJE. — NA SKALNATEM SEVERNEM OTOKU ISLANDU SE JE RAZVIL 4. SEPTEMBRA 1955 ORJAŠKI BOJ MED OGNJEM IN LEDOM, KI PA GA JE KONČNO LEDENIK VATNA - JOKULE ODLČIL V SVOJO KORIST.

Sile vroče notranjosti naše zemlje se še niso umirile in se prav rade pokažejo tudi na površju — bolj pogosto, kot si to običajno predstavljamo. Ni povsod po našem planetu življenje nekaj tako samo po sebi umevnega kot pri nas. Le redkokdaj nas zmoti kakšen

potres, čeprav vemo, da so po svetu dežele (samo spomnite se potresov zadnjih dni v Grčiji), kjer se mesta neprestano tresejo in rušijo pod močeno silo notranjih nemirov naše zemlje in spet druga področja, kjer ognjeniki z ognjem in žveplom vznemirjajo ljudi. Znan je včas potresov z ognjenikov okoli Pacifika, kjer lahko najdemo vse velikane Andov, Aleutov, Japonskega, Indonezijskega in številnih južnomorskih otokov. Tak razburljiv pas se vleče tudi skozi Sredozemlje čez Grčijo in Italijo in pa okoli Antilov v Srednji Ameriki. K sreči so vendarle to le manjši deli naših kontinentov in imamo dosti več področij, ki v svoji davnini preteklosti niso poznala nobenih posebnih razburjenj, kot sta n. pr. Kanada in Rusija.

Pogosto najdemo vulkane v skupinah in v bližini razmeroma mladih, nagubanih gora. Vzroke današnjim ognjenikom moramo iskati v zaključnem obdobju terciara, geološke dobe, ki je bila vulkanska in potresno zelo razgibana. V tem času so se pričele božiti v nebo nad našim planetom močnejše gube, iz katerih so nastale Alpe, Himalaja in Andi. In prav v zvezi s temi velegorji moramo iskati vzroke današnjih vulkanskih izbruhov.

200.000 človeških žrtev

V zgodovinskih dobi človeštva je delovalo okoli 500 ognjenikov, po svojih znakih, ki jih ne moremo prikriti, pa poznamo danes po vsem svetu še 10.000 ugaslih vulkanov — seveda k temu niso pristeli vulkani pod morskimi gladinami, ker jihovega števila ne moremo oceniti. Posledice divjanja ognjenikov po naši zemlji so precejšnje, saj cenijo samo število ljudi, ki so bili po letu 1500 zaradi ognjeniških izbruhov ob življenju na 200.000.

Mogočen je pogled na ognjeniški izbruh. Počuden stihor gorečih plinov, pare in oblakov pepela in večni dež pepela, ki ga prekinjajo

PRED ŠTIRINAJSTIMI DNEVI JE BIL V GRČIJI HUD POTRES, KI JE ZAHTEVAL VEČ ČLOVEŠKIH ŽRTEV IN RAZRUSIL NEKAJ MEST. POTRESNA IN OGNJENISKA PODROČJA SE NELOČLIVO VLEČEJO PO TANKI SKORJI NAŠEGA PLANETA.

Boj med ledom in ognjem

To pomeni še mnogo več kot samo nevarnost in negotovost pri običajnem ognjeniškem izbruhu. Če zmagava v boju med plamenom in ledom ogenj, moramo računati s strahotnimi spremembami v področju ledenikov. Stopijo se ogromne količine ledu in poplavi vse na dnu ledeniške doline. Ledene mase izpušajo svoj prijem na hrupavi zemlji in se prične gibanje. Začne se v gorah potekati, kopilec doline, rušijo vasi in zapirajo reke. Čelo s spremembami vremena lahko računamo. In seveda, se vsemu temu pridružijo še reke lava, popelneni dež... Islandci se teh izbruhov tako bojijo, da običajno niti premišljajo o posledicah takšne katastrofe.

200 metrov pod ljaskom v ledu, ki ga je odkril pilot, so požarili plameni belo, bleščečo odedo ledenika, ki jim je zapirala pot v prostost. V eni sami uri so stopili sto tisoč ton ledu. Voda je morala preteči 42 km in se je končno vsa žveplena in umazana izlila v kotrno reko Skaftau.

S strahovitim trusem se je razletel led na površini ledenika. Jezero nad ljaskom se je večalo in večalo. Nove in nove razpoke so se širile okoli mesta izbruha.

Zdravniki hočejo rehabilitirati palico

»The Lancet«, ugledna angleška medicinska revija, ki velja za najboljšo te vrste na svetu, je pred kratkim posvetila dolg članek palici, ki jo je moda po krivici potisnila ob stran. Avtor razlaga, da se pred mnoge holičke postavlja izbira med šepanjem in palico; najboljša potesta se odločijo za šepanje zaradi napačnega pojmovanja estetike. Ko hočejo starostne znake čim bolj prikriti s tem, da odklanjajo palico, jih nasprotno še bolj pokažejo.

Vrat stegenice nosi težo telesa. Po zlomu (pogostem pri starejših osebah) se zdi, da se vse lepo letko in bolnik lahko spet normalno hodi, ter odvrže palico že po nekaj tednih. Potem včasih šele čez leto nastopijo bolečine in okorelost: žarki X pokažejo, da se je ugreznili del stegenice, ki je nosil težo telesa. Kaj se je zgodilo? Zelo pogosto je koso tkivo, po zlomu naravno in brez krvnega obtoka. Polagoma se izlokuje nove žilice in mrtvi del kosti regenerira. To počasno zdravljenje pa se slabo konča z ugreznjeno stegenico, če smo le-to preveč obtežili, z drugimi besedami, če smo palico prekmalu odvržili.

Rehabilitacija palice bo zahtevala skupen napor zdravnikov in modnih usmerjavalcev. Nekdaj elegantna je palica zdaj le še umazan in klavni kos lesa. Pri modernem obdelovanju palice — na primer z okrasni iz plastike mase, razčlenjenimi barvami itd. — bodo iz nje lahko napravili ne več znamenje trdnega starca, ampak znak moza ali žene, ki sta se srečali življenja.

Spor »tobak : rak« po štirih letih raziskan

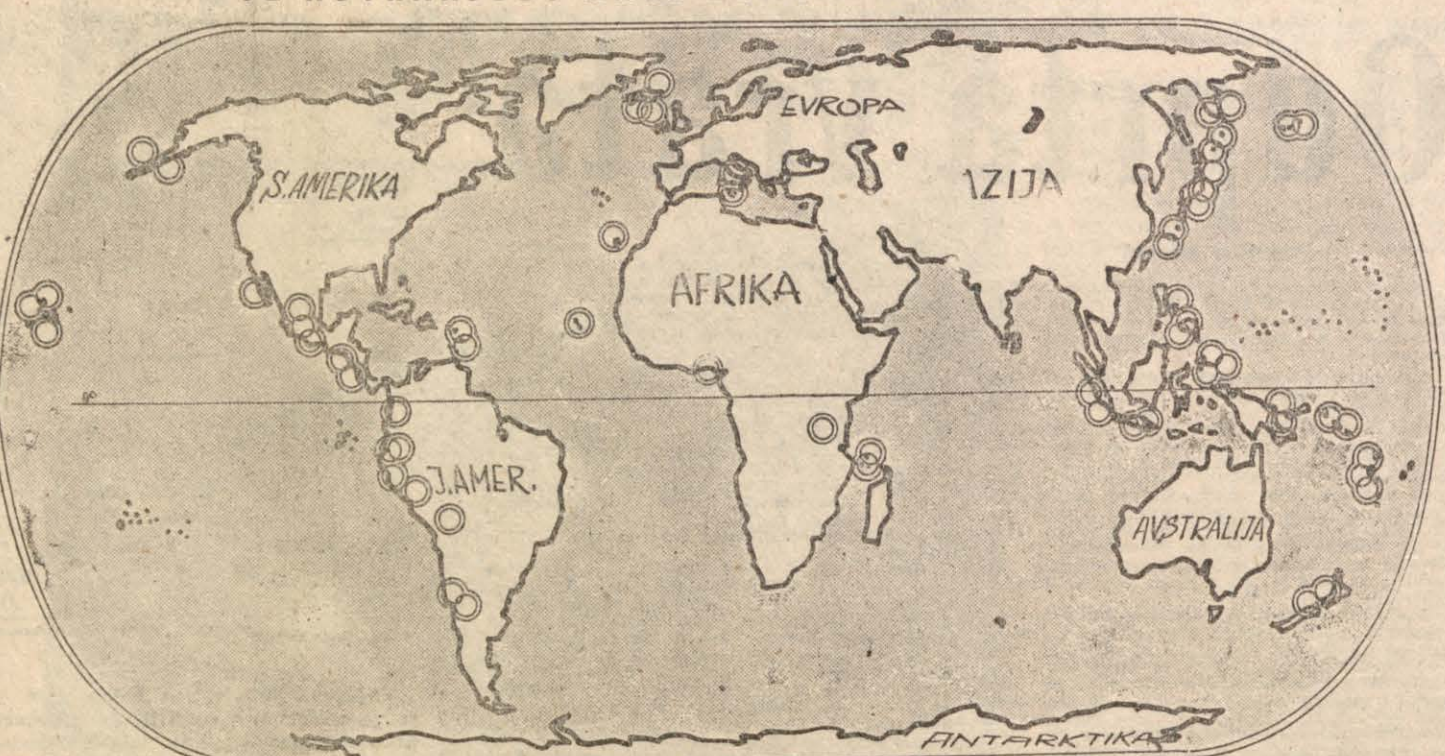
Ameriški Cancer Society je nedavno objavil poročilo, v katerem so zbrana vsa raziskovanja po svetu o problemu tobak — rak na pljučih. Nekaj odgovorov na vprašanja, ki dandanes živo zanimajo na tisoče kadilcev:

Kakšno vlogo ima tobak pri raku na pljučih? Osemkrat več kadilcev cigarek kot abstinentov zbolijo za pljučnim rakom. Človek, ki že dolgo vrsto let pokadi dveje do štiriideset cigaret na dan, ima eno možnost od desetih, da za njim oboli; razmerje pade na 1:38 pri »lažjih kadilcih« in na 1:270 pri nekadilcih.

Ali sta pipa in cigara manj nevarni? Tu stvar še ni dokončno raziskana. Zdi pa se, da pipa predstavlja le še neko minimalno dovzetnost za pljučnega raka, medtem ko naj bi bila cigara povsem brez nevarnosti.

Ali se izplača prenehati s kajenjem? Da: dovzetnost za raka je slabša pri ex-kadilcih kot pri onih, ki kadijo še naprej. Take žrtve pa kadilcem ne smemo vsiljevati. Mnogo ljudi prebije svoje življenje v oblakih dima, ne da bi pošli raku.

OGNJENIKI V MEHIKI, V TIHEM OCEANU IN NA ISLANDU KAŽEJO, DA SE JE NOTRANJOST NAŠE ZEMLJE SPET RAZŽIVELA

KROZCI POMENIJO NAJVEČJE DELUJOČE VULKANE NA NAŠI ZEMLJI.

Toda tedaj so bile moči ognjenika že precej pri koncu. Čeprav je izkopal luknjo v ledeno odedo, je bil napad ognjenika še vedno pre slab, da bi odedo razneslo na večjem področju saj za tokrat.

Ostalo pa je vprašanje, kdaj bo izbruhnil naslednji ledenik pod ledom.

Islandci menijo in se bojijo, da se bo zgodilo spet na Vatna Jökulfu, ko si bo notra-

njost zemlje opomogla od zadnjega poraza. Res je, da imajo ledu preveč, saj jim led pokriva dvanajstino otoka, toda po drugi strani je prav ta led, ki jim jemlje rodovitno zemljo, njihov glavni toplotni regulator. Kot vselje, tudi zdaj trepetajo in so v strahu pred zlovesnimi besedami, ki se utegnejo nekega dne spet razlegati po otoku: »Smrdi po žveplu!«

Čudotvorni mráz

MRAZ OHRANJA. ŽE OD ZDAVNAJ IZBRALJA ČLOVEK TO LASTNOST ZA SHRANJEVANJE ŽIVIL. V NAŠEM STOLETJU SO HLADILNIKI NAJNOVEJŠA RESNICA TEGA PRASTAREGA SPOZNANJA

Da pa bo mráz nekoč eden najpomembnejših pomočnikov medicincev in biologov, da bo prav on razbil mejo med življenjem in smrtjo in izsilil povsem novo gledanje na pojem »živega«, o tem se znanosti še pred enim desetletjem ni niti sanjalo.

Znanost je ugotovila le to, da prežive virusi, do danes najmanjši znani povzročitelji bolezni, celo temperaturo minus 273 stopinj.

Sesalec, toplokrvni živalim, posebej pa še človeku, povzroča mráz težke poškodbe, če že ne smrti. Znanost je menila, da se pri zmrzavanju razpočijo telesne celice kot vodovodni cevi.

Toda še zdaleč ni tako. Ud zmrzne zaradi pomanjkanja kisika, se pravi, da se je človek, ki je zmrznil, zadušil. Zaradi mraza je namreč krvni obtok in z njim dovajanje kisika v telesno tkivo prepočasno.

To spoznanje zadnjih let je privedlo francoskega zdravnika Laborita na genialno misel. Telesno temperaturo poskusnih živali je znižal na 26 stopinj Celzija. Po tej metodi — imenujejo jo »umetno zimsko spanje« — je lahko tvegati najtežje srčne in možganske operacije. Tako lahko za nekaj minut izolirajo življenjsko važne organe.

Seveda pa so tudi tej metodi postavljene meje, kajti če so poskusne živali ohladili pod 15 stopinj, so brez izjeme poginile. Raziskovalci so sprva menili, da je bil vzrok smrti pomanjkanje kisika. Pri nadaljnjih poskusih pa so našli, da je bil vzrok: odpovedalo je srce. Ta organ ima namreč svoj lasten mehanizem in živčni sistem, ki verjetno odpove, če se telesna temperatura zniža pod 15 stopinj Celzija.

Po tej ugotovitvi so angleški in ameriški znanstve-

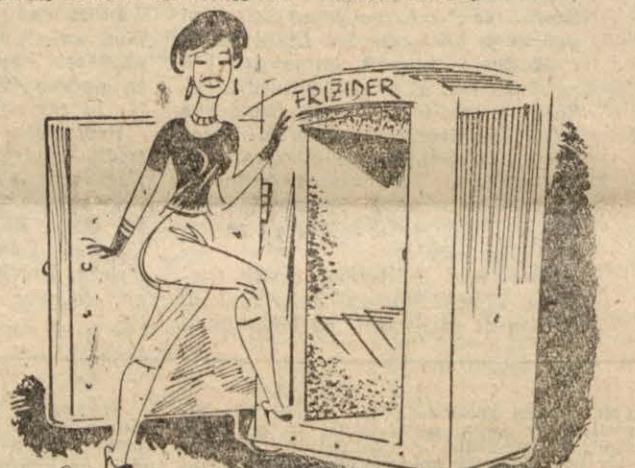
Na ta način so ohladili telesno temperaturo psov na 13 in celo na nič stopinj Celzija. Živali med poskusom seveda niso kazale nobenega življenjskega znaka več. Mrtve pa niso bile.

Niti ena poskusna žival, ki so njeno telesno temperaturo vzdrževali tudi po pol ure na ledišču, ni poginila. Ko so kri spet segreli, so se živali zbudile in živele na-

pa so v normalni temperaturi spet začele. so živali rast kmalu nadomestile.

In prav v tem dognanju se odpirajo velike možnosti: če pri ohladih preneha rast, se s tem ustvari ali vsaj zavleče tudi staranje.

Za zdaj pa se angleški znanstveniki predvsem posvečajo prvotnemu problemu — najti sredstvo proti smrti zaradi mraza.

RECEPT ZA VEČNO MLADOST V LETU 2000: ZLEZITE V FRIZIDER!

prej, kot bi se ničesar ne pripetilo.

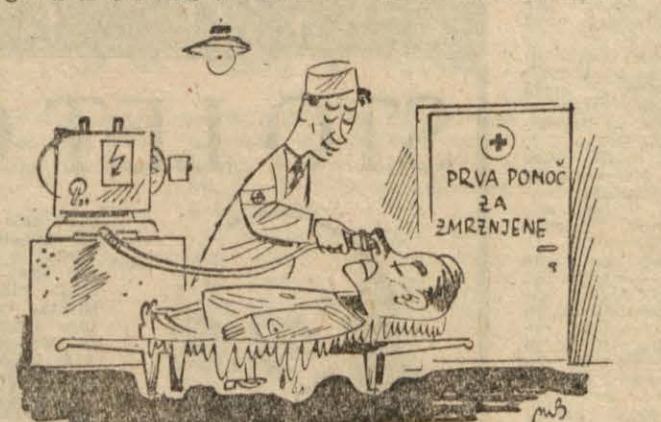
● Najpomembnejše spoznanje teh poskusov je: niti jetra, niti ledvice, možgani ali katerikoli organ niso utrpeli nobene škode zaradi nizke temperature. Torej ti organi za mráz niso občutljivi.

Pri ljudeh — žrtvah mraza — bo metoda izločitve srca

Pri najnovejših poskusih te vrste srca več ne izločijo. Narkotizirane živali ohladi z ledom. Za ponovno ogrevanje več tople krvi, marveč se poslužujejo električnega generatorja, ki oddaja mikrovalove visokih frekvenc. Tkivo zelo hitro otrejejo. Dotlej mirujoče srce začne spet biti. Aparat za umetno dihanje skrbi za dovoljno dovajanje kisika. Pa takšnih poskusih so se vsa živali zelo hitro opomogle.

Angleški znanstveniki pa so tvegali še naslednji korak: podgane so ohladili na minus 6 stopinj Celzija. Dosele se je zdela nemogoče, da bi lahko globoko ohlajene živali še obudili v življenje. Toda angleški mikrovalovni generator je uspel! Po 40 minutah takšne ohladike so živali spet oživele. Še mesece dolgo so jih opazovali, toda živali niso utrpeli prav nobene poškodbe ali okvare.

S tem odkritjem je postavljen trden temelj za hitro in učinkovito pomoč zmrznjenim. Poleg tega pa se je znanost podala na pot, ki vodi čez doslej zastrtane meje; morda bo človeku že v bližnji bodočnosti uspel odgovoriti na doslej še nerešena vprašanja o mladosti in starosti, o življenju in smrti.

niki pri tako globokih ohladih najprej izločili srce poskusnih živali in nato opazovali telo. Psi so najprej narkotizirali, nato pa speljali kri tik pred srcem po majhni cevki v zamotan aparat. Tu so kri zledenili, jo nastilili s kisikom in jo nato po drugi cevki speljali spet nazaj v žile psa.

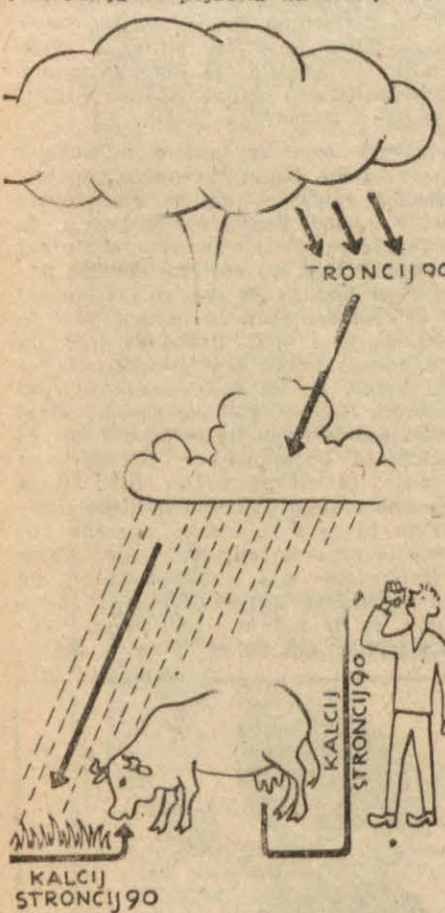
In ogrevanja krvi kmajda izvedljiva, ker je zelo draga. Zato so v londonskem inštitutu za medicinske raziskave ubrali drugo pot. Za poskuse so uporabili bele podgane. Živali so ohladije tem bolj prenašale, čim večkrat so jih ohladili. V času pa, ko so delali na njih poskuse, niso rasle. Brž ko

Človek in stroncij 90

O nevarnostih radioaktivnih odpadkov in posledic eksplozij atomskih bomb smo že precej govorili. S številnimi seveda nismo mogli vselej postreči, ker jih nismo imeli na razpolago. Zdaaj lahko dodamo nekaj novih podatkov, ki sicer ne osvetlijo vsega problema, povedo pa vsaj približno, kje je nevarnost. Pred nekaj tedni je namreč ameriška poljudnoznanstvena revija »Science« objavila poročilo o preiskavah količine stroncija 90 v človeškem telesu. Kot je znano, je stroncij 90 radioaktivni stroncij in najnevarnejši produkt, ki nastane pri atomskem razpadanju. Kemično je podoben kalciju in ga naše telo sprejema s kalcijem in odlaga v kosteh, kjer lahko njegova radioaktivnost (polovnica njegove razpadne dobe je 28 let) izzove raka. Komisija je analizirala 500 primerov sveže človeške kosti iz raznih delov sveta in ugotovila »da je v današnjem času najti stroncij 90 pri vseh ljudeh, ne glede na to, koliko so stari in kje živijo...« Količina tega stroncija res ni še posebno velika. Povprečno ima človeški rod 0,12 mikromikrocurijev stroncija 90 na vsak gram telesnega kalcija. To je približno desetstotinska največje dovoljene koncentracije, se pravi meje, pri kateri postane vpliv radiostroncija nevaren.

Med temi primeri pa so našli raziskovalci zelo različne količine pri posameznih ljudeh. Otroške kosti, ki hitro rastejo, imajo 3 do 4-krat več stroncija kot odrasli, pa tudi nekateri odrasli imajo po desetkrat več tega nevarnega elementa kot drugi. Neki primer iz Kanade je pokazal celo 75-krat večjo količino, kot je povprečje.

Strokovnjaki iz kolumbijske univerze pa so razen te analize napravili še več. Ugotovili so, da se je večina stroncija 90 pojavila na zemlji kot

posledica atomskih eksplozij. V začetku ga sicer zračni tokovi dvignejo v ozračje, toda od tam pade ponejve v nižje lege, kjer ga dež hitro izpere in prinese na površino zemlje. Ta proces je sicer počasen, vendar tako temeljit, da je danes nevaren stroncij razširjen po vsej zemlji — na južni poluobli ga je nekoliko manj kot na severni. Če pride stroncij v zemljo, ga poberejo kalcij iz mleka, užiti z njim manj stroncija kot tisti, ki ga dobivajo z zelenjavo. Potemtakem boljše mleko kot zelenjava.

Ce živali prežvečijo travo, ki vsebuje stroncij, se delci stroncija izločijo v mleku. Toda mleko vsebuje že manj stroncija v odnosu do kalcija, kot ga je vsebovala prej trava, ki jo je žival požrla. To pomeni, da bodo ljudje, ki dobivajo kalcij iz mleka, užili z njim manj stroncija kot tisti, ki ga dobivajo z zelenjavo. Potemtakem boljše mleko kot zelenjava.

Večina stroncija 90, ki nastaja pri eksplozijah atomskih bomb zadnjih let, je še v atmosferi, toda z leti se bo počasi preselil v človeške kosti. Če ne bo več velikih poizkusov s temi bombami, tako sklenemo, kolumbijski učenjaki, bo vsebovala povprečna človeška kost leta 1970 — 1,3 mikromikrocurijev stroncija 90 na vsak gram kalcija. To je enajstkrat toliko kot danes.

Nenavaden ljask

»Pilot se je prestrašil. Pomel si je oči, kot da bi hotel pregnati silko iz sanj. Pa je pogledal še enkrat proti zemlji na bleščečo belo površino, ki se je širila na vse strani.

Kaj se je zgodilo tam doli? Okoli orjaškega Vanta Jökula, največjega evropskega ledenika, je nešteto zadivov, dolin, ozkih sotesk in razpok — v ledu. Toda enako merna, okroglo vlekasto luknjo ni naš pilot v ledu, še nikoli odkril.

Ljask je bil videti, kot da bi ga nekdo izrezal z močnim instrumentom. Njegov premer je bil vsaj 2000 m, globok pa je bil kakšnih 100 m, tega ni mogel prav ugotoviti, ker mu je dno pokrivalo jezero.

Jezero sredi ledu na ledeniku? Rahla bela para se je širila nad vodo.

Lahko bi bil padel meteor in izvrtal luknjo v ledu, toda malo je verjetno, da bi bilo nastanje stene kdaj tako gladko in enakomerno obrobene. Okoli ljaska pa so se vlekle kilometre dolge in meter široke razpoke, ki so bile videti iz zraka kot pajkova mreža, v katero se je vlivilo temno jedro — jezero sredi žrela.

Nekajkrat je pilot obkrožil skrivnostno luknjo v ledu in si jo označil na zemljevidu.

Smrdi po žveplu

Ob istem času je nenavaden poziv dvignil pokonci ves otok. Neki ribič na južni obali je sunkovito pristal s svojim čolnom, tekal od hise do hise, od vasi do vasi in kričal:

»Smrdi po žveplu!«

Vsak islandec ve, kaj to pomeni. Smrad po žveplu je opozorilo na močnejše spremembe v

Tovarna mila OVEN

KRANJ

OBIŠČITE MEDNARODNI POMLADANSKI ZAGREBSKI VELESEJEM

od 13. do 23. aprila 1957

Na mednarodnem pomladanskem velesejmu 1957. leta bo sodelovalo vse gospodarstvo FLRJ in razstavljalo devet tujih držav.

Na sejmu bo videti

največji asortima domačega in inozemskega blaga za široko potrošnjo, najmoderneje stroje in opremo za grafično industrijo, jugoslovansko obrtništvo, umetno obrt in narodna ročna dela, ljudsko tehniko, planinstvo, lov in ribolov.

Izkoristite 25% popust na železnici in 50% popust na tadjah!

Razstava bo v novih razstavnih paviljonih na desnem bregu Save.

Ne zamudite VELIKE MODNE REVije, ki bo ves čas velesejma v paviljonu ZSSR.

Za dr. Clauberga je bila velika prilika njegovo srečanje s Himmlerjem. Karel Clauberg je bil rojen v Kölnu in si je pridobil sloves kot ginekolog. Bil je direktor klinike v Koenigsbergu in redni profesor ginekologije na univerzi v Koenigsbergu. Vedno več je bilo neplodnih žena, ki so po dr. Claubergovi kuri lahko zanosile. Sam Himmler ga je poklical k sebi. Žena enega najbolj vplivnih šefov SS nikakor ni mogla zanositi, SS pa so bili izvoljeni med izvoljenimi, cvet nemštva. Oni so torej morali dati najlepše sinove velikemu Reichu. Samo s točno selekcijo in s tem, da se je favoriziralo rojstvo najboljših primerkov in preprečevalo drugim, da bi rodili, je bilo mogoče očistiti nemški narod, ki se je v stoličjih okoliščini s stiki z bližnjimi manjvrednimi narodi, in utrditi trajno hegemonijo, katere osnova naj bi bila kri in zemlja. O teh »razvojnih lekcijah« se je Hitler razpisal na mnogih straneh svojega »Mein Kampf«. Alfred Rosenberg pa je okrog tega spletel celo doktrino, (čeprav Hitler ni mogel priloževati drugega kakor teoretične nasvete).

Zaradi tega je bilo parjenje SS določeno s strogi in podrobni določbami. Če iz nekaterih teh zvez med »nadbili« niso prišli sinovi, je bila skoraj izdaja, predvsem ob upoštevanju, da so se tisti »psi od židov, egiptov, Čehov, Poljakov strahovito množili«.

Karl Clauberg je bil tudi sam oficir SS. Himmler ga je vprašal: »Kaj je mogoče narediti, da bi zagotovili plodnost izvoljenih in napravili neplodna sovražnike Reicha?« Clauberg se je nasmehnil. Gotovo je, da ni bilo mogoče napraviti plodno vsako Nemko, bilo pa je z gotovostjo mogoče napraviti neplodno vsako ženo.

Bi bil to dolg proces? Z gotovim in trajnim židom? Koliko oseb na dan bi lahko sterilizirala skupina osmih do desetih specialistov?

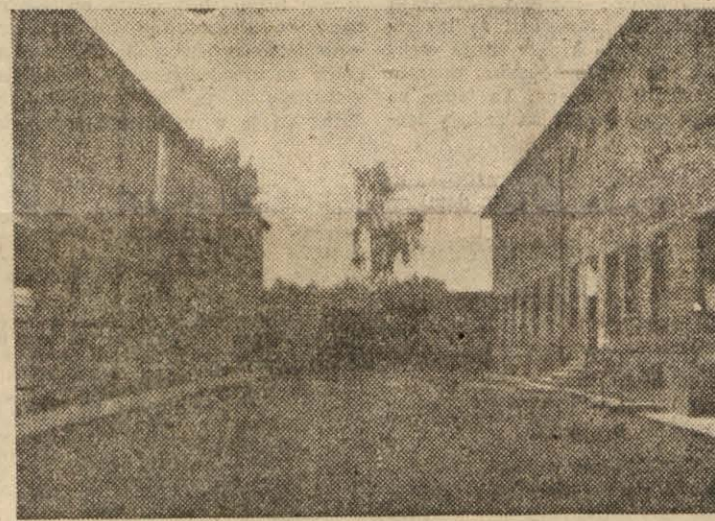
Clauberg je nestrpen

Karl Clauberg je potreboval nekaj časa, da bi lahko odgovoril na vsa ta vprašanja. Če bi mu Reichsführer SS dovolil, da bi se lotil poskusov na ljudeh, bi bili odgovori lahko gotovo zadovoljivi. Himmler je obljubil, da bo Clauberg čimprej poslal navodila. Minili so tedni, toda od Himmlerja ni bilo glasu. Clauberg je bil nestrpen in moral na zamet; Himmler je že tudi drugim

TAKSEN JE BIL DR. CLAUBERG LETA 1943, KO JE ZACEL ZA ROSENBERGA, HITLERJA IN HIMMLERJA MORITI POD GESLOM: »NEGATIVNA DEMOGRAFIJA«.

ZLOGLASNI BLOK 10 V AUSCHWITZU.

specialistom naročil, naj proučijo možnost, da bi napravili neplodne moške in žene, toda kaže, da so kljub vsemu trudi rezultati ostali precej pičli. Bilo bi res škoda, če bi zaradi svojih nezmožnih prednikov Clauberg izgubil svojo priliko. Zato je opustil vsa oklevanja in se je s spoštujanim memandom obrnil direktno na mogočnega šefa vseh SS (30. maja 1942): »Moj Führer, ne da bi hotel prehiteti Vašo odločitev, si dovoljujem predložiti Vam v odobrenje predlog, da bi se lahko lotili poskusov in postavili potrebne naprave v taborišču Auschwitz. Kakor sem Vam razložil med najinim razgovorom, bi bil neznansko srečen, če bi lahko delal na Vaš ukaz in po Vaših navodilih ko delal na nabavo lokalov, potrebnih živali, da bi bilo za nabavo lokalov, potrebnih živali, pomožnega osebja in človeškega materiala najbolj primerno eno izmed Vaših dodatnih taborišč v zgornji Sleziji,« itd. Istočasno je pisal tudi Obersturmbannführerju SS Rudolfu Brandtu, ki je bil Himmlerjev osebni adjutant: »Ponižno Vas prosim, da me to plo priporočite Reichsführerju SS.«

Resnično se Himmler še ni popolnoma odvrnil od razmišljanja o »znanstvenih poskusih« niti izgubil upanja na uspeh, t. j. da bi dosegel pozitiven rezultat pri sterilizaciji človeških bitij, pri čemer so ga izpodbujali tudi njegovi prokonzuli. Oberführer SS Brack piše v nekem sporočilu, naslovljenem svojemu šefu takole: »Med desetimi milijoni evropskih židov je gotovo 2 do 3 milijone mož in žena sposobnih za delo. Zaradi težav, ki so kažejo na trgu delovne sile, sem mnenja, da jih moramo na vsak način ohraniti pri življenju. Razume se, da to le v primeru, če jih naredimo impotentne.«

obsodili na vislice. V Netzwellerju sta profesor Hirt in dr. Wimmer ubijala deportirane, ko sta na njih preskušala plin mustard. Druge deportirane je s fosgenom zastripal dr. Bickenbach iz univerze v Strasburgu v družbi svojih asistentov Ruehla in Letza. V Ravensbrücku je profesor Gebhardt z berlinske univerze (osebni zdravnik Himmlerja, direktor Ontopedske klinike v Hohenlychemu, glavni kirurg generalnega štaba SS in — po samomoru dr. Grawitza — predsednik nemškega Rdečega križa) s pomočjo dr. F. E. Fischerja in dr. Herta Oberheuserjeve vbrizgaval deportirankam bacile stafilokokov in streptokokov, ki mu jih je v ta namen dobavil Vsi higienski inštitut SS. Sam Gebhardt je v sodelovanju z zdravniški Oberheuserjevo, Fischerjem, Schulzejem, Schiedlauskyjem in Stumpfeggerjem (osebni zdravnik Hitlerja) rezal deportirancem zdrave organe in jih presajal na druge Nemce namesto njihovih obolelih organov. Deportirance, ki so dali svoje organe, so likvidirali z injekcijo »evipana«. V Dachau so doktorji Berka, Schaefer, Schroeder, Eppinger in Beigeboeck delali poskuse, da bi ugotovili, koliko časa bi odprave lahko živete brez pitne vode samo z morsko vodo. »Poskuse« so delali toliko časa, dokler niso vsi, ki so jih za te poskuse uporabili, pomrli. V taborišču Buchenwald je dr. Ding — Schubert s svojim asistentom Hovenom delal poskuse o tifusu, rumeni mrzlici, kozah, koletu in davici. Glave so mu dobavljali iz Kochovega inštituta v Berlinu. Delali so tudi poskuse z uporabo stare plazme. Pogosto so kirurške operacije, presajanje in druge delali študentje začetniki. Saj ni bilo važno, če je prizadeti umrl, jetnikov je bilo vendar toliko...

Prvi izbor »ustreznih kandidat« je opravil dr. Wirths, taboriščni zdravnik, tudi on ginekolog. Ker pa gre za »kose« in ker je zadeva strogo tajna, nikomur ne pride na misel, da bi izbrane nesrečnice vprašal, če privolijo v poskus. Z izgovorom zdravniškega pregleda so bile mlade ženske premeščene v barako 10 in registrirane pod rubriko »predmeti za poskuse«. Iz registrov taborišča je razvidno, da je bilo v bloku 10 stalno 200 do 395 žensk. (O živalih se ni več govorilo. Razumljivo: stale bi mnogo več kot 1 DM na teden, teže bi jih bilo najti in rezultati ne bi bili tako zanesljivi.)

Poskusi na velikem so se na ženskah začeli 30. aprila 1943. In 7. junija istega leta je Clauberg že pisal Himmlerju, da je metoda sterilizacije ženskega organizma brez operacije dobra in perfektna. Doseči jo je mogoče z eno samo injekcijo skozi ustje maternice med običajnim ginekološkim pregledom, ki ga pozna vsak zdravnik... Primereno izveščanje zdravnik, ki bi imel na razpolago potrebne naprave, bi z okrog 10 asistenti zlahka opravil delo pri več sto in tudi več tisoč ženskah na dan.

Kaj je delal Clauberg

Iz pričevanj nekaterih Claubergovih pomočnikov je razvidno, da je »profesor« delal takole:

Človeške »poskusne živali« so pripeljali v radiološki laboratorij v pritličju bloka 10. Tu je Clauberg s pomočjo svojega asistenta dr. Gubela sestavljal ginekološko poročilo (anamnezo) žrtve; potem je vbrizgal v jajcevo kontrastno raztopino, da bi radiološko ugotovil prehodnost. Ko je ugotovil, da so jajcevod redno odprti za prehod tekočine,

OB ZAGREBŠKEM VELESEJMU
vsekakor največjo trgovsko hišo v državi

NaMa
Hlica 4
Radićeva 1
ZAGREB

kjer si boste mogli nabaviti po najpovoljnejših cenah in v največji izbiri
metrsko tekstilno blago, moško, žensko in otroško konfekcijo, perilo in obutev, sobno, kuhinjsko in pisarniško pohištvo, zavese, preproge, pisalne in računske stroje, radio in fotoaparate, kolesa, lestenice, električne aparate, električne hladilnike in štedilnike, elektromaterial, štedilnike, kuhinjske in namizno posodo, nezgorljivo posodo, steklenino, uvoženi in domači porecelan in vse ostalo blago široke potrošnje.

Nabavite si pravočasno bančne potrošniške čeke!
Pohištvo in ostalo obsežno blago pakujemo in dostavljamo na železniško postajo v Zagrebu

Zadevo Clauberg

Nemški »znanstveniki«

Himmler je bil vedno širokogruden z nemškimi znanstveniki; mnogim od teh zaslužnih raziskovalcev je že dal na razpolago številne ljudi za poskuse in potrebne pripomočke.

Dr. Siegmund Rascher je delal poskuse v Dachau, prav tako tudi profesor Ruff in njegov asistent Romberg. Rascher je s profesorjema Holzlohenjem in Finkejem vodil na političnih ujetnikih poskuse z zmrznjenici. Ko so ljudje zgubili zavest, so jih dali med

Dejansko Claubergu ni bilo treba preveč vztrajati. Brandt poroča: »7. VII. 1942 je imel Reichsführer SS konferenco z Brigadeführerjem SS prof. dr. Gebhardtom, Gluecksom in prof. Claubergom. Reichsführer je zagotovil Brigadeführerju prof. Claubergu, da lahko za svoje poskuse na ljudeh in živalih razpolaga s koncentracijskim tabori-

Februarja smo v našem listu objavili članek »Zdravniki-zločinci«, kjer smo pisali o tem, kako skušajo Nemci opravičevati svoje zdravnike, ki so delali razne zločinske poskuse na ujetnikih v koncentracijskih taboriščih. Poročili smo tudi, da se v Kieľu pripravlja proces proti znanemu ginekologu dr. Claubergu. Ker smo od naših bralcev dobili več pisem, v katerih nas sprašujejo o podrobnostih, objavljamo naslednji članek, ki je sestavljen na osnovi dokumentarnega materiala.

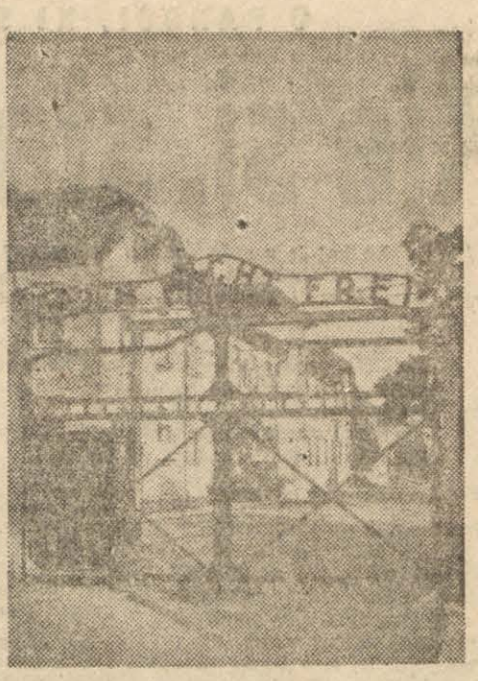
je moral ženska vstati in tekat po sobi okrog. Medtem so na isti način pregledali drugo žensko... Čez nekaj časa je morala prva pregledana ponovno ležati na ginekološko mizico ter so ji vbrizgali neko posebno tekočino — zdi se, da na bazi formaldehida, pomešanega z radiološko kontrastno raztopino — s pomočjo katere so ugotovili penetracijo specialne raztopine v jajcevod. Ta zelo dražča raztopina je morala povzročiti aglutinacijo jajcevodov in kasnejšo zamašitev.

Ženske so nato pustili 6 tednov v miru in potem so jih spet radiološko pregledali. Največkrat je kontrastno sredstvo odkrilo Claubergu in njegovemu vnetemu asistentu popoln uspeh poskusa. Če rezultat ni bil gotov, sta poskus ponavljala do popolne zmagave. Treba je bilo upoštevati dejstvo, zelo važno za nemško ekonomijo. Če bi bilo namreč treba rentgensko kontrolirati — kakor je bilo v programu — milijone in milijone žena vsaj trikrat (v začetku, ob sterilizaciji in 6 tednov nato), bi bila potrebna ogromna množina zelo močne kontrastne raztopine (joda), ki bi jo bilo težko nabaviti in bi bila tudi močno draga. Zato so novo skupino ginekološko ustreznih žensk izročili dr. Goebelu, ki je bil v Auschwitzu kot zastopnik tvrdke Schering, da je izvedel poskuse s cenejšimi nadomestki, ki jih je bilo tudi lažje proizvajati. Bilo je škoda razsipati dragoceni jod za navadno deportiranke. Toda rezultati so bili nezadovoljivi. Radiografije, narejene z »nadomestkom«, so bile medle, žrtve pa so strašno trpele. Razume se, trpele so tudi tiste žene, katerim so vbrizgali aglutinsko raztopino. V več primerih je prof. Claubergova in Goebelova raztopina povzročila huda vnetja ter omrtvelost različnih organov in trebušne opne. Do vnetij seveda ni prišlo samo zaradi delovanja vbrizganih kemikalij, ampak tudi zaradi popolnega zanemarjanja najosnovnejših higienskih predpisov, čeprav je Clauberg, po poklicu ginekolog, moral vedeti za posebno občutljivost delov, na katerih je delal poskuse. Številni so bili primeri sepse, izkvaritve itd.

Če je »metoda Clauberg« dosegla cilj — sterilizacijo, pa je popolnoma propadla glede druge direktive: narediti tako, da se žrtve ne bi zavedale cilja zdravniške intervencije. Tako je groznil bolečinam, ki so jih povzročali poskusi, sledila gotovost kronične sterilnosti in perspektiva konca v plinskih celicah po končanem poskusu, kar je bil edini način, da si zagotovijo popolno »tajnost«, tako kakor je bil poslan v plinsko celico dr. Samuel, ginekolog iz Kölna, dodeljen bloku 10, ki je pokazal preveč informativnosti o metodah, ki jih je uporabljal njegov nadrejeni.

»Čudovit material« je delal dr. Hallervorden

Da bi dosegla moško sterilnost, sta Clauberg in Hohlfelder uporabljala kakor rentgenske žarke, ki pa so pokazali precej neveselosti; redko so dosegli popoln rezultat

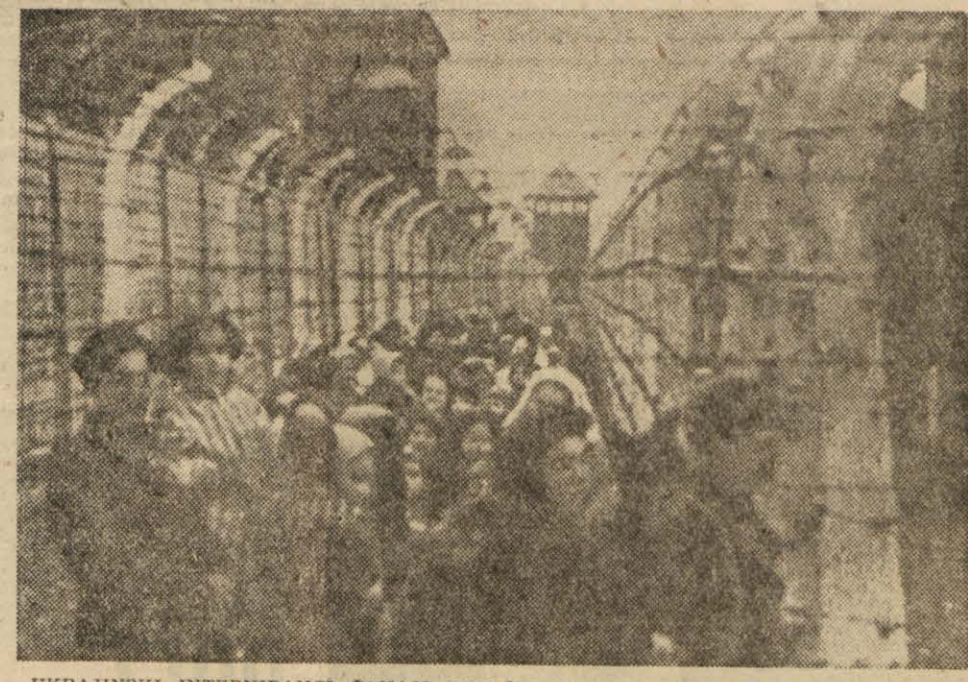
»ARBEIT MACHT FREI« — DELO TE BO OSVOBODILO. KAKO ČINILNO SO SE NACISTIČNI VOJNI ZLOČINCI NORČEVALI IZ SVOJIH ŽRTEV. LE MALOKDO JE SKOZI VRATA S TEM NAPISOM OSELE RES V SVOBODO.

iz Münchena je pisal: »Imamo 3 milijone sovjetskih ujetnikov. Kako čudovita perspektiva: če jih steriliziramo, bomo imeli 3 milijone delavcev, ki se ne bodo mogli ploditi in katerih delovno zmoglost bomo lahko izkoristili do smrti.« Z nič manjšim navdušenjem je Pokorny odgovoril: »Če preprati deluje, bomo v boju proti sovražniku pridobili grozno, toda učinkovito orodje.« Rudolf Brandt, ki je zelo blizu Himmlerju, pojasnjuje: »Himmler se silno zanima za razvoj ekonomske in hitre metode sterilizacije, ki bi jo lahko uporabili proti sovražnikom Nemčije, kot so Rusi, Poljaki, Zidi itd. Delovno zmoglost steriliziranih oseb morajo izkoristiti Nemci, ko bo odstranjena nevarnost zaploditve.« Poveljnik taborišča Höss je na procesu priznal: »Iz razgovorov s Claubergom in s funkcijariji osrednje varnostne službe sem zvedel, da ima Himmler namen uporabiti Claubergovo metodo za biološko uničenje poljskega in češkega naroda.« Priznal je tudi, da je vedel, da so bile vse žrtve poskusov zapisane smrti, brž ko so poskusi dosegli svoj cilj in so bili rezultati preverjeni.

Odpuvedana »predstava«

Himmlerju ni uspelo rešiti nemški narod »ponižotečega glasu vesti in morale«, za kar se je trudil, vendar niso v uradnih spisih uporabljali tako vulgarnih izrazov kakor je »stalna sterilnost«. Za v drugih primerih se je zdelo primerno uporabiti nalašč zato skovane izraze; v uradnih dokumentih nikoli ne naletimo na izraze kakor »zadušitev s plinom«, »množične likvidacije«, »uničenje«, itd. Namesto teh besed srečamo bolj elegantne, čeprav še bolj čimžne: »posebni postopek«, »nova sistematizacija«, »končna rešitev«. Politične deportirance, obsojene na doživljenjsko prisilno delo, so označili kot »zaščitene jetnike«. Tako so bili sterilizacijski ukrepi uradno kršeni »negativna demografija«. Če namreč so bili obsojeni, da bodo izgubili samo zato, da bi Nemci, edini vredni »pozitivne demografije«, našli potreben prostor za svoje širjenje.

Od časa do časa so imeli nacistični voditelji konference, da bi o rezultatih poskusov

UKRAJINSKI INTERNIRANCI ČAKAJO MED ZICAMI TABORIŠČA SMRTI V AUSCHWITZU.

brez velikih opeklin in pogosto tudi omrtve organov.

Moške, na katerih je poskus uspel, so poslali nazaj v taborišče in so jih »do novega ukaza« izločili iz spiska za plinske celice. Čez nekaj časa so jih poklicali nazaj in zaslišali o posebnih sanjah, seksualnih željah, spreminjanjem razpoloženju itd. Potem so jih umetno razdražili in seme takoj pod mikroskopom preiskali, da bi ugotovili, če je plodno ali ne. Organe tistih, pri katerih je sterilizacija uspela, so nato izrezali in poslali v Berlin za nadaljnje poskuse, trupla pa so romela v krematorij.

V Berlin pa niso prihajali samo z rentgenskimi žarki sterilirani organi, temveč tudi jetra na tifusu obolelih, pljuča s plinom zadušeni, možgani vseh tistih, ki so znoreli. »Čudovit material«, je dejal dr. Hallervorden...

Clauberg pa je imel še druge stvari v glavi. Misli je na to, da bi obnovil in izpopolnil poskuse s »Caladium seguinum«, ki jih je že poskušal dr. Madaus, Majhna, kolčina tega proizvoda v tekoči hrani zaustavi menstruacijo in po daljšem času osuši jajčnike; če bi le bilo mogoče zadevo pospešiti, doseči trajen rezultat in dobiti proizvod po nižji ceni in v zadostnih količinah...

Himmler se je navduševal za Claubergove načrte. V začetku je govoril samo o sterilizaciji židov; toda Claubergovi poskusi so odprli neslutene horizonte. Dr. Pokornyju

Velikanski naftovod

V Sovjetski zvezi gradijo naftovod, dolg čez 4.000 kilometrov. Ta naftovod bo vezal ležišča nafte v Irkutsku za rafinerijami v Omsku.

Nemški avtomobili

Statistični podatki kažejo, da se je nemška avtomobilska industrija spet povečala. Preteklega januarja so namreč izdelali 100.561 avtomobilov, kar je za 21 odstotkov več kot preteklega decembra.

Vojna se je končala. Clauberg je zbežal v Zahodno Nemčijo in začel spet popolnoma nemoteno opravljal svoj poklic ginekologa. Preživeli iz Auschwitza so ustanovili odbore v vsaki deželi Evrope in pošiljali federalni vladi obtožbe o Claubergovi kriminalni dejavnosti. Samo poljski odbor je v letu 1955 poslal sodišču v Kieľu 24 dokumentov in pričevanj. Nemško sodišče je odgovorilo, da so potrebna imena očitcev, izjave žrtve. Odbor iz Varšave je poslal 24. januarja 1956 še enajst dokumentov, med njimi Claubergova pisma Himmlerju, poročila Brandta, Bracka, Pokorhija in zapiske Hössovih priznanj; sodišče v Kieľu pa vztraja na zahtevi po direktnih pričevanjih steriliziranih mož in žena, to je tistih, ki so po strašnem trpljenju končali v plinskih celicah, katerih mučena telesa so upepelili v krematorijih.

Kje si, stara slava telovadcev?

Le kaj je z našo orodno telovadbo? Kako to, da se ne moremo povrniti v tiste stare, »zlate čase«, ko je bil Leon Stukelj absolutni šampion šampionov, nosilec mnogih olimpijskih kolajn? Kako, da smo danes povsem na repu dogodkov? Tako in podobno se dandanes sprašujejo ljubitelji orodne telovadbe, zlasti tisti, ki se še spominjajo časov pred vojno, ko so naše telovadce uvrščali med svetovno elito.

Na ta vprašanja je težko odgovoriti v dveh, treh stavekih. Poskusimo zato lepo po vrsti...

ZAMUDILI SMO VLAK

Predvsem moramo danes ugotoviti, da smo, kot pravimo, »zamudili vlak«. Po vojni smo močno nazadovale, nekdanji mojstri tega športa so zapustili tekmovalno arno, novih moči ni bilo. Več let smo komaj »kripali luknje v državni reprezentanci, v kateri so nastopali povprečni tekmovalci, ker pač boljše ni bilo. Zadnje čase se sicer kopičimo iz krize, toda tuja nas je medtem z velikimi koraki prehitela. Zlasti velja to za vse vzhodne države. Še l. 1947 smo na balkanskih tigar prštevali Bolgare med »romarje«. Lani so Bolgari porazili reprezentanco CSR, ki so di med svetovno elito.

NOVE ZVEZDE

Po vojni so na telovadnem horizontu močno zažarele tudi nove »zvezde«, o katerih prej ni bilo vredno govoriti. Sovjetska zveza je danes veleislavka 1. Potem so tu še Japonci, ki povzročajo že Rusom sive las. Ni izključeno, da bodo Japonci že na prihodnjem svetovnem prvenstvu leta 1958 v Moskvi ali pa vsaj na olimpiadi v Rimu držali žerle v rokah. Ne smemo pa pozabiti še ene vznajajoče zvezde — Kitajske. Lani so Kitajci premagali Vzh. Nemčijo, torej državo z močno telovadno tradicijo. Pomislimo, kakšne neizmerno možnosti kvalitativnega napredka se odpirajo temu 600-milijonemu narodu, če bo v tej panogi razvil množičnost!

OSTREJŠA KONKURENCA

Konkurenca je torej po vojni znatno močnejša. Orodna telovadba, razvita nekoč predvsem v srednji Evropi (Švica, Francija, Nemčija, Italija, CSR, Jugoslavija) in delno v nordijskih deželah, je danes pognala čvrste korenine po vsem svetu, zlasti v vzhodni Evropi, pa tudi v Aziji, Afriki, Severni in Južni Ameriki. ZDA, ki pred vojno niso mnogo pomenile, imajo danes solidno vrsto in nekaj posameznikov, ki so pravi virtuozji-akrobati na posameznih orodjih. Celo v Španiji najdemo danes telovadca svetovne vrednosti (Blume), pa v Luksemburgu (Stoffel), Švedski (Thoren) itd.

TRENER ZA ENO ORODJE

Ne samo, da je po vojni postala konkurenca ostrejša, iz-

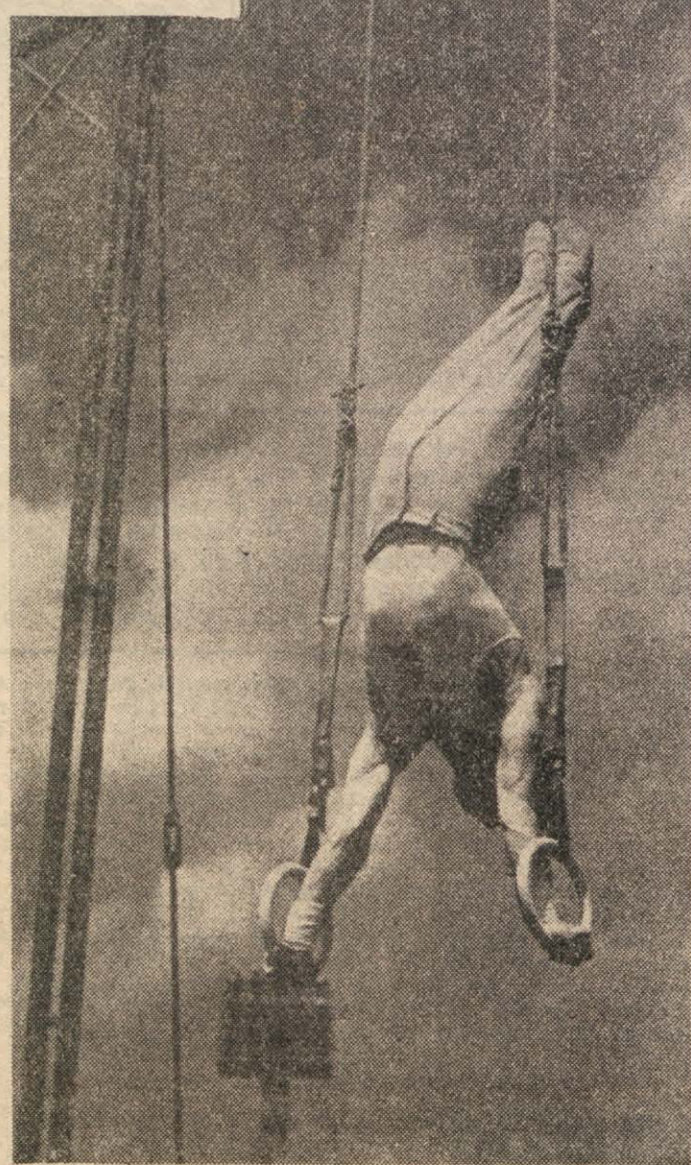
okopal z voljo in marljivostjo, predvsem pa zavoljo svojih telesnih prednosti. Narava ga je obdanovala z veliko mišično močjo in zelo lahkim telesom. Zato je bil kot ustvarjen za telovadbo tistih časov, ki je temeljila zlasti na vajah moči. Danes pa je telovadba precej drugačna. Na drugo izvajajo telovadce svetovne vrednosti celo vrsto prvin (točev, seskokov itd.), ki jih pred 30 in še več leti niso poznali. Isto velja za bradilo in konja, zlasti pa še za prosto vajo. Telovadec, ki hoče danes na olimpiadi osvojiti vsaj bronasto kolajno, mora biti vzor popolnosti in dovršenosti. Biti mora zelo močan,

je res žalostna — od 13 mednarodnih tekem samo ena zmaga in kar 12 porazov (edino zmago beležimo v moškem dvoboju Berlina: Zagreb). Toda to je le površna ugotovitev, v resnici ni tako hudo. Lani smo n. pr. dvoboj s CSR, torej z vrsto, ki sodi med svetovno elito, izgubili le z 18 točkami razlike. Poljaki so bili boljši komaj za 7 točk. To so ugotovitve, ki kažejo, da trenutna raven naše telovadbe le ni tako v »podzemlju«, kakor bi sodili povprečni poznavalec. Jedro naše reprezentance je kar dobro, večina naših »asov« je še mladih, povprečno imajo pred seboj še 5 do 10 »sportnih let. Čaklec, Jurčević, Skaza, Gagić, Oblak, Cerevicki, Urbanc, Cerar itd. — to so mlada imena, mnogi imajo pravaštrav že vse bodočnosti pred seboj in še velike možnosti razmaha.

Kaj torej? Predvsem moramo vsem omogočiti čim boljše pogoje načrtnega treninga. Potrebujemo vsaj 2-3 poklicne trenerje in še mnogo več amaterskih vadiateljev v društvih. Potrebujemo več filmov, literature, naše strokovnjake bi morali večkrat pošiljati v inozemstvo. Predvsem pa nam je potrebna v tej panogi večja širina. Potrebujemo na stotine mladih tekmovalcev, ki bodo stalno ogrožali državne reprezentante. Če teh ne bo, se bodo naši reprezentanti počutili varne in se ne bodo trudili dvigniti svoje kvalitete. Samo po tej poti se bomo lahko približali slavi, ki so jo dosegli predvojni jugoslovanski telovadci. Igor Prešern

KOŠARKARSKA NAGRADA TT

Mala ljubljanska košarkarska rivala Odred in Svoboda sta odigrala še drugo tekmo za »nagradu TT«. Odred je zmagal 71:57 (31:25). Stanje v dvoboju je sedaj 1:1, pri »velikih« pa vodi (kot znano) Olympia 2:0. Na sporedu pa je še pet tekem...

Tako je telovadil znani predvojni tekmovalac Hudec (CSR).

Prvi, drugi, tretji ta teden

ETAPA ZA CERARJA

Langus prioboril prvenstvo Slovenije v skokih. Planine pa je svojim strelskim trofejam že drugič dodal tudi »zlatu puščico«. Janko Stefe je bil najuspešnejši jugoslovanski tekmovalac na zimskošportnem tednu v Zakopanah na Poljskem. Budinec pa je v ne preveč etični

konkurenci zmagal v letošnji tekmi za šarplaninski pokal. Po treh tednih v marcu je stanje točk za ta mesec naslednje: Langus 9, Stefe 6, Hlebana, Zidar in Cerar po 5, Planine, Mulej in Rogelj po 3, Zupančičeva in Franko po 2, Stare in Budinec po 1.

ŠPORTNI TEDEN na tehnični

Ta teden je bilo v Sloveniji došlo rekordno število športnih tekem — 96, od tega največ med nogometaši (52). Vsega je tekmovalo na nogometnih igriščih 114 igralcev, zelo veliko pa je bilo tudi tekmovalcev med telovadci (532), namiznoteniskimi igralci (266), smučarji (135) in odbojki (144). Razen teh so tekmovali še atleti, kegljaci in šahisti (po 122), košarkarji (120), streliči (106), rokometarji (84), boksalci (36), sabljači (8) in kolosalci (6).

Razen doma so slovenski športniki in športnice tekmovali še v Moskvi, na Reki, v Preluku, Za-

NAJVEČ NOGOMETAŠEV

grebu, Orosavlju, Čakovcu, na Popovi Šapki, v Somboru in na Kitajskem ter Poljskem.

Na vseh teh prireditvah je tekmovalo 2973 športnikov.

V Sloveniji so ta teden gostovali italijanski smučarji (na Matjurju), nogometni igralci iz Šibenika, Čakovca in Varaždina ter telovadci in telovadke iz Srbije.

Vse športne tekme in prireditve v Sloveniji je gledalo 25.350 ljudi. Največ gledalcev je bilo na prvenstvenih nogometnih tekmah v Ljubljani med Šibenikom in Ljubljano (2000) in v Mariboru med Slogo in Branikorp (1500).

Kratko TODE novo

Tako smo se torej skoraj mimogrede znašli v pomladnem hitreje tudi zategadelj, ker smo lanske jesensko sezono z vetrovi in glasovi iz Melbourne na se mi podaljšali skoraj do Novega leta, čeprav samo za peščico. Prav je tako, kakopak, saj za zimsko dni — razen sicer samega, da se ta postaja zmerom redkejša — tako še nimamo dovolj objektov in naprav, da bi se lahko brez večjih zastojev tudi taktirali vdalji. Še letnim pomenu Abernethyja, Ta prestop pomeni pri nas potemtakem nekaj več — pravo rešitvo vsespod, predvsem seveda po nogometnih travnikih in atletskih stezah, s čim pa tudi v vodi in pod nebom.

Prav posebnih in takole svetovno imenitnih dogodkov letošnja sezona sicer ne napoveduje, če ne letošnja od športniki in njihovih zagovornikov, ki tudi brez tega iznajdljivi dovolj, da bodo znali razglabljati mladi rod prav za te namene. Bolj ko iz potrebe morda se iz veselja do te dejavnosti, ki priteguje zmerom večje množice privržencev in postaja po vsem svetu sestavni del vsakega dejanja in nehanja med ljudmi. Dalimo torej, da na koncu govorijo toliko o atomih in nevarnostih, ki so neke prav blizu njih!

Sicer pa pogledimo nekoliko okrog sebe, saj po svetu menda sploh ne ugledajo drugače kakor sam sport! Da ne govorimo o madžarskih nogometaših, ki so po tej strani seveda razred zase... Puskas in njegovi najostrejši »vojaki« so neke v Braziliji pozabili prepise svojih medsebojnih obračunov in tako so prišli pač v javnost. Med svojega ilegalnega turneja po Južni Ameriki, kjer so imeli opraviti samo z dvema nasprotnikom (seveda večkrat), so imeli skoraj 4 milijone kruzerov (ali blizu 250.000 švicarskih frankov) dohodkov. Vodja ekipe Österreich je pobasal okrog 25.000, Puskas in še nekateri so vtknili v žepo po 13.000, moštvo ostalih pa med 6 do 10 tisoč frankov. Zdalj diše po dunajskih kavarnah, njihovi aranžerji pa se vozijo po Evropi, da bi laže pričakali dneva, ko se bo FIFA naveličala pisati zapisknike o njihovih grehih. Puskas je medtem neke v Angliji našel »strica« gostinca, ki ga je pripravljen sprejeti v svoje petpetje. Ferencu pa se za zdaj še ne zdi, da bi obisli žogo na klin, da bi se za pet let nogometa v sebi.

Sicer pa se s to igro zdaj res naslanjajo milijoni in milijoni vespevsod. Najbolj verodostojne statistike iz uradov FIFA navajajo na primer, da je po številu društev na prvem mestu Anglija z 31.000 klubov, za njo pa uvrščajo Zah. Nemčijo (13.000), Francijo (8 tisoč 500), Poljsko (5500), Italijo (5100) itd. Povsem drugačno je zaporedje po moštvih in igralcih: Nemčija — denimo — šteje v svojih društvih 34.000 moštev z več ko milijonom igralcev, Rusija 80.000 enajstoric z več ko 1,5 milijona igralcev, Anglija pa ima v 125.000 ekipah baje samo okrog 850.000 nogometašev. Med predikcijskimi igrici vlije italijanski skoraj 10.000 poklicnih igralcev, ostali pa so seveda prirojeni po svoje. Zanimivo je, da je dala SZ v statistiko »nesti armado 400.000 junakov, je v Švici, Nemčiji pa jih ima v spisih komaj 13.000. Tudi sodiški kader je po raznih državah različno gost. Tako izhaja iz Anglije vlije italijanski medtem ko vdrže Zah. Nemčija kar 25.000 takih športnih delavcev, na Madžarskem pa imajo — tako trdijo vsaj — več sodnikov kakor moštev (4399 : 4200). Če ni tako, tudi FIFA ne more vedeti bolje...

Najboljši francoski nogometni vratar vseh časov, Julien Darui, ki je bil l. 1947 doleten v evropsko izbrano moštvo, je stopil v službo pri potuločem cirkusu Jean Tichcaud. Cirkuski ravnatelj mu je namenil pri vsaki predstavi posebno točko, med katero bo v nalašč postavljenem голу v areni odbil enajstmetovke gledalcev. Poklici: artist!

Nato sem se zavallla na posteljo in skušala zaspati. Seveda nisem začutila občasa. Popolnoma zmedena sem odšla na stadion. Ko so me poklicali na led, sem si dejala — vse ali nič. V trenutku je vsa trema izginila. Drasla sem kot za zabavo, sproščeno in uravnovešeno. Še nikoli prej nisem tako drasla, to sem vedela že takrat, ko sem bila še na ledeni plošči.

Zasedla sem drugo mesto, bila sem vselej in zadovoljna, še posebno, ker sem premagala vsi ameriške tekmovalce.

Za olimpijskimi kulisami

Olimpijske igre, kaj hoče človek še lepšega? Si morete zamisliti za športnika večjo čast, kot nastopiti na olimpijskih igrah, na tako lepi in svečani prireditvi. Tako sem mislila, ko sem bila še v Parizu. Ko sem prišla leta 1952 v Oslo, se je vse izpremenilo.

Zamislite si žensko garderobo pred nastopom. Tam smo bile zbrane zastopnice vseh mogočih držav sveta. Ene z večjimi, druge z manjšimi upi. Če bi stopil nekdo od gledalcev v tisti prostor, bi gotovo mislil, da je zašel v norišnico. Ene najboljših drasalk na svetu Janette Altwegg je z izgubljenim izrazom v očeh strmela nekam v prazno. Bazerjev je sedela s prekrižanimi nogami na mizi in si ogledovala eno za drugo. Albrightova se je s krčevito zaprtimi očmi skušala pomiriti. Po klopetih, stoli in mizah so ležale in sedele tekmovalke v najrazličnejših položajih. Ene so se poskušale smejaati, druge so bile spet popolnoma apatične. Tu in tam je katere spregovorila kakšno besedo, vendar komaj slšno. To so bili pogovori z mamicami in trenerji.

(Nadaljevanje prihodnjic)

BREZ KRINKE NA LEDU

Ljudje ne vedo...

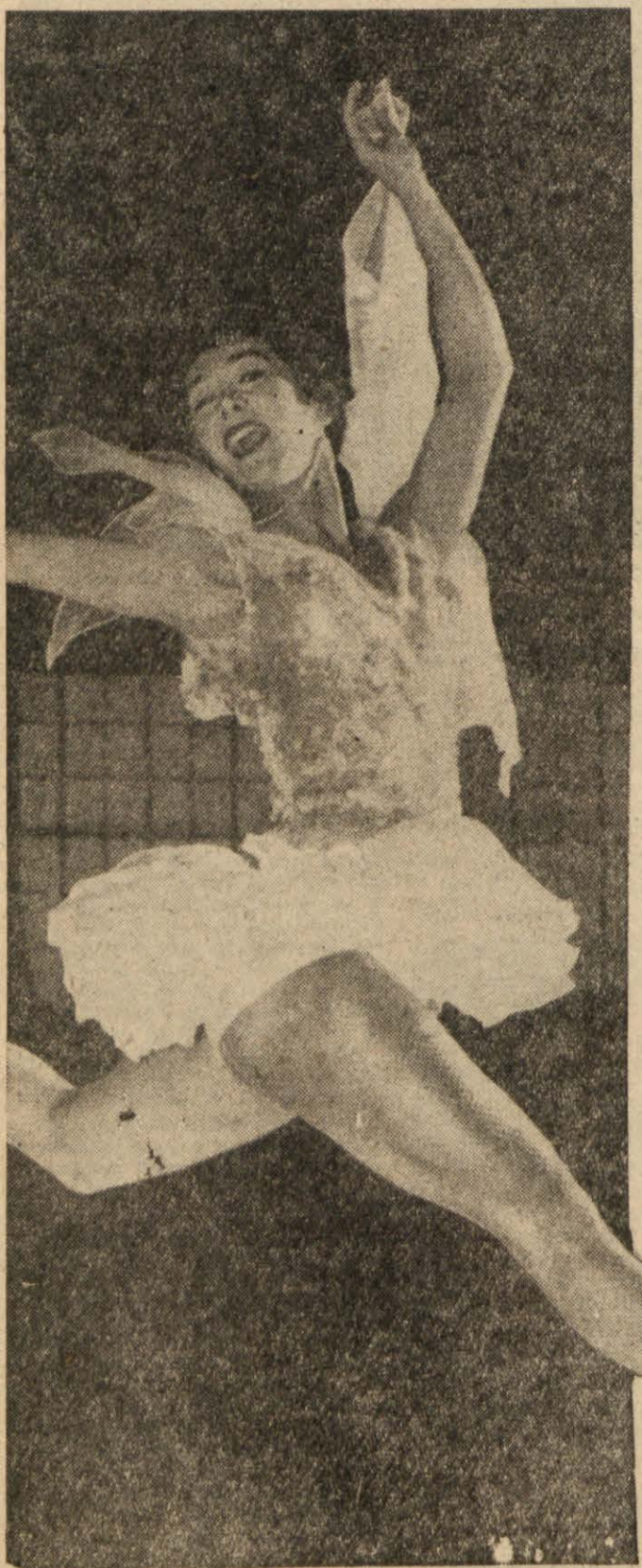
»Večkrat gledamo na naslovnih straneh revij in športnih časopisov smešljajoče obraze. Spodaj preberemo — to je ta ali oni svetovni prvak, to je športnik brez primere. Ljudje si po navadi mislijo, glej ga srečnega, kako se smeja. Nihče pa pri tem ne pomisli, da svetovni prvak ne padajo kar z neba, da se ne rodijo čez noč. Kdo od bralcev se spomni, da je tisti nasmeš morda le »umetna«, da je bilo treba vložiti v boj za ta naslov mnogo truda? Morda leta in leta trdega dela. Časopisi, radio in televizija kar tekmujejo, kdo bo odkril novega športnega asa. Novinarji pogosto mislijo, da je tako »zvezda« moč kar pričarati. Zato tudi ni čudno, če »zvezda« kar hitro ugane...

Tu in tam pa se zgodi, da je med poplavo zvezd tudi kakava prava. Takrat beremo cele romane o uspehih, o njem družbi, o zarokah, o stanovanjih, o otrokih in kaj vem o čem vse. Vse premalokrat pa zasledimo besede o naporu in trudu, ki ga je ta ali oni športnik vložil v svojo športno kariero. Ta plat športnega življenja ostane ljudem skrita. Nič o tem, kako težak in trd je bil boj za uspeh. Nič o razočaranjih, težavah in celo nevarnostih!

Trema pod svetilkami

»To je izraz, ki ga uporabljajo vsi drasalec. Ledena plošča, razsvetljena z raznobirnimi žarnicami, je njihov oder. Tu so povsem na voljo požrešnim očem gledalcev, tu doživljajo svoje veselje in razočaranje.« Jaqueline du Bief je sama dobro spoznala »trema pod svetilkami«, čeprav je bil konec njene športne kariere tak, kot si ga je bil začel in v najlepših sanjah.

Njena pot je šla od nastava francoske prvakinja do srebrne medalje na olimpiadi, od drugega mesta na evropskem prvenstvu do prvega mesta na svetovnem prvenstvu.

Jaqueline du Bief — bivša svetovna prvakinja in sedanja revijska zvezda na ledu.

Prsne karamele

»Pionir« vam pomagajo pri kašlju. Zahtevajte samo prsne karamele »PIONIR« v izvirnih vrečkah!

»JUGODIJETETIKA«

TVORNICI FARMACEVTSKO-DIJETETSKIH PROIZVODA

ZAGREB - BORONJASKA 48/G

VSI SO BILI MRTVI...

POMLADNO VREME S SVOJIMI VETROVI IN OBLACNOSTJO JE POVZROČILO V ZADNJEM MESECU NEKAJ HUDIH LETALSKIH NESREČ. PRED 14 DNEVI SE JE POSEBNO HUDA NESREČA PRI PETILA PRI MANCHESTRU, NA KONCU VSAKODNEVNE POTI ANGLEŠKEGA ŠTIRIMOTORNEGA POTNIŠKEGA LETALA IZ AMSTERDAMA. V LETALU JE BIL 15 POTNIKOVI IN 5 MOŽ POSADKE. IZ NEZNANIH VZROKOV JE LETALO STRMOGLAVILO V GOSTO NASELJENO PREDMESTJE PRI MANCHESTRSKEM LETALIŠČU RINGWAY IN POPOLNOMA PORUŠILO DVE STANOVANJSKI HIŠI. VSA SREČA, DA JE BILA VEČINA STANOVALCEV ODSOTNA. LE DVA NISTA UBEZALA PADAJOČEMU LETALU IN STA NASLA SMRT V RUŠEVINAH. TODA VSI POTNIKI IN VSA POSADKA SO BILI PRI NESREČI OB ŽIVLJENJE. NASO SLIKO JE POSNEL HELIKOPTER NEKAJ TRENUTKOV ZATEM, KO JE LETALO TREŠČILO NA TLA IN SE VZGALO

AVSTRALSKI NAREDNIK JOHN BERRY SI JE, KO JE BIL SE ČISTO MAJHEN, ZEDEL OGLEDATI ANGLIJO. TODA VSE DO LETOS SE MU NI NASMENILA SREČA. DENARJA NI IMEL NIKOLI DOVOLJ PA TUDI ČASA NE. ZDAJ PA SE JE ZGODILO, DA SO NEKAJ VOJASKEH POLICAJEV AVSTRalske ARMADE POSLALI V UK K BRITANSKIM VOJNIM POLICAJEM. ZA NEKATERE JE BIL TO POTOVANJE HUDA NESREČA, KER SO JIH ZA DALJŠO DOBO LOČILI OD DRUŽIN, ZA JOHN BERRYJA PA JE BIL IZPOLNITEV VSEH NJEGOVH ŽIVLJENJSKIH SANJ. ALI SE MU TUDAJ SE ČUDIŠTE, DA JE PO IZKRCANJU V SOUTHAMPTONSKEM PRISTANIŠČU OD NAVDUŠENJA POLJUBIL TRDI PRISTANISKI BETON?

ENOOKI POLIFEM?

NE! FOTOGRAF SI JE LE PRIVOSČIL BLIZINSKI POSNETEK S POVEČEVALNO LENO FILATELISTIKE, KI SE JE Z ZANIMANJEM SKLONILA NAD ZBIRKO POSEBNO REDKIH ZNAMK NA RAZSTAVI V LONDONSKEM WESTMINSTRU

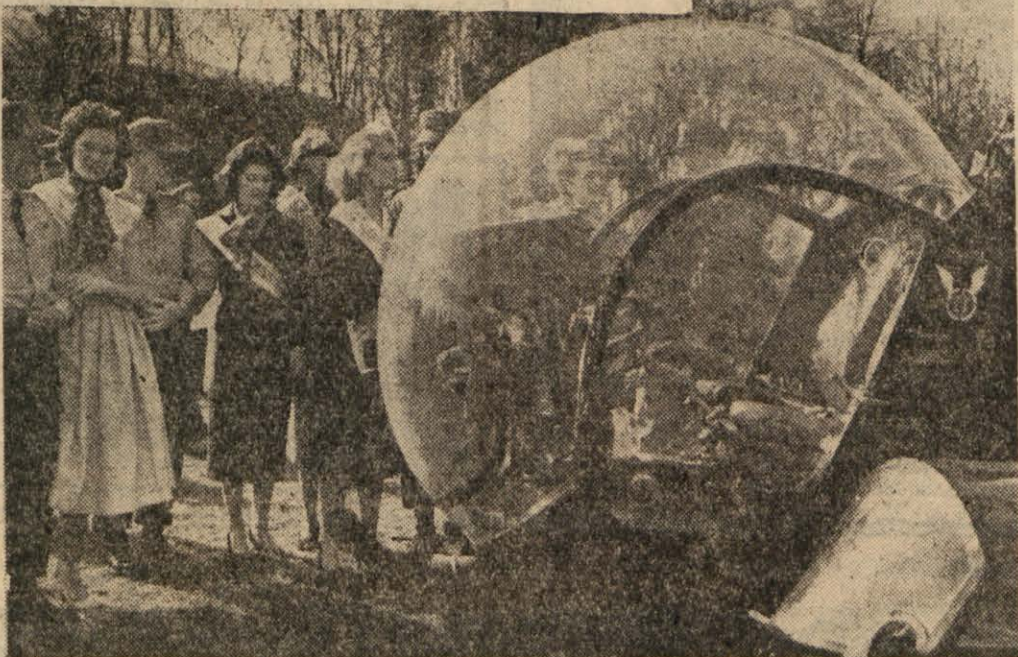
ZA LETOSNJO POMLAD PREDLAGAJO MODNE HIŠE NAJRAZLIČNEJŠE — SKORAJ FANTASTIČNE KOMBINACIJE TORBIC IN KLOBUKOV. — NASA JE LE SKROMEN PRIMER TEGA, KAR BOŠ LAHKO SREČAL ČEZ KAKŠEN MESEČ PO ULICAH ZAHODNOEVROPSKIH MEST. MODEL SE IMENUJE »PATRICIA«

Lepotice in helikopter

LEPOTNIH NATECAJEV JE VSAKA DIVIZIJA IZBRALA ŽE TOLIKO, DA NE VEDO, SVOJO ZA MASKOTO, KI KAM Z LEPTONIMI KRALJICAMI. ZATO SO JIH ZDAJ POSLALI KAR MNOŽIČNO Z AVTOBUSI — TO JE NAGRADA ZA SODELOVANJE NA LEPTONIH TEKMOVANJH — PO NEMCIJI IN NA OBISK AMERIŠKI ARMADI V AUGSBURG. BILO JIH JE RAVNO TOLIKO, DA SI JE LAHKO

VSAKA DIVIZIJA IZBRALA SVOJO ZA MASKOTO, KI NAJ BI JIM PRINAŠALA SREČO — SREČO POSEBNO SE PRED POGLEDI PREHODIH KAPLARJEVI SEVEDA SO JIM PRI TEM PRIREDILI PARADE, JIM RAZKAZALI VSE VRSTE OROŽJA IN SEVEDA ZADNJE MODELE HELIKOPTERJEV

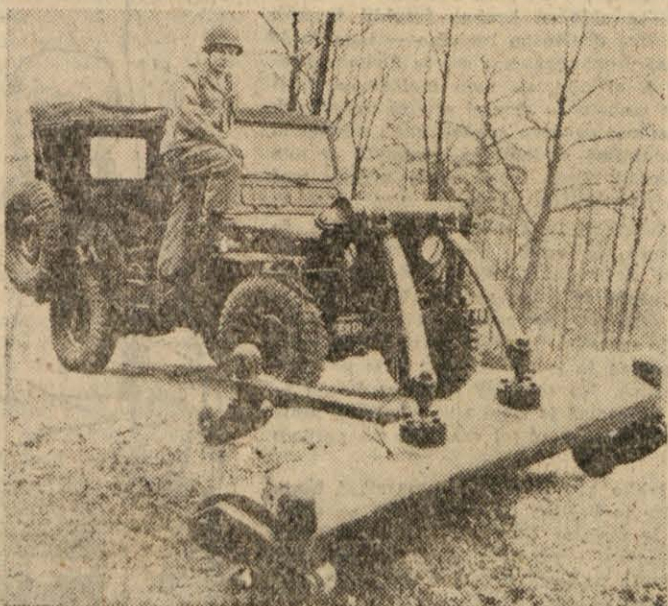

NAJBRZ SE JE LE MALOKOMU ZGODILO, DA BI MU LEV LIKAL SRAJCO. TODA 14-MESEČNI RADŽA JE ŽIVAL, KI SE JE POD TRDNO ROKO HALANE FARRAR, AVSTRALSKO KROTITELJICE ŽIVALI, KI ŽIVI ZDAJ NA ANGLEŠKEM, NAUČILA, KAKO SE ZLIKA MOŠKA SRAJCA. FOTOGRAF SICER NE PRIPOVEDUJE, KAKŠNA JE SRAJCA PO TAKŠNEM LIKANJU IN TUDI NE, DA SI RADŽA VZAME V SVOJE DEBELE TACE LIKALNIK ZATO, KER GA VROČE ZELEZO PRIJETNO GREJE V HLADNEM LONDONSKEM PODNEBJU

Lev lika srajce

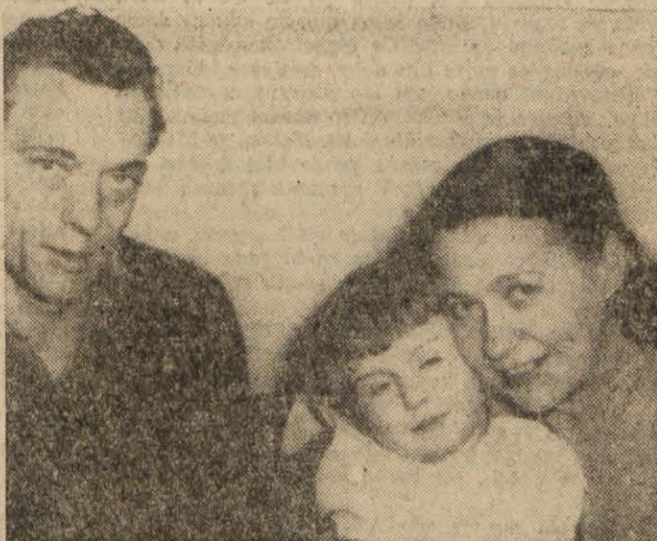

MINE VELJAJO ZA NAJZAHREBTNEJŠE OROŽJE IN NEŠTO NAJRAZLIČNEJŠH DETEKTORJEV SO ŽE IZNASLI, DA BI ZAVAROVALI PRED NIMI NASTOJAJOČE VOJASKE ODDDELKE. TODA SE VSEENO SE ZGODI, DA DETEKTOR ZGREŠI MINO IN STOPI NA NEVARNO REČ VOJAKOVA NOGA. ZDAJ POIZKUSAJO, KAKO BI LOVILI MINE Z AVTOBILNI VPOČASNI VOZNI VOZI TAKŠEN JEEP PO SUMLJIVI CESTI IN PREMIKA DETEKTOR — KI JE V NAŠEM PRIMERU NA DOLGIH JEKLENIH DROGOVIH — PRED SEBOJ KOT ORJASKE TIPALKE. TAKO LAHKO »POMETE« DO ŠTIRI METRE SIROKO CESTO, NE DA BI VOJAKI ZASLI V NEVARNO BLIZINO MIN

Zadnje čase smrt neusmiljeno kosi v vrstah filmskih igralcev. Komaj smo se sprijaznili z mislijo, da Humphreya Bogarta ni več med živimi, pa je že prišla iz Hollywooda nova osmrtnica. Umrla je 24-letna Elisabeth Taylor. Pred dobrim mesecem je šlo njeno ime skozi vse svetovne časopise. Z velikimi črkami so objavljali njeno poroko z ameriškim filmskim producentom Mikom Toddom. Takrat nihče ni slutil, da se bo njun medeni mesec nesrečno končal. Vendar je bila Elisabeth Taylor že takrat bolna LANSKO leto so jo operirali na hrbtni, ker se ji je sušila. Zdravnik je naročil, da mora najmanj šest mesecev ležati v postelji, toda Elisabeth ni vzela njegovih navodil za res. Na poročnem potovanju je tako nesrečno stopila, da se ji je zdravje hipoma poslabšalo. Nihče ji ni mogel več pomagati. — Elisabeth Taylor je znana našemu občinstvu iz številnih filmov. Zlasti nam je ostala v spominu kot soigralka pisce Lassie (to je bila menda njena prva vloga) in kot razvajena hči milijonarja v filmu »Prostor na soncu«. Elisabeth Taylor sicer ni bila velika igralka, vendar je z njeno smrtjo nastala občutna vrzel v hollywoodskem repertoarju. Zlepa ne bodo našli igralko, ki bi po svoji zunanosti tako ustrezala vlogam naivk, kot je to pokojna Elisabeth Taylor.

Spor za otroka

DVE DRUŽINI IZ OKOLICE LILLA V SEVERNI FRANCII SE TOŽARITA ZA PRAVICO DO MALE VIVIANE — VSAKA TRDI, DA JE VIVIANA NJIHOVA HČI. SPOR JE NASTAL ŽE V PORODNIŠNICI, KJER STA SE OBE MATERI ZNASLI V ISTI SOBI, RODILI PRVA DEKLICO, DRUGA DEČKA, NATO PA SE SPRLI, ČIGAV JE KATERI IZMED OBEH OTROK. ZDAJ REŠUJE SPOR SODIŠČE. TODA DOKAZOV MANJKA IN JE DVOMLJIVO, KAKO SE BO KONČAL. NA ZGORNJI SEKI VIDITE DRUŽINO PIESSET, KI IMA MALO VIVIANO, NA SPODNJI PA JE DRUŽINA DEROCK S HENRYJEM, KI BI GA HOTELI ZAMENJATI ZA VIVIANO

Zadeva detektiva dr. Mejzlika

»Poslušajte, gospod Dastych,« je policijski uradnik dr. Mejzlik zamišljeno rekel staremu modrovalcu, »pravzaprav sem se prišel posvetovati z vami. Neko zadevo imam, ki si ne morem priti na jasno z njo.«

»Kar na dan z besedo,« je menil gospod Dastych. »Za koga pa gre?«

»Zame,« je zavzdihnil dr. Mejzlik. »Kolikor več razmišljam o tem, toliko bolj nejasna mi je ta reč. Na mojo vero, človeku bi se zmešalo od tega.«

»Kdo pa vam je kaj storil?« je pomirjevalno vprašal gospod Dastych.

»Nihče,« se je odrezal dr. Mejzlik, »saj zato je tako hudo. Jaz sam sem storil nekaj, česar ne razumem.«

»Tako hudo menda ne bo,« ga je tolažil stari Dastych. »No, kaj ste torej zagrešili, mladi mož?«

»Ujel sem nekoga, ki je vlomil v blagajno,« je mračno odvrnil dr. Mejzlik.

»To je vse?«

»Vse.«

»In vlomilec verjetno ni bil pravi?« mu je skušal pomagati gospod Dastych.

»Pač, saj je priznal. Vlomil je v blagajno judovskega dobrotelnekega društva, veste. Nekakšen Rozanowski ali Rosenberg iz Lvova,« je zagodel dr. Mejzlik, »pri njem so našli odpiralce in podobne reči.«

»No, kaj pa bi tedaj radi vedeli?« je polzvedoval stari Dastych.

»Rad bi vedel,« je zamišljeno rekel policijski uradnik, »kako sem ga ujel. Počakajte, povem vam vse po vrsti. Pred mesecem dni, bilo je 3. marca, sem imel službo do polnoči. Ne vem, ali se spominjate, tedaj je že tretji dan deževalo. Hotel sem torej še malo stopiti v kavarno in potevati iti domov v Vinogradniško. Namesto tega pa sem šel v nasprotno smer v Zaplatno ulico. Ali mogoče veste, prosim vas, zakaj sem šel ravno na tisto stran?«

»Mogoče je bilo to le naključje,« je menil gospod Dastych.

»Poslušajte, ob takem vremenu človek ne blodi kar tako na slepo po ulicah. Vraga, rad bi vedel, kaj sem pravzaprav hotel tam. Kaj mislite, ali je utegnila biti kaka slutnja: nekakšna telepatija?«

»Aha,« je rekel gospod Dastych, »to je že mogoče.« vadnega.

»Vidite,« je potrto nadaljeval dr. Mejzlik, »tako bi to bilo. Toda prav tako je utegnila biti kaka podzavestna misel, naj bi šel pogledat, kaj se dogaja pri treh devicah.«

»To je tista beznica v Zaplatni ulici,« se je spomnil gospod Dastych.

»Tam večidel prenočujejo vlomilci in žeparji iz Pe-

»Pridem torej v Zaplatno ulico,« je nadaljeval dr. Mejzlik, »pogledam tako mimogrede spisek prenočevalcev pri 'Treh devicah' in grem naprej. Na koncu Zaplatne ulice pa obstanem in se spet obrnem; ali mogoče veste, prosim, zakaj sem se vrnil?«

»Navada,« je menil gospod Dastych, »navada pa-

truljiranja.«

šte ali iz Galicije, kadar pridejo delat v Prago. Zato lokala ne izpuščamo iz oči. Kaj mislite, ali sem šel gledat tja iz gole policijske navade?«

»Lahko bi bilo,« je sodil gospod Dastych. »Take reči počenja človek čisto samogibno, še posebno, če ima nekaj čuta za službeno dolžnost. V tem ni nič nena-

»Lahko da,« je pritegnil policijski uradnik. »Ampak službe nisem imel in hotel sem iti domov. Mogoče je le bila slutnja.«

»Tudi taki primeri so,« je priznal gospod Dastych. »Ampak slutnja ni nič skrivnostnega. Saj je znano, da ima človek neke višje zmožnosti...«

»Salament,« je zavpil dr. Mejzlik, »ali je bila tedaj navada ali višja zmožnost? Saj ravno to bi rad vedel.«

»Počakajte. Ko jo torej tako maham, mi pride nekdo naproti. Povejte mi, prebito ne bodi, zakaj naj ne bi šel kdo po Zaplatni ulici ob enih ponoči? Natem vendar ni nič sumljivega. Tudi jaz nisem ničesar mislil; pa vendar sem se ustavil pod neko svetilko in si prižgal še eno egiptovsko. Veste, to naredimo zmerom, kadar si hočemo ponoči koga pošteno ogledati. Kaj mislite, ali je bilo to naključje ali navada ali... ali taka podzavestna vzemirjenost?«

»Tega ne vem,« je rekel gospod Dastych.

»Jaz tudi ne,« je jezno vzklilnil dr. Mejzlik. »Grom in strela! Pomolčal je.«

»Prižigam si torej cigareto pod svetilko in možak gre mimo mene. Gospod, niti v obraz mu nisem pogledal, kar tako v zemljo sem strmel. Ko je bil možak mimo, pa se mi je začelo dozdevati, da je nekaj narobe. Tri sto zelenih, si pravim, tu nekaj ni v redu — ampak kaj pravzaprav? Saj se skorajda nisem zmenil za blagorodnega gospoda. Tako stojim v dežju pod svetilko in preudarjam; in mahoma se mi posveti: čevlji! Mož je imel nekaj nenavadnega na čevljih. In na vsem lepem rečem na glas: pepel.«

»In zakaj bi ne bil smel imeti pepela na čevljih?« je menil gospod Dastych.

»Imate čisto prav,« je vzklilnil dr. Mejzlik. »Ampak, gospod, tisti trenutek sem zagledal, da zagledal polomljeno varnostno napravo proti vlom, iz katere se je usipal pepel na pod. Pepel, veste, ki je med jeklenimi ploščami. In videl sem, kako so ti čevlji stopili v tisti pepel.«

DOMISLICE

Pošteni ljudje živijo po čustvih, nepošteni po zakonih.

Umetnost življenja je truditi se za nekaj velikega in pričakovati malo.

Poslušajmo vsakega človeka, kot da je pametnejši od nas, in skušajmo mu odgovoriti tako, da se prepriča o nasprotnejem.

Plitev človek verjame svojim gostom, zaupa ženskam in živi v iluzijah.

Cim več moških skuša žensko ukrotiti, bolj je neukročena.

Kaj je zakon za moškega in žensko, nam najbolj pove izraz sam.

Sreča je iskanje nečesa, kar je venomer pred teboj.

Ce laže nekemu, ki laže tebi, sta oba lažnivca, le da je eden pametnejši.

Poroka pravzaprav izvira iz nepoštenosti ljudi, saj mora zakon ščititi njene obveznosti.

Cas, ki gloda, je močnejši od spoznanja.

Potem je bila intuicija,« je odločil gospod Dastych. »Genialna intuicija, ampak po naključju.«

»Neumnost,« je rekel dr. Mejzlik. »Gospod, ko bi ne deževalo, bi se za pepel sploh ne bil zmenil. Kadar dežuje, pa človek navadno nima pepela na čevljih, razume?«

»Potem je bil to sklep iz izkušnje,« je prepričano rekel gospod Dastych. »Sijajna sodba na podlagi izkušnje. In kaj se je zgodilo potem?«

»No, potem sem sledil možaku; seveda je izginil k 'Trem devicam'. Potem sem telefoniral po dva iz tajne policije, pa smo naredili tam racijo; tako smo dobili gospoda Rosenberga s pepelom vred, z odpiralci in z dvanajstimi tisoči iz blagajne judovskega dobrotelnekega društva. To ni nič posebnega. Časniki so seveda pisali, da je naša policija tokrat pokazala izredno pripravljenost. Kakšna neumnost! Prosim, ko bi jaz ne bil po naključju šel v Zaplatno ulico in ko bi malopridnežu ne bil po naključju pogledal na čevlje... To se pravi,« je potrto rekel dr. Mejzlik, »če je bilo res le naključje? Od tega je vse odvisno.«

»Pa saj od tega ni prav nič odvisno,« je vzklilnil gospod Dastych. »Človek božji, to je bil uspeh, h kateremu si lahko čestitate.«

»Čestitate,« je bruhnilo iz dr. Mejzlika. »Gospod, kako naj si čestitam, ko pa ne vem, k čemu? Da imam tako imenitno detektivsko ostro oko? Ali da imam mehanične policijske navade? Ali za srečno naključje? Ali za ne vem kakšno intuicijo ali telepatijo? Vidite, to je bila moja prva večja zadeva; nečesa se mora človek vendar držati, ali ne? Vzemiva, da mi dajo jutri kak umor; gospod Dastych, kaj bom naredil potem? Ali naj tekam po cestah in pazljivo gledam ljudem na čevlje? Ali naj grem za nosom in čakam, dokler me kaka slutnja ali kak notranji glas ne odpelje naravnost k morilecu? Torej vidite, to je ravno tisto. Vsa policija si zdaj pravi: ta Mejzlik, ta ima nos; iz tega mladeniča z načelniki bo še nekaj, ta je nadarjen za detektiva. To je vendar obupen položaj,« je zagodrnjal dr. Mejzlik. »Človek mora imeti nekakšno metodo. Do svoje prve zadeve sem verjel v vse eksaktne metode; v opazovanje, v izkušnjo, v sistematično polzvedovanje in podobne neumnosti. Če pa zdaj opazujem to zadevo, vidim, da je... Poslušajte,« je iztisnil z olajšanjem, »mislim, da je bilo samo srečno naključje.«

»Tako je videti,« je modro izjavil gospod Dastych, »vendar je bilo udeležena tudi nekaj ostrega opazovanja in nekaj logike.«

»In mehanične rutine,« je pobito rekel mladi uradnik.

»In intuicije, In tudi nekaj daru za slutnje. In instinkta.«

»Zdaj pa vidite to nesrečo,« je zatarnal dr. Mejzlik. »Gospod Dastych, kako naj se zdaj še česa lotim?«

»Gospod dr. Mejzlik, k telefonu!« je sporočil plačilni.

»Kilče policijski prezidij.«

»Zdaj pa imamo,« je pobito zamrmral dr. Mejzlik; in ko se je vrnil od telefona, je bil bled in živčen.

»Plačam, gospod plačilni!« je zaklical razdraženo.

»Je že tukaj. Nekega tujca so našli umorjenega v hotelu. Da bi jih sam... in je šel. Vse je kazalo, kakor da je odločnega mladega žanez strah.

Prevedel Stanek Gradišnik
Ilustriral Savo Sovre

ANTON ČEHOV:

Izjalovljena zaroka

Ilja Peplov, nižji uradnik, in njegova žena Kleopatra sta stala pri vratih in napeto prisluškovala. Za vrati, v salončku, se je očitno odigraval ljubavni prizor. Gospodarjeva hči, plavalosa Nataša, in učitelj okrajne šole Subkin sta sedela v salonu. Kazno je bilo, da je učitelj priznal brhkemu dekletu, da jo ljubi.

»Ze prijemlje!« je vzklilnil Peplov, drhteč od razburjenja. »Čuj, Kleopatra, v trenutku, ko ji bo jecljivo odkril svoje srce, snameš s stene ikono, planeš v sobo in blagosloviš mlada s sveto podobo. Presenetiva ga kratko in malo. V trenutku, ko bo prejel najin blagoslov in ko ga boš pravočasno blagoslovila z ikono, bo pred bogom in svetom veljal za ženina najine hčerke in hočeš nočes se bo moral poročiti z njo.«

Za vrati pa se je razvijal medtem tale pogovor: »Gospodična Nataša,« je pripomnil Subkin in si prižgal cigareto, »pustite vendar to namigavanje, te opazke. Saj vam sploh nisem pisal.«

»Smešno, ko da me bi poznala vaše pisave!« je vzklilnilo dekle, prekrizalo vitke noge in se zvon-

»Otroka,« je rekel in s solzo v očesu razprostrl roke, »blagoslovljiva vaju, otroka, živita, ljubita se in množita!«

»Bodita srečna, draga moja! Osrečite Natašo, ljubi zeti!«

Subkin se je ustrašil tako, da je kar zasijal. Napad Natašinih staršev je bil tako nepričakovan, da mu je kar sapo zaprlo.

Ujeli so me v spretno nastavljen past, je pomislil drhteč po vsem telesu. Iz te kaše se bom težko izmazal. Ze se je hotel sprizniti s svojo usodo.

»Nataša!« je vzklilnil tedaj Peplov, »stopi k svojemu ženinu! Mati, daj hitro ikono. Blagosloviva ju z ikono, potem bo zaroka po ruskem običaju veljavna.«

Izenada pa je dejal Peplov ves potr svoji ženi: »Gos neumna, kaj se ti je že povsem zmešalo? Mar je to ikona, podoba matere božje?«

»Ah, križi božji, le kaj sem storila!«

Profesor lepopisa je plaho dvignil glavo in opazil da je rešen, tako rekoč v zadnjem trenutku.

Mati je bila namreč v naglici snela raz steno namesto ikone sliko Leva Tolstoja. Stari Peplov in njegova žena sta stala okamenela s Tolstojevo sliko...

Profesor lepopisa je izkoristil trenutek njune zbezanosti in jo urno popihal.

Tako je še enkrat rešil svojo zlato svobodo.

Prevedel Jože Zupančič
Ilustriral Marička Koren

Stefan Zweig:

Nevidna zbirka

Prodal sva zelo dragoceno umetnino, Rembrandtovo radiranko. Trgovca nama je ponudil zanjo mnogo, mnogo tisoč mark in upali sva, da bomo z izkupičkom poskrbljeni za več let. Toda saj sami veste, kako hitro denar skopni... Ves ostanek sva naložili v banko, toda čez dva meseca nam je spet zmanjkalo denarja. Tako sva morali prodati še eno umetnino in še eno, in trgovci je poslal denar zmeraj tako pozno, da je bil že izgubljen vrednost. Potem sva poskusili srečo na dražbah, toda tudi tam so naju zlico milijonskim cenam opeharili... Preden so prišli milijoni do naju, so bili zmeraj že papir brez vrednosti. Tako je šlo polagoma iz hiše razen nekaj najvrednejših umetnin vse najboljše iz njegove zbirke, samo, da smo lahko životalili golo, bedno življenje, in oče o tem ni ničesar slutil.

Zato se je moja mati tako ustrašila, ko ste danes prišli... kajti če vam odpre mapo, pride vse na dan... v stare okvirje, ki jih spozna takoj, če se jih le dotakne, sva mu namreč vložile namesto prodanih umetnin ponatistke in podobne liste, tako da ničesar ne opazi, če jih potiplje. In če jih lahko samo potiplje in prešteje (vsini red si je natanko zapomnil), se jih veseli enako, kakor če jih je gledal prej z zdravimi očmi. Saj drugače v tem mestecu ni nikogar, ki bi ga smatral oče za vrednega, da bi mu pokazal svoje zaklade... oče pa ljubi vsako posamezno umetnino s tako fanatično ljubeznijo, da bi mu menda pošlo sree, če bi slutil, da vsega tega, kar je tako ljubil, že zdavnaj ni več v hiši. Vi ste prvi v vseh teh letih, odkar je umrl bivši predstojnik dresdenskega oddelka za bakrotisk ki mu namerava pokazati svoje mape. Zato vas prosim...!

In iznenada je priletelo dekle dvignilo roke in solze so ji zalile oči... zato vas prosim... nikar ga ne onesrečite... nikar nas ne onesrečite... nikar mu ne uničite tega zadnjega slepila, pomagajte nama prepričati ga, da so vse te umetnine, ki vam jih bo opisal, še zmeraj v hiši... saj ne bi preživel, če bi le slutil, kaj se je zgodilo z njimi. Morda sva mu storili krivico, toda drugače nisva mogli ravnati: treba je živeti... in človeška življen-

nja, širi sirote moje sestre, so vendar važnejše od potiskanih listov... Do današnjega dne ga pa tudi nisva s tem oropali nobenega veselja; srečen je, da sme vsako popoldne tri ure prelistavati svoje mape, da lahko govori z vsako umetnino, ko da ima pred seboj človeka... In danes... danes bi bil morda njegov najprejnejši dan, saj vendar že več let čaka, da bi smel pokazati svoje ljubljence strokovnjaku, ki se spozna na umetnost; prosim... s povzdignjenimi rokami vas prosim, nikar mu ne razbije tega veselja!«

Vse to je bilo izgovorjeno tako pretresljivo, da sploh ne morem prav ponoviti. Moj bog, kot trgovci sem videl mnogo teh podlo izropanih, in inflaciji nesramno osleparjenih ljudi, ki so za obložen kruhek izvabili iz njih dragoceno, stoletja staro družinsko imovino — toda tu je ustvarila usoda nekaj posebnega, kar me je globoko pretreslo. Seveda sem ji objubil, da bom molčal in storil vse, kar je v mojih močeh. In skupaj sva se napotila k njim — spotoma sem ves ogorčen zvedel, kako nesramno in s kakšnimi sramotnimi vrstami so opeharili ti dve ubogi, nepoučeni ženski. Toda to je samo utrdilo moj sklep, da jima bom pomagal do konca.

Prišla sva po stopnicah in komaj sva pozvonila, že sva zaslišala v stanovanju veselo doneč starčkov glas: »kar naprej, izvolite!« Z izostrenim sluhom slepa je najbrž zaslišal najine korake že na stopnicah. Herwarth danes sploh ni mogel spati od neustropanosti. Saj komaj čaka, da vam pokaže svoje zaklade, je rekla stara ženica smeje. En sam hčerkin pogled je bil pomirilen, saj ji je povedal, da se siringam z njima. Na mizi so ležali razloženi in čakajoči kupi map. In komaj je slepi starček otupil možjo roko, že me je brez pozdrava prijel zanjo in me potisnil na stol.

Tako, zdaj pa lahko kar začneva — marsikaj bosta lahko videli, gospodje iz Berlina pa tako nikoli ne utegnejo. V prvi mapi je mojster Dürer in, kakor se boste prepričali, dokaj popolno — pri tem je en list lepši od drugega. No, sleer boste pa sami presodili, kar poglejte!« odprl je prvi list mape — »tega velikega konja.«

In s tisto nežno previdnostjo, kakor se človek dotakne nečesa krhkega, je vzel z na moč rahlim prijemom prizanesljivih prstov iz mape okvir s praznim orumenelim listom in navdušeno držal ničvredno čekarkijo pred seboj. Gledal jo je več minut, ne da bi jo zares videi, toda ves zamaknjen je držal prazen list v iztegnjeni roki v višini oči in na njegovem obrazu je bila magično izražena napeta gesta zročega človeka. In otrple oči z njihovimi mrtvim zrkli mu je nenadoma napolnila — ali je napravil to odsev papirja ali notranji sij? — migotajoča svetloba, vedoča luč.

»No,« je rekel ponosno, »ali ste že kdaj videli lepši odtis? Kako ostro, kako jasno stopa sleherna podrobnost v ospredje — ta list sem primerjal z dresdenskim primerkom, toda tisti tam učinkuje povsem medlo in topo. In povrhu še izvor! Glejte!« — in obrnil je list ter pokazal s kazalcem na zadnjo stran natanko na posamezna mesta praznega lista, tako da sem se nehotno ozrl nanj, ali je morda res videti tako — ju vidite pečat zbirke Nagler.

Stretni jo

22

DOSEDANJA VSEBINA: Odlotitev učiteljice Emme je bila dokaj nenavadna. Pot v prerojo, k neznanemu človeku — Burlu ni bila lahka. Zdal je tu. Burl jo je počakal na kotočvoru in jo odpeljal k poroki in nato v novi dom. Emma se je bala živeti z njim prav tako, kot razočarati tega velikega otroka. Kmalu ju je zadel nesreča. Pogorel jima je prvi dom. Sosedje so jima zgradili novo hišo. Tudi zahrbtna bolezen, ki je zgrabila Burla in oba sinova, Emma ni strla. Zadnjo nedeljo so bili v mestu. Ko je Burl odšel po opravkih, je k Emmi pristopila gospa Lee in ji posopnila, da jo Burl vara. Doma se je Emma sedela na posteljo...

Cutila je, da ji v neprestanem delu pojemajo moči. Bila je razočarana. Tako je umrla.

Nato se je spomnil ptic seltyv in njihovih dolgih potovanj. Divjih gost, ki bi jim Emma tako rada sledila na jug. Celo vojake so ga gajali prijetne spomladni na vetrovih ali odhajale pod težkim jesenskim nebom. Zdal jih je le še malo videti. Samo ena, dve verigi se jih vleče preko farne. Prej jih je bilo na tisoče.

Niž drugače ne delajo kot ljudje, je pomislil Burl. V tuje dežele potujejo, da najdejo hrano in si ustanove družino. Z bahavim klicanjem, polne sile in življenjskega pričakovanja hite na sever, da se potem, ko so njihovi otroci odrasli, ob kraških, sivih dnevnih zahajajočega sonca, zopet selijo proti jugu. Na poti domov so bile vedno tišje. Človek bi mislil, da jih je življenje razočaralo. Zdal, ko so jih otroci zapustili, iščejo v zimi življenja še malo toplote in olajšave. Burlu se je zdelo, da je tako blizu izkušnim življenjem.

Tisto jesen po velikem požaru na preriji sploh ni bilo divjih gost. Kot bi zvedele, da v požarni pustinji ne bodo ničesar našle. Ali je bilo mogoče, da je bila tam, kjer so zdaj polja, plitovci, drevesa in hute, kakor daleč je segalo oko, v globoko črno odeta pokrajina? Kot kavčina perut.

Tedaj je bila Emma že pri njem. Bilo je prvo prerijsko poletje, ki ga je doživela. Burl se je spomnil, kako sta z roko v roki stala med vrati svoje prve letne hiše. Daleč v mraku sta videla, kako se jima bližja iskroča se pas ognja. Ožka črta, komaj kraj več kot slabotno tlenje, na zahodu. Emma se je zelo bala. Toda ob sončnem vzhodu, se je zdelo, je požar ugasnil.

Popoldne so opazili gost dim. Burl je prihitel s polja domov. Zaoral je široke brazde okrog hiše in štirih kop pšenice — svoje prve dobre žetve.

Nato se je vzdignil veter. V začetku je samo nekajkrat potegnil. Toda kmalu je brez prestanka vlek. Ogenj, ki se je plazil po tleh, je vzplamtel. Emma je prišla k hlevu, ki je bil zgrajen iz prsti. Slišala sta vola, ki sta se nemirno in plašno premikala.

»Kaj naj storiva, Burl? Ali ti lahko pomagam?« Tresla se je — vendar ne iz strahu zase.

»Samo čakati moreva.« Skušal jo je pomiriti. »Ogenj se bo privrnil od brazd — in jih obšel.«

Stala sta in čakala. Ni bilo lahko stati in čakati ognjenega viharja, ki je prihrumel od zahoda. »Za vsak primer bom tle namočil.« Burl je namočil v koritu dve stari vreči. »Ostani tu, Emma. Grem h kopam — da ne bi preskočila kaka iskra.«

Pohitel je h kopam. Ko da se bo ognju zbudilo spoštovanje, če ga vidi. — Toda komaj je prišel do kop, se je že začelo kaditi iz prve. Planil je k njej in divje otepal z mokrimi vrečami.

A komaj je končal pri prvi, je že planil majhen rdeč plamen kvitku ob sosednji kop. Zgrabil je drugo vrečo in težko spopadajoč udaril po ognju.

Bil je divji boj od kope do kope. Emma je planila po suhi vreči in pohitela z njima h koritu. Vedno je imela pripravljen za njim mokro vrečo, hitela od kope do kope in zopet nazaj h koritu. Tedaj pa je zaslišal Emmin strašni vzkiček?

»Burl — hišali!«

Brez sape in že skoraj ves izsrpan je planil nazaj. Med varovalnimi brazdami je gorela trava. Nekaj gorečih šopov je razširilo požar preko njh. Lesena stena, ki

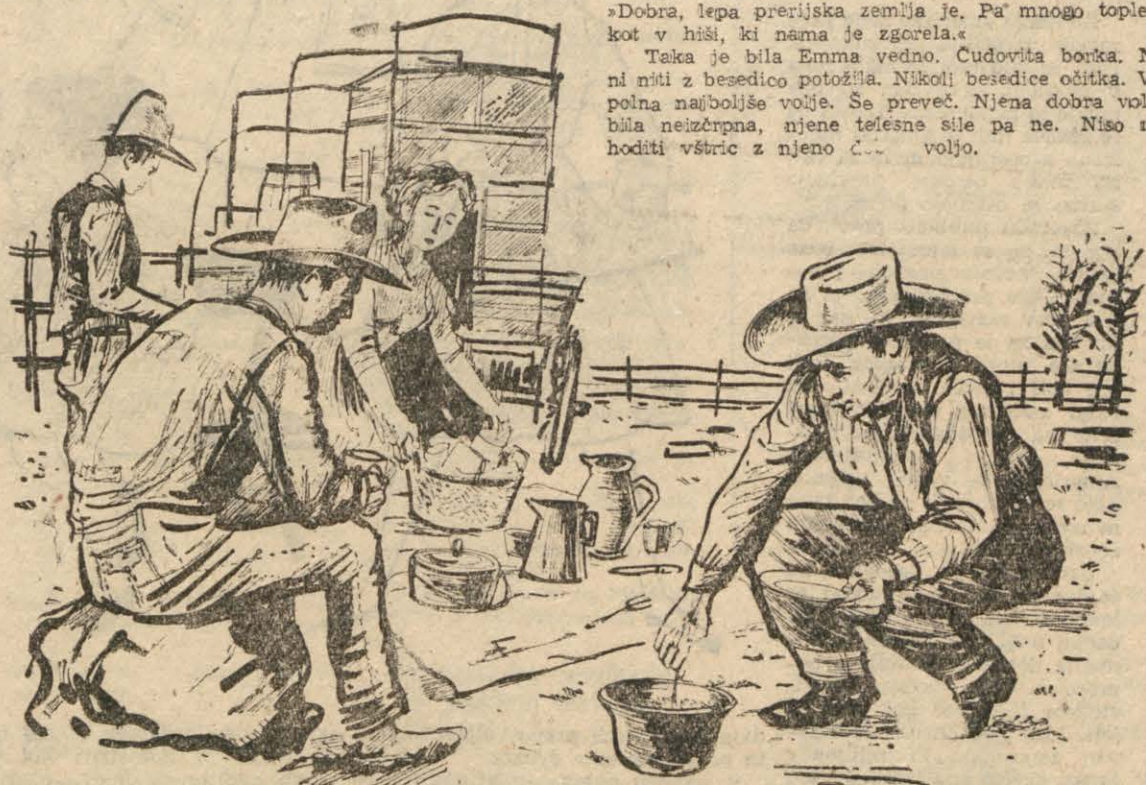
je bila vsa izsušena od sonca, se je že kadila. Se preden je prihitel Burl, je že vzplamtel v plamenih. Vročina ga je pahnila nazaj.

Pohitel je zopet h kopam. Ob njihovih gladkih stenah so v vijugastih črtah sekali plameni.

»Nisem mogla seči dovolj visoko,« je ihtela Emma. Burl je vzdignil Emmo s tal. Vsa tresota se ga je oklenila. Naglo se je umaknil z njo v prsteni hlev. Položil jo je na kup prerijske trave in trdno zapahnil vrata s senenimi vilami. Med debilimi prstenimi stenami skoraj ni bilo slišati požara, ki je besnel zunaj.

»O Burl,« je jokala Emma, »ne bi te bila smela poklicati od kopl Zdal sva vse izgubila.«

»Nihte ne bi mogel storiti več, kot si ti,« jo je

skušal tolažiti. »Storila si več, kot je bilo v tvojih močeh.«

»Ah — kako silno mi je žal! Nisem mogla seči do vrha — ah, Burl — vsa naša krasna pšenica...«

»Pa s teboj, Emma? Je vse v redu? V divjem besu z ognjem je bil pozabil, v kakšnem stanju je.«

»Mislim da.« Vendar je samo še šepetala.

Vso noč sta težala v temi na kupu trave. Slišati je bilo samo počasno prežvekovanje volov.

Ob medli svetlobi jutranje zarje se je Burlu nudi pogled na strahotno razdejano. Najbrž je tako morje, kadar je popolnoma mirno. Le da to, kar je videl, ni bilo sinje. Bilo je črno. Ploško in črno. Nihče nobene bilke, nobenega sledu rastlinskega življenja — nihče. Ko je vzhlo sonce, so zasijale in črni obeljene bivolske kosti.

»Kako je zunaj?« je iz svojega gnezda s slabotnim smehljajem vprašala Emma.

»Vse črno — vendar naj te ne moti. Odneseš te bom od tod.«

»Bojim se, da me prav zdaj nihče ne bo mogel odnesti od tod...« Solze so ji tekale po licih, toda glas ji je bil pogumen. »Mislim, Burl, da sem se že zakoreninila v prerijo...«

Malo pred poldnevom je bil rojen Tom.

Emma se je branila, ko jo je hotel Burl odpeljati v bližnje mesto, ki pa ni bilo tako blizu. Tudi k Beemanovim ali k Phalenovim ni hotela, da bi jo odpeljal. Obe farmi sta ležali na vzhodnem robu naselja.

»Zaradi vsake malenkosti vendar ne bom hodila z doma. Če ti lahko delaš dalje, lahko tudi jaz.«

Res je delala dalje. Po črni preriji sta prijezdila Sam in Levi, da vidita, kako sta preživela požar. Može so zavili rokave ter delali noč in dan. Ob bregovih velikega močvirja so zarezali plitve brazde. Nato so jim iz grud postavili nov dom — iz osrčja prerije so ga zgradili.

Nekaj časa je pri Emmi ostala Levijeva žena Jane. Nato je prišla z one strani reke Elvira Mindersova. Vsi naseljenci so jima bogato pomagali po svojih skromnih močeh.

»Skoda, da si poročila beraškega farmarja — zdaj moraš živeti v beračiji,« je rekel Burl, ko sta se vselila v novo hišo.

»Saj ni beračija.« Emma je ogledovala debele stene.

»Dobra, lepa prerijska zemlja je. Pa mnogo topleje je kot v hiši, ki nama je zgorela.«

Taka je bila Emma vedno. Čudovita borka. Nikoli ni niti z besedico potožila. Nikoli besedice oditka. Vedno polna najboljše volje. Se preveč. Njena dobra volja je bila neizmerna, njene telesne sile pa ne. Niso moge hoditi vstric z njeno — voljo.

In sosedje! Kako lepo je sedeti na soncu ter se spominjati dobrih, prisrčnih starih tovarišev. Gotovo so tudi oni imeli napake, toda Burl je že pozabil, kakšne so bile. Zrtvovali so svoj čas in ono malenkost, ki so jo imeli, in niso računarsko mislili na vračilo. Kje so danes še ljudje, kakršni so bili Sam Beeman, Cephus Minders in Heck Phinney? Ljudje kot Levi Phalen, Joe Graham in Herman Schaffer?

Ali si družine še vedno pomagajo med seboj, kot tedaj? — Burl ni vedel. Tako dolgo je že, toliko let je že minilo, odkar ne potrebuje več pomoči sosedov. Zdi se, da je stara neodvisnost izumrla. Ali pa si to samo domišlja, ker je star in ne razume novih običajev? Če danes kaj spodleti v kakšni družini, se sosedje malo menijo za to. Saj nihče ne pripade. Vlada vzdržuje vse, ki so se nehalji borili. Ko je zgorela Burlova hiša in pšenica, ni bilo vlade, ki bi poslušala njegove tožbe. Ko so na smrkavost poginili konji Levijske Phalene, ko je toča do zadnje bilke potočila vse žito na polju Hermana Schafferja, jima ni preostajalo drugega, ko da delata dalje. Phalen je tu in tam dobil konja, Herman pa več semena, kot ga je potreboval. Leto, morda dve ali tri leta pozneje, sta vrnila vse in vsakdo je delal dalje kot prej. Stari naseljenci niso vedno dobili nazaj natančno toliko, kot so dali. Gotovo ne. Toda tega jim ni bilo mar. Ni bilo važno.

Sonce se je že nagibalo k zatonu. Nič več ni bilo tako toplo. Večina je imela rada večerni hlad. Burl pa ni ničesar bolj ljubil kot zgoče opoldansko sonce.

»Kot motor sem,« je rekel večkrat. »Kadar sem se razgrel, je teko po meni vse bolj.«

Včasih je pomislil, da bi šel za soncem, če se ne bi tako globoko zakoreninil v svoje zemljo. Vsako leto bi šel v Kalifornijo, v Mehiko, v Srednjo Ameriko — vedno dalje, vse dole, dokler sonce ne bi zopet odšlo na pot proti severu. Zdal pa bodo toplo dežele vedno samo dežele sanj. Vedno je nosil v srcu skrito željo, da bi videl bananovec. Bananovec je postal zanj simbol najboljše na svetu: simbol toplote.

Zdal je sonce zahajalo. Sonce njegovega življenja. In to, kar zapušta — ali je kaj več kot neizpolnjene sanje? — Ob sončnem zatonu ga je vedno obhajala neka čudna žalost. Nekakšna moreča otožnost, ki jo moremo samo čutili, z besedami je ne moremo izraziti. Nedoločna bol zaradi nedoseženih ciljev, opomin, da je

vprilo moje žene kot priče vam obljubim, da bom vključil v svojo oporoko še eno določbo, po kateri bo prevzela dražbo moje zbirke vašo ugledna stara trgovina. Vi boste deležni časti, da boste smeli upravitelj za neznanj zaklad — in pri tem je z globoko ljubeznijo položil roko na izropane mape — do dneva, ko se bo razkropil po svetu. Obljubite mi samo, da boste sestavili lep katalog: to bodi moj nagrobni spomenik, boljše ga ne potrebujem.«

Ozirom sem se na ženo in hčer. Tišale sta se skupaj in večkrat je šinilo drgetanje z ene na drugo, ko da sta eno samo telo, ki drgeta v enodušni ginjenosti. Meni je bilo zelo prijetno pri sreč, da mi je ganljivo nič hudega sluteče starec zaupal svojo nevidno, že zdavnaj zaprodano zbirko kot dragocenost. Globoko ginjen sem mu obljubil nekaj, česar nikoli nisem mogel izpolniti: spet so mirva zrla njegovih oči komaj vidno zažarela in čutil sem, kako me hoče njegovo hrepenenje od znotraj telesno občutiti: čutil sem to po neznosti, po ljubečem pritisku njegovih prstov, držičih moje v hvalečnosti in zaobljubi.

Zenski sta me spremili do vrat. Govorili si nista upali, ker bi bil utegnil njegov izostreni sluh prestrašiti vsako besedo, toda kako vroče in solzah, kak preklepačje polno hvalečnosti so žareli njuni pogledi! Ves iz sebe sem stopal po stopnicah. Pravzaprav me je bilo srce: ko pravi ljubi angel sem bil stopil v sobo revnih ljudi, slepec sem bil vrnil za eno uro vid samo s tem, da sem pomagal pri nedolžni prevari in nesramno lagal, jaz, ki sem bil v resnici prišel kot beden kramar, da jaz, ki z vijoč izjavil od nekoga nekaj dragocenih umetnin. Kar pa sem vzel s seboj, je bilo več: spet enkrat sem smel živo občutiti čisto navdušenje in mračnih, žalostnih časih, nekakšno duhovno osvetljenje, izključno umetnosti posvečeno zakamjenost, kakršne ljudje naših dni menda že zdavnaj več ne poznajo, in prešinjala me je globoko spoštovanje — ne morem reči drugače — čeprav sem se še zmeraj sramoval, ne da bi pravzaprav vedel, zakaj.

Ze sem stal spodaj na cesti, ko je nad menoj zaškripalo okno in nekdo je zaklical moje ime: res, starec se ni mogel premagati, da ne bi s svojimi slepimi očmi gledal za menoj. Sklonil se je tako daleč naprej, da sta ga morali ženski skrbno držati; in tako je pomahal z robcem in zaklical z vedrim pomoljanim deškim glasom: »Srečno pot! Nepozaben mi ostane v spominu prizor: veseli obraz silovasega starčka zgoraj na oknu, žareč visoko nad vsemi temi čemerimi, nervoznimi, poslovnimi ljudmi na cesti, nežno dvignjen iz našega resničnega zornega sveta na belem oblaku dobrotno utvare. In spet sem moral pomisliti na staro resnico — Goethe jo je izrekel, če se ne motim — »Zbiralec so srečni ljudje.«

KONEC

Ilustriral Aco Mavec
Prevedel Jože Zupančič

PUTNIK SLOVENIJA

IZLETI V INOZEMSTVO

RIM IN NEAPELJ

Šestidnevni izlet z avtobusom v maju. — Polovanje z avtobusom vam omogoča istočasno ogled Trsta, Florence, Pise, Livorna in Pompejev. Ogled mest z avtobusom in strokovnimi vodiči. Prijave do 5. maja.

PARIZ

Na šestdnevem izletu z avtobusom si boste lahko podrobneje ogledali TORINO, LYON in MILAN. — Pariz vam bo razkazal vodil na dveh krožnih ogledih z avtobusom. — Posebna privlačnost: avtobusni izlet v Versailles. — Prijave do 25. maja.

PRVOMAJSKI IZLETI

Dvodnevni avtobusni izleti na PLITVIČKA JEZERA in CRKVENICO, PREKO VRŠICA V TRENTO, PO ISTRI IN V PORTOROŽ.

NOVOST

Z 10. aprilom OTVARJAMO NOVO EKSPRESNO AVTOBUSNO PROGO LJUBLJANA—BEOGRAD—LJUBLJANA. Ne pozabite! Ze danes računajte z možnostjo, da od 10. aprila dalje lahko potujete NAJČENEJE IN NAJUDOBNEJE V BEOGRAD S PUTNIKOM SLOVENIJA.

POTUJTE S PUTNIKOM SLOVENIJA

Življenje kratko, samotnost duša — nedoločna čustva, ki niso imela olajšljivih vzrokov.

Pa so bili še drugi trenutki, ki so bili srcu skoraj neznosni. Padanje mrtvih listov, vrtenje snega, ki ga je vzdignil veter, svečano plapolanje severnega sija — v vsem je gledal globoki pomen in neke v duši so zažuboreli skriti studenci. Tu in tam — saj ni bilo pogosto — si je zastavil Burl vprašanje, če so tudi drugi dostopni tako čudnim vplivom. Mogoče pesniki? Umetniki, glasbeniki in podobni ljudje? Prav gotovo pa ne farmarji, trgovci in živinski prekupevalci, ljudje, ki so jim rekli »drdoglavi«. Morda pa so tudi v njih vstajala najrazličnejša čustva, ki jih ni nihče slutil, ko so »drdoglavo« opravljali svoja vsakdanja opravila.

Emma bi ga bila razumela, da ni tako kmalu odšla. Burl se je še dobro spominjal skoraj mističnega pomena, ki jih je pripisovala okoličinam, v katerih je bil rojen Tom. Ljudje se v resnici še dolgo niso mogli pomiriti in so se vedno znova čudili temu, kar je doživela Emma na dan po velikem prerijskem požaru.

»Kako je bilo to mogoče? V hlevu, pri volih je rodila otroka? — Je kdo že slišal kaj takega?«

Tedaj je bilo v Emmih očeh vedno nekaj skrivnostnega. Ko da razume nekaj, česar nihče ni razumel. Tedaj so jo gledali, ko da ni čisto pri pravi. Od svojega prvoročnega je vedno mnogo pričakovala. Morda je bil pravi blagoslov, da ni doživela Tomovega odhoda. Če bi bila tedaj še živela — kdo ve, morda Tom ne bi odšel. V življenju je bilo polno »če«, ki jih ni pregledal.

O mraku je stopil Burl po cesti, ob kateri so stali javori, zopet počasi domov. Nad njegovo glavo so se prepletale krošnje dreves. Rad se je dotikal močnih debel in mislil na čase, ko so bila še vitke mladice brez vej. Kako daleč od reki je moral hoditi tedaj, da je našel ravno, mlade pogankje in jih prinesel domov! Drevesa so bila zvesta, drevesa so bila vztrajna. Vse življenje so spremljala človeka. In ko ga ni bilo več, so še vedno stražila nad njim, so razprostrale nad njegovim zadnjim potivališčem svoje široke veje s šelestajočimi listjem.

Ko je prišel do zadnjega drevesa, je pokukal, če ga ne vidita Jim in Osa. Nato je za trenutek z obema rokama objel drevo in položil lice na hrapavo skorjo.

O, da — človek, ki je postavil živji spomenik na pusti preriji, je nekaj dosegel. Težko, da bi spomin nanj popolnoma izginil. Smehno, kako se nam zdi važno, da nas ne bi pozabili. Ko da je to sploh važno. Pa vendar: če kdo še misli nate, le nisi popolnoma izgubil.

Stopil je iz globoke sence na odprto dvorišče. Nekje je večkrat zaporedoma zaskočil čuk in nato nenadoma šinil skozi mrak. Osa je zagledala Burla. Htela je po ozki stezi iz male v veliko hišo. Ko je vstopil Burl, je bila sklonjena nad ognjiščem.

»Ste imeli prijeten dan, Mr. Zither?« ga je pozdravila in nekaj mešala v loncu.

»Prav prijeten.« Nato je malce žalostno pristavil: »Dan brez dela.«

»Nič zato,« je vzključila vneto. »Opravili ste delo za tri.«

»Saj to je tisto — da sem ga že opravil. Morda ni razumela, kaj meni. Postavila mu je na mizo krožnik tople jedi.

»Kokos s čmoki, Mr. Zither. Ste zadovoljni? Pa strok koruze. Če čisto mehak je. Povejte mi, prosim, če kaj želite, če bi hoteli kaj posebnega.« Na obrobli stari deski je narezala nekaj kosov belega kruha.

»Vsa je odlično, Osa. Se vedno sem živ — pa mi vendar že lep čas kuhate.«

»Aprila je bila trindvajset let, Mr. Zither. Se davi sva govorila z Jimom o tem. Bilo je tisto leto, ko...« Ni dokončala stavka. Gotovo se je spomnila, da je bilo tisto leto, ko je odšel Fred na veliko vojno. Nalila mu je čaja.

»Ce imate rajše kavo — kakor želite.«

»Rajši čaj, Osa.«

Pri Emmi je bila kava samo ob nedeljah zjutraj — kot nekaj posebno svečanega.

Po večerji je sedel Burl na klopo ob zadnjih vratih. Od tam je lahko z očmi sledil svetilki, s katero je hodil Jim sem ter tja po dvorišču. Osa je pospravljala po kuhinji. Pri tem je tiho pela predse vedno isto pesem. Nikoli se ni spomnila druge.

Na zahodu je šinil preko obzorja blisk. Emma je vedno pogumno skrila strah, kadar so se nad prerijo nenadoma razbesnele nevihte. Kdor jih ni bil vajen, se jih je v resnici lahko prestrašil. Življenjsko nevarne so bile sicer redko, vendar jih je vsak farmar gledal z zaskrbljenostjo. Prav v sredi njihovega črnega zrna je prav lahko tčela toča ali pa tako silen vihar, da je ležalo žito za njim vse zbito in izžupan na tleh.

Poletna nevihte so bile muhaste. Včasih so se strahotno nakopile in grozile, da bodo asteptale po žitu široko ulico uničenja. Nenadoma pa so se premislile in se brez groma obrnile drugam. Drugič so zopet prišle popolnoma nepričakovano — človek ni prav vedel, od kod — razbijače so ubogo zemljo, jo obilaze z ognjenimi jeziki in glasno njovele v svoji razbesenosti.

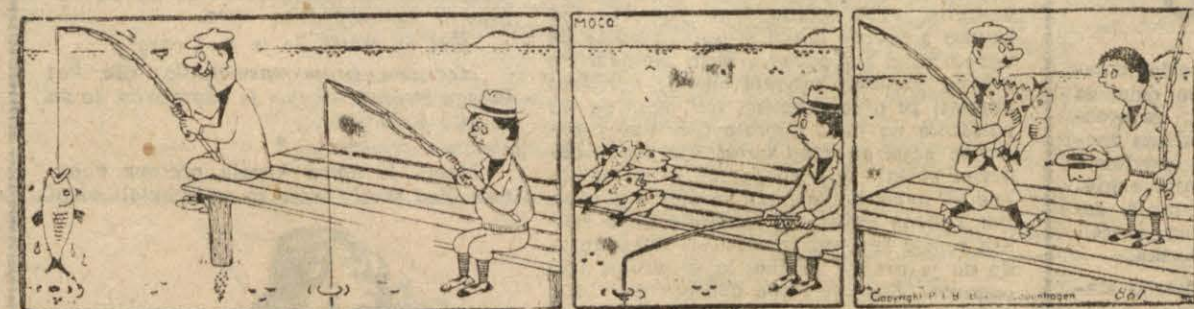
Osa je opravila svoje delo. Odprla je lahka mrežna vrata in jih zopet neslišno apustila.

»Lahko noč, Mr. Zither.«

»Lahko noč, Osa.«

»Ce česa potrebujete, postavite na okno luč.«

Bil je že star običaj. Osa je odšla po mali stezi k Jimu v hiško.

tu pa Remy in Esdalle; tudi ti niso slutili, ti znameniti lastniki pred menoj, da bo prišel njihov list nekdo v tole sobico.

Mraz me je spreletel, ko je nič hudega sluteči starček tako navdušeno hvalil prazen list, in pošteno je bilo gledati, kako je z nohtom do milimetra natančno kazal na vse zmo v njegovi domišljiji živete nevidne znake posameznih zbirk. Groza mi je stiskala grlo, nobene besede nisem spravil iz sebe v odgovor; ko pa sem se v zadregi ozrl na njegovo ženo in hčerko, sem spet zagledal prosočne dvignjene roke drhteče in razburjene starke. Tedaj sem napol vse sile in začel igrati svojo vlogo.

»Neverjetno!« sem zajeljal napoved. »Krasen odtis! In takoj je začel od ponosa ves njegov obraz. Ta pa še ni prav nič!« je dejal zmagoslavno, kaj porečete šele, ko boste videli Melanhollis ali tale »Pasijone, prekrasen primerček, kakršnega ni najti zlepa na svetu. Kar pogledite! — in spet so njegovi prsti nežno pogladili umišljeno sliko — ta svežina, ta kraljevski, topli ton. To bi postavilo Berlin na glavo z vsaj njegovimi gospodi trgovci in muzejjskimi doktorji!«

In tako se je to opojno, govoreče zmagoslavlje nadaljevalo cel dve dolgi uri. Ne, ne morem vam opisati, kako pošteno je bilo ogledati si v njim tih sto ali dve sto praznih pol papirja ali bednih reprodukcij, ki pa so bile v spominu tega tragično nič hudega slutečega starčka tako neverjetno resnične, da je vsako brez pomote po sebi hvalil in opisal v brezhibnem vrstnem redu in do najmanjše podrobnosti: nevidna zbirka, že zdavnaj razkropljena na vse vetrove, je bila za tega starca, za tega ganljivo, prevrnega človeka še nedotaknjena, in strast njegove utvare tako silno prepričljiva, da sem skoraj tudi sam verjel, da je vse to res. Samo enkrat je nevarnost prebujena grozeče prekinila somnambulno gotovost njegovega zročnega navdušenja: na Rembrandtov »Antiope (poskusni odtis, katerega vrednost je morala biti res ogromna) je spet koval v oblake ostrino tiska, pri tem pa njegovi nervozno jasnovidni prsti, z ljubeznivo drseči po potezah radirance, niso našli s svojimi izostrenimi tipalnimi živci tistih jamic na listu. Tedaj je nenadoma šinilo nekaj senoi podobnega čez njegovo čelo in glas mu je zadrhtel. »Saj to je vendar... saj to je vendar Antiope!« je zamrmral nekoliko v zadregi, nakar sem se takoj izpodobdel in mu vzel okvirjeni list iz rok in navdušeno opisal tudi meni znano radiranko v vseh možnih podrobnostih. Tedaj se je od zadregi otrpli slepečev obraz znova zjasnil. In čim bolj sem hvalil umetnino, tem bolj je razcvetela v tem košenem, senilnem možu dobrovoljna priščrtnost, odkrito bistra dobrodušnost. Končno je vendar našel človek, ki nekaj razume, je dejal ves srečen, zmagoslavno obrnjen k ženi in hčeri. Končno, končno je prišel človek, ki tudi vama lahko pove, koliko so vredne moje umetnine. Ve dve pa ste me zmeraj nezaupljivo ošte-

vale, ker sem vtaknil ves denar v svojo zbirko: saj je res, v šestdesetih letih si nisem privoščil niti vrčka piva, ne kozarca vina, ne tobaka, ne rize, ne gledališča, ne knjige, zmeraj sem samo varčeval in varčeval za te umetnine. Toda nekdo boste spoznali, ko me ne bo več na svetu — tedaj boste bogate, bogatejše od vseh v mestu, in tako bogate kakor najbogatejši ljudje v Dresdenu; potem pa se boste veselile moje prisrčenosti. Do moje smrti pa ne pride niti ena umetnina iz hiše — najprej morajo odnesti mene in šele potem moje zbirko!«

In pri tem je njegova roka nežno, ko da čuti pod seboj nekaj živga, položala že zdavnaj izpraznjene mape — zame je bilo to grozno in vendar hkrati ganljivo, kajti vsa vojna leta nisem videl na nemškem obrazu niti enega take popolnega, tako čistega izraza blaženosti. Kraj nlega sta stali ženski, skrivnostno podobni ženskim postavam na tistih radirankah nemških mojstrov, ki stoje potem, ko so prišle na Kristov grob, pred razbitim, praznim obokom z izrazom plahne groze in hkrati z vernim, žudečo veseljem se zanosom na obrazu. Kakor tako na tisti stili mlade žene nebeška slutnja Krista, tako je tudi tu obe postarani, na pol nasmejani, na pol solzni, skrušeni, revni, malomeščanski obsevala otroško blaženo starčovo veselje. Tako pretresljiva pogleda še nisem bil doživljal. Toda starec se kar ni mogel dovolj naslajati ob moji hvali, zmeraj znova je koplčil in obračal liste in željno mi vsako malo besedo: tako se mi je odvalil kamen od srca, ko je na besedo potisnil javljive mape od sebe in nejevoljen napravil na mizi prostor za kavo. Toda kaj je bilo to zame, krivde zavedajoče se olajšanje, v primerjavi z mojim, za trideset let pomlačenega moža! Pripovedoval je tisoč anekdot o svojih kupcih in sreči v njih, zmeraj znova je segel z roko med mape, ne da bi nam dovolil pomagati tudi, in potegnil iz njih še en list: bil je zanesen in omamljen, ko da mu je stopilo vino v glavo. Ko pa sem napoved rekel, da se moram posloviti, se je naravnost ustrašil; napravil je zagrenjen obraz ko otrok, in trmoglavo zacepotal z nogo, češ da to ne gre, da sem videl komaj polovico njegovega zaklada. In ženski sta le z navduženo težavo dovedli njegovi trmoglavi nevolji, da me ne sme več zadrževati, ker bi sicer zamudil vlak.

Ko se je po obupnem odporu napoved vdal in ko smo se jeli poslovljati, je postal njegov glas čisto mehak. Prijel me je za obe roki in njegovi prsti so mi ju ljubkajoče božali z vso izrazno sposobnostjo slepega tla do komelecev, ko da hočejo zvedeti od mene še več in mi izraziti več ljubezni, kakor so je mogle njegove besede. »Napravili ste mi veliko, veliko veselje s svojimi obiskom!« je začel z ginjenostjo, ki mi je priklopila naravnost iz srca in ki je nikoli ne bom pozabil. Bilo mi je res v veliko zadovoljstvo, da je lahko končno, končno spet enkrat strokovnjak pregledal moje ljubljene umetnine. Toda dokazati vam hočem, da niste zaman obiskali starega, slepega moža. Tu

CEZ OBLEKO IZ TEMNESEGA VOLNENEGA BLAGA OBLEČEMO, KADAR JE HLADNO, SVETLEJŠO JOPIČO. S TAKIM KOMPLETOM BOMO PRIPRAVLJENE NA SPOMLADANSKO MUHAŠTO VREME.

Značilnosti

skandinavske kuhinje

Prav gotovo je skandinavski kuhinja med najpreprostejšimi v civiliziranem svetu, saj ni v njej skoraj nič domisljive in je v glavnem namenjena samo temu, da teži lakotni in da zagotovi človeškemu organizmu za zdravje potrebno število kalorij. Vendar ima ta kuhinja veliko prednost, namreč to, da je zdrava in da se ljudje ne redijo. Njena osnova so krompir, ribe in mleko. Mleko pijejo na živno, toda vedno hladno in surovo. Ker je pasteurizirano, se dobi samo v zaprtih steklenicah. Pijejo ga vsak dan, lahko bi rekli da od rojstva do smrti, zjutraj, dopoldne, popoldne in včasih tudi zvečer. Skandinavsko mlekarstvo je izredno razvito v vseh treh deželah, zato je povsod tudi množica izvrstnih in cenjenih mlečnih izdelkov. Skandinavci si ne more predstavljati, da bi pojedel kos kruha brez masla. Vse trgovine so založene s konjenimi in tubami s smetano, majonezo in drugimi mlečnimi živilili.

Krompir namesto kruha

Južnjaku zlasti človeku v Balkanu, je sprva zelo neprijetno, ker v skandinavskih deželah ne dobi pri kosilu tudi kruha. Severnjaki jedo namesto njega kuhan krompir, ki ga pogosto prinašajo na mizo z lupino vred. Čudno pri vsem tem pa je, da imajo mnogo zelo okusnega kruha. Zlasti Danska stoji z izredno dobrim pečivom. Švedji imajo svojerodno navado, da dodajajo vsakemu kruhu sladkor, pri kosilu ali večerji pa postrežejo namesto tega s kuhanim krompirjem. Kaže, da so severnjaki popolnoma pozabili na to, da je krompir mogoče pripraviti na mnogo boljših načinov, pri njih pa je to živilo vedno na mizi kot okroglo kamenje. Na prvem mestu v uživanju krompirja so nedvomno Norvežani, saj v tem mestu v skandinavski kuhinji začela takole: »Za kosilo pa bo kuhan krompir...«

Specialiteta: ribe v sodi

Potem pridejo ribe. Res je, da jih Danci ne marajo kdo ve kaj, ker imajo prašiče, ki jih predelujejo v slovito dansko sunko in klobase, zato so tudi bolj rejeni kot njihovi bratje dalje na severu. Sploh je njihova kuhinja bolj pisana, bolj »celinska« kot švedska in norveška. Na njihovi mizi lahko dobite tudi »ekstotično« papriko.

Zemlja na severu ne rodi kdo ve kaj razen krompirja. Severno morje pa je bogato z ribami, ki norveškim ribičem ni treba čakati nanje kot drugod, zato se z ribarstva lovijo nikoli ne vračajo praznih rok. Ze stoletja se na Norveškem vse hrani z ribami, ne samo ljudje, marveč tudi živali, na primer konji, zlasti tudi lofotske pasme, ki veljajo za neposredne potomce konj iz kamene dobe. Nič čudnega torej, če na Norveškem ne rečejo »naš vsakdanji kruh«, marveč »vsakdanja riba«. In to ni dovolj, marveč čista resnica. Ribe so odlična hrana, nerodno je le to, da jih severnjaki pripravljajo vedno na enak način: kuhajo jih v krompirju, potem pa jih polijejo s spuščenim margarino. Razen tega imajo še kaj nenavadnega recepta. Ribe posebej vrste kuhajo v sodi, da razpadejo v kašo, ki ima okus po pralnem milu. To je specialiteta, ki z njo postrežejo zlasti na Švedskem ob posebnih priložnostih.

Zelenjave je na severu le malo. Danska in Švedska sta bogati deželi, zato je uvožita več kot Norveška, kjer so redkev, zelje in korenje poglavitni viri vitaminov. Dobre paradižnike in zeleno solato uvažajo predvsem iz Francije, paprike pa razen na Danskem sploh ne poznajo.

Vse jedo z žlico

V skandinavskih deželah jedo toplo hrano samo enkrat na dan, in sicer med peto in sedmo popoldne. Priprava je kaj preprosta, saj se dobi v kockah najrazličnejše juhe, povrtnino pa samo prevro ter polijejo z vročo margarino ali maslom. Neizogiben sestavni del jedilnika je seveda krompir. Radi postrežejo s pečenko, ki ji dodajo ribezjevo marmelado. Ni jedi, ki bi je ne jedli z žlico, prav tako ne poznajo prežganja, omak in začimb. Čebulo uporabljajo samo pri pripravljanju govejih zrezkov, česna ne marajo, zato ga tudi ni dobili. Sesekljane zrezke pripravijo iz mletega mesa, ki mu na poseben način odvzamejo slaherni okus, ter doma pripravijo krompirjevo juho. Pečenko in krompirjevo juho jedo enolično. Orehe in lesnike morajo uvažati iz sredozemskih dežel, zato so jedi iz njih le redkokdaj na mizi, zelo radi pa imajo najrazličnejše posladke iz jabolk, sliv, raznih jagod in borovnic.

Zrezek iz kitovega mesa

Troje norveških specialitet: kitov zrezek, jelenja pečenko in kozji sir. Kitovega mesa pojedjo v vsej deželi precej, saj imajo najmočnejše ladjevje za lov na kite v svetovnem merilu. Ko se bodo spomlad vrnilo ladjice z Antarktike, bodo mesnice spet polne rdečega kitovega mesa, vse poletje pa bodo prodajale lepo zavito zmraženo kitovo meso za pečenko, ki jo norveške gospodinje pripravljajo kot ml beefsteak. Meso je podobno govedini z neznatnim okusom po ribi. Mnogo okusnejša je jed iz mesa severnega jelena. Njegova stegna solijo in posušijo, vendar v kvaliteti znatno zaostaja za našim pršutom, ker je strašno trdo in črno. Kozji sir je sladek kot prežgan sladkor in podoben velikemu kosu rumenega pralnega mila. Zanj se močno navdušujejo zlasti Američani, zato ga Norvežani precej izvozijo. Čeprav ima ta sir sprva za tulca kaj nenavaden okus, mu je čez čas zelo všeč. Jedo ga v tankih rezljih, ki jih polagajo na prepečene.

Skandinavski gospodinja prebije dnevno po eno samo uro pri električnem štedilniku in prav toliko pri pripravljanju mize, ki je lepo poravnana tudi pri revnih družinah. Moderna posoda in tekstilno bistro sta zelo poceni, značilno pa je, da mize ne pregrinjajo s prtom, marveč polagajo pod vsak krožnik kos pisanega platna ali slamat podložek. Radi imajo keramično posodo, pogosto pa uporabljajo tudi lesene skledice. Na mizi seveda nikoli ne manjka cvetja, ki ga pozimi nadomestijo smrekove vejice ali pa zelenkast mah.

TUDI V AMERIKI

se poklicne delavke vedno bolj uveljavljajo

Življenje ameriške žene se je začelo temeljito spreminjati. Prej je bilo tam le malo žena v poklicih, predvsem so bile mlade in neporočene. Danes pa se ženske tudi v Ameriki množično zapostujejo in le za čas, ko imajo otroke, prekinejo službo in ostanejo doma. Ameriški publicist pravi, da pomeni to za ameriško ženo skoraj revolucionaren preobrat. Tega preobrata pa si ne zna prav razlagati. To, kar je pri nas ne le posledica gospodarske nujnosti, ampak tudi vse bolj rastoče zavesti, da sloni resnična enakopravnost žene na gospodarski neodvisnosti, je za marsikaterega Američana še vedno uganka. Zato se sprašujejo, od kod tako naraščanje števila zaposlenih žensk pri njih.

Ugotavljajo pa, da danes, ko se dekleta poroče že zgodaj ter imajo otroke že v zgodnji mladostni dobi, pa čeprav je komajda dobiti gospodinjske pomočnice, dela poklicno 50 odstotkov žena več kot pred 15 leti. Zdaj je v Združenih državah zaposlenih 21 milijonov žensk, skoraj ena tretjina vseh poklicnih delavcev.

Iz tega vidnega naraščanja števila zaposlenih žena sklepajo, da se je v ameriški družbi izvršil socialni preobrat. Se včeraj — če mislimo zgodovinsko — je deklet, če se je poročila, zapustila službo. Danes so vedno redkejši primeri, ko tako deklet, ki zmeraj odide iz službe. Leta 1940 je delalo v Ameriki le 15 odstotkov poročenih žena, aprila 1956 pa že skoraj 30 odstotkov; zdaj je več kot dvakrat toliko poročenih kot samskih žensk v poklicih. Najvidnejši pa je ta premik vendarle pri ženskah med 45. in 54. letom. Od teh jih je 45 odstotkov v poklicih in število nenehno raste.

Kaj je torej zvalilo poročene žene v takem številu od ognjišča, da so se odločile zaposliti? Prej so ženske delale, ker je bilo to nujno in so zapustile svoje delovno mesto, brž ko so moževi dohodki dovoljevali. Čim večji so bili moževi dohodki, tem manj je bilo pričakovati, da se bo žena zaposlila. V zadnjih letih so dohodki moških stalno rasli, število zaposlenih žensk pa ne pada, temveč še narašča. In spet se sprašuje ameriški publicist, kje je rešitev te uganke. Odgovarja takole: prodor

daje ženski tudi pravo veljavo in pravo mesto v družbi.

V začetku našega stoletja se je v Ameriki pojavilo v pisarniških službah mnogo mladih neporočenih žensk, ki pa so prvič v življenju lahko razpolagale z lastno zaslužkom, kar je vplivalo tudi na nastanek in razvoj raznih industrijskih panog, oblačilnih, kozmetičnih in drugih.

Danes pa se tam kažejo že novi vplivi. Žena si hoče olajšati duhomorno delo v gospo-

Otroče lahko JE OČISTITI MADEŽE NA TEKSTILU S

„Flex“

dinjstvu in s tem pridobiti časa za svoje poklicno delo, za izobraževanje pa tudi za osebno nego. Zato si poklicna ženska nabavlja vse predmete modernega gospodinjstva (hladilnike, stroje za pranje, sesalce itd.) in v to vlogo precejšnji del svojega zaslužka.

Leta 1950 je v Ameriki statistika o poklicih prvič dokazala, da skoraj ni poklica, v katerem se ne bi pojavile tudi ženske.

Večina žena pa si še vedno izbira poklice, ki so bili doslej za ženske najbolj v navadi. Od sedem milijonov žensk, ki so po letu 1940 vstopile v poklice, jih je preko 40 odstotkov zaposlenih v pisarnah. Več kot dve tretjini vseh pisarniških mest je v rokah žensk pa tudi ena tretjina mest v trgovinah. V tovarnah pa je pred-

vsem naraslo število delavk v elektroindustriji in industriji elektronskih naprav in delov. Največkrat so ženske zaposlili na tistih mestih, kjer je po naključju manjkala moška delovna sila. Pozneje se je izkazalo, da je ženska na teh mestih bolj ustrezala in tudi bolj opravljala svoje delo kot moški.

Med vojno so ženske morale pri Carrier Corporation ravnati z 20-tonskimi žerjavi. Trdila je ugotovila, da ženske perspektivno bolje vidijo in tudi barve hitreje razlikujejo. Zato je to delo danes izključno ženski posel in ga štejejo za ženski poklic. V Ameriki ženske svoja delovna mesta večkrat menjavajo, kar pa tam kajšnjih delodajalcev ne moti,

saj imajo ženske za isto delo kot moški še vedno manjše plače.

Slišati je bilo ugovore, češ poročena žena ne more poleg gospodinjstva opravljati še poklicno delo in biti obenem dobra mati. Obtoževali so zaposlene poročene žene, da se zavoljo njih dviga število mladostnih zločincev in rastejo primeri ločitve zakonov. Ameriški publicist pa pripominja, da ni nobenih dokazov, ki bi podprli zaključek, da so te socialne nevednosti povezane z množično zaposlitvijo žensk. Meni tudi, da se bo poročena žena vendarle raje odločila ostati doma, ko bo mož dovolj zaslužil. Kljub temu pa navaja izsledke ankete, pri kateri je 74 odstotkov zaposlenih žensk

izjavilo, da tudi v primeru, če bi se tako obogatele, ne bi opustile poklicnega dela.

Iz tega vidimo, da je tudi v Ameriki za mnoge ženske poklicno delo ne le resnična socialna potreba, ampak tudi že stvar njihove lastne zavesti in želje po neodvisnosti.

Nekaj spomladanskih modelov

za naše deklice

KAJ BI STORILI, ČE...

Priprave za anketna vprašanja

»Objavite na ženski strani vendar nekaj izvirnega!«, je rekel urednik nekega časopisa. »Vse mlade žene jemljete vse skupaj s preveč lahke strani... Nikar ne ugovarjajte, saj poznam vašo metodo! Po arhivu brskate, najdte nekaj, kar smo objavili že pred desetimi leti, nato pa mi postavite na mizo pogreto reč. Vaš predlog za novo anketno vprašanje. Kako obdržim moža?« je prav gotovo — ne zamerite — nekoliko neumen in star kot zemlja. Takšno anketo je razpisala neka ženska revija že pred tridesetimi leti, nagrada pa je prejela bralka, ki je poslala tale odgovor: »Žival je treba dobro krmiti! No, kolegica, za spremembo enkrat malce napnite možgane, pa boste prav gotovo našli kaj primerneje za naše čase.«

»Kaj bi rekli k vprašanju Sodobna žena in moda?«

»Ne,« je zamrmral šef, »ne maram ničesar modnega, saj se ženske že tako dolgo ukvarjajo z modo. Sodobna žena pa ima prav gotovo važnejše probleme in težave.«

»Pa tole: Ali bi imeli raje sina ali hčer?«

»Ne, punčka,« je rekel šef. »Med vašimi starostnimi vrstnicami bi nedvomno bilo precej takšnih, ki bi odgovorile: Če bi mi še bilo dano na izbiro, bi se najraje odločila za nič.«

»Ali pa vprašanje: Kaj storite, če vas mož vara?«

»Zeno imam, zdaj zdaj si bo naložila šesti križ... Oh, oprostite, ali bi ne bilo takšno vprašanje malce nemoralno?«

»Bi že tako uredila, da bi bilo kar se da moralno.«

»Pa poskusite! Če ne bo šlo, se boste še vedno lahko domislili česa primernejšega.«

Snažilka na stopnišču je bila prvi »poskusni zajček« novega anketnega vprašanja. »Dobro dan,« jo je pozdravila novinarka. »Ne iz osebne radovednosti, iz poklicnega zanimanja vas vprašam: Kaj storite, če vas mož vara?«

»Kaj?« se je vzravnala Pepca v vsej obilnosti svojih devetdesetih kilogramov. »Kaj pravite? Da me vara?«

»Ne, nel Kar tako na splošno vprašujem.«

»Takšna nesramnost!« je bila Pepca vsa iz sebe. »Mu jih bom že povedala. Sicer pa, vi že veste, saj ste pri časopisu. Tak nepridiprav, takšna...« In je z vso jezo zagnala mokro cunj po stopnicah. »Ves ljubi dan garam,« se je jezila, »mučim se kot črna živina, on pa...«

»Pepca, poslušajte me vendar...«

»Nikar ga ne zagovarjajte!« so se Pepci čedaje nevarneje bliskale oči. »Danes bo nekaj doživel...«

V kavarni je novinarka prisledla k prijateljici Marijani, moderni ženi, ki je pri-

povedovala, da se je v minulem tednu zredila za dve sto gramov in da bo napravila hollywoodsko kuro.

»Kaj pa storiš, če te mož vara?«

Marijana se je nasmehnila. »Za kaj takega je preneum,« je odgovorila, to pa je bilo tudi vse.

Mama je doma krpala očetove nogavice. Pod svetlo lučjo so se lesketali njeni

sivi lasje. »Mama,« je začela novinarka, »anketo bomo razpisali. Kot zakonsko ženo te vprašam: Kaj storiš, če te mož vara?«

»Očeta misliš?« se je mama ljubeznivo nasmehnila. »Ves, kar vesela bi bila, saj bi vedela, da je mnogo mlajši in bolj zdrav, kot pravijo zdravniki.«

»No, za katero anketno vprašanje ste se odločili?« je vprašal urednik čez nekaj dni.

Novinarka je povesila pogled. »Kaj imate raje, domači ali kupljeni kompot?« je trezno spregovorila.

ZA 20.000 DIN DENARNIH NAGRAD razdeli v vsaki številki ugankarski list

Kaj deš kaj znaš

je novo gledanje - novo pojmovanje. Ženske delajo, ker jih to veseli. Mi pa bi mu odgovorili: morda pa so se končno ženske le zavedele, da samo gospodarska neodvisnost

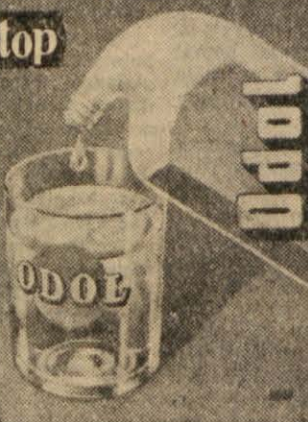
Svež dih

nekaj kapljic

Samozavesten nastop

Le nekaj kapljic ustne vode Odol daje vtis, da ste negovani in odpravljajo neprijeten duh us!

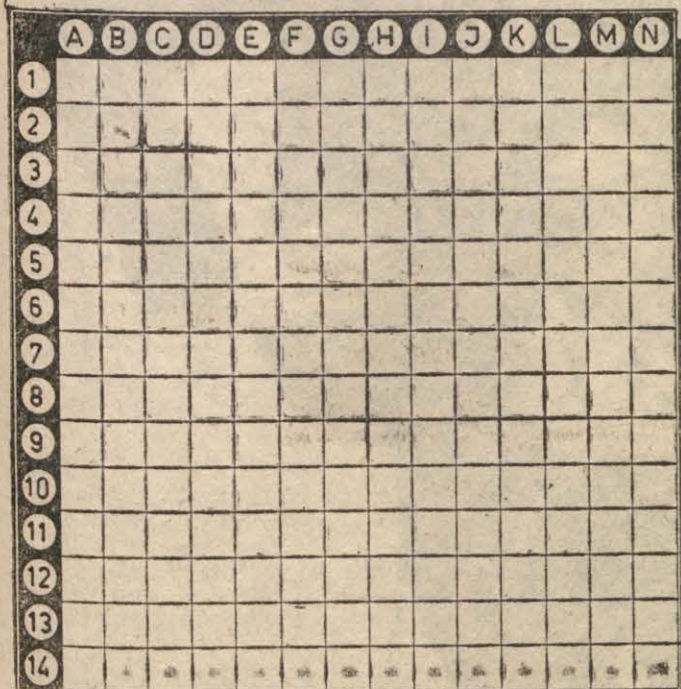
ODOL ustna voda

LAZARIZEDRIZOSMEH

ITALIJANSKA KRIŽANKA

Italijanska križanka je naziv za vrsto križanke, v kateri črna polja niso vrisana, ampak jih mora razporediti reševalec sam. Pri opisih besed je na koncu vsake vodoravne in navpične vrste navedeno, koliko črnih polj je v tisti vrsti. Črna polja so razmeščena nesimetrično in tudi ob robu križanke, kjer so navadno narisana kot vdolbine.

Vodoravno:

- 1 človek, ki se vda strastem, pohotnež — (0)
- 2 javni nasad — izvrtniki, prvo — (1)
- 3 pridobitev bogastva — bajka o herojih ali bogovih — (1)
- 4 zver iz družine mačk — reka, ki teče skozi Novo mesto — ostre skale, ki gledajo iz morja — (3)
- 5 muslimanski bog — klatež, postopač — (1)
- 6 začetnici primka in imena francoskega naturalista — deli telesa — glna — (2)
- 7 enoglasno (v glasbi) — popularno ime ameriškega predsednika Eisenhowerja — (4)
- 8 afriška reka — kratka za Varnostni svet — otok med Korziko in Apeninskimi polotoki, kamor je bil izgnan Napoleon I. 1814 — (4)
- 9 zanesenec, zamaknjenec — določene barve (z. sp.) — (1)
- 10 polniti z vato — najlepši del

Navpično:

- 11 ploskovne mere — srd, huda jeza — tropa ovčjaka — (3)
- 12 žensko ime (Cankarjeva črtica) — vrsta antilop v Kongu — glavno mesto sosednje države — (2)

ŠTEVILČNA KRIŽANKA

	3888	420	1120	8		432	36864
105				24			
				945			
18144							
216				320			
				2016			
10080						180	
+3			720				
			+5				
	189			27			
256							

Vpiši v polja številke od 0 do 9 tako, da boš dobil, če jih boš med seboj pomnožil ali seštel, zmnožke ali seštevke, ki so napisani v prvi navpični vrsti na levi, v prvi vodoravni vrsti zgoraj ali sredi lika. Če sta sredi lika v enem polju vpisani dve številki, pomeni zgornje zmnožek ali seštevek vodoravnih polj, ki

stedi do roba ali naslednjega že zasedenega polja, spodnje pa zmnožek ali seštevek v navpičnih vrstah pod njim. Če smo pred številko napisali znak seštevanja +, potem je treba številka, ki sledijo temu polju vodoravno ali navpično, seštet, sicer pa zmnožiti. Kadar je med zasedenimi polji in robom samo eno prazno polje, velja v vodoravnih vrstah to polje samo za navpično kombinacijo, v navpičnih vrstah pa za vodoravno.

VEŠELILO VAŠ BO, CE VEŠTE...

- 13 delavec v metalurškem obratu — krožno potovanje, gostovanje umetnikov ali javnih delavcev v več krajih zapored — (1)
- 14 strokovnjak; v vedi o lepem — ime prve slov. filmske igralke Kravanja — ne drag, poceni — (2)

Navpično:

- A dogovarjanje, iskanje sporazuma — (0)
- B majav, nestalen — zobna gnoloba — (1)
- C višinsko zdravilišče v Švici — naravni čut, nagon — (1)
- D okrajšava za utežno enoto — pristaš češkega reformatorja Jana Husa — angleško svetlo pivo — (2)
- E skrajšan podredni veznik — ameriški denar — arabski žrebec — (4)
- F tovariš v trpljenju — šotorska, časna naselja — (1)
- G tesno se prilagajajoča pletena obleka — zaščitni ovoj knjige — (3)
- H breca — narediti, kislo — (1)
- I nekdanji turški zemljiški velikaš; — ime srbskega publicista Fincija — ruska utežna mera — (5)
- J določene barve (m. sp.) — kartaska igra — italijanski denar — (2)
- K začetnici basista zagrebške opere — par majhne obutve — (3)
- L namere, cilji — prebivalec južne nemške pokrajine — (1)
- M pripadnik litrskega gibanja — prostrane ulice z nasadi — (1)
- N del pesmi — kosaški poglavar — (2)

MASTNE MADEŽE ČISTI Cisten

ZAHTEVAJTE GA V SVOJI TRGOVINI

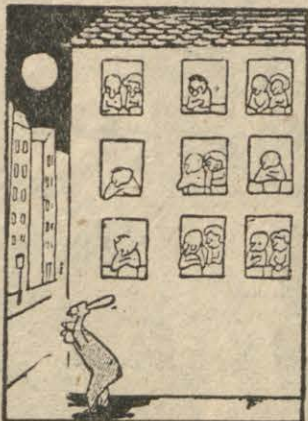
7. Blizu katerega večjega kraja leži Vrnjačka Banja, največje srbsko termalno zdravilišče?
8. Kako rečemo s tujo besedo vpisu na visoko šolo?
9. Pri kateri temperaturi se zrak utekočini?
10. Ob kateri reki leži angleško vseučiliško mesto Oxford?
11. V kakšni starosti nese koka največ jajc?
12. Kateri znameniti klavirski virtuoz je bil predsednik Poljske?

Odgovori na vprašanja iz prejšnje številke

1. Zvezda Severnica pripada Malemu vozu.
2. Edina kovina, ki je tekoča pri normalni temperaturi, je živo srebro.
3. Poleg Labodjega jezera je Čajkovski napisal še baleta »Hrestač« in »Truljičica« (»Speča lepota«).
4. Naprava za raztegljivost peresa; za telovadbo se imenuje ekspander.
5. Himalajo oklepa na zahodu Indus, na vzhodu pa Bramaputra.
6. Kraljevič Marko je bil ves čas življenja v turški družbi; in je tudi padel kot turški vazal v borbi proti vlaškim knezu Ivanu Mirčeti.
7. Dežele Orplid ni nikjer na svetu, ampak jo je kot deželo svojih sanj opeval nemški pesnik Eduard Mörike.
8. Klica in vprašaj na začetku in koncu stavka pišejo Španci.
9. Tolstojeva novela »Kreutzerjeva sonata« ima naslov po Beethovnovi skladbi istega imena.
10. Madžarski pesnik Petőfi je izginil v bitki pri Segesvaru 31. julija 1849.
11. Španski begeljcahja »Himalaja«, od koder so ga prinesli Perzijci.
12. Del države, obdan od tujega državnega ozemlja, se imenuje eksklava.
13. Bacil tuberkuloze je odkril 1882 nemški bakteriolog Robert Koch.
14. Škotska se je v rimskih časih imenovala Caledonia.

Prometno opozorilo v Avstriji.

Nenadomestljiva za turiste in smučarje, ker prepreči sončne opekline in napravi kožo baržunasto mehko.

KEMIKALIJA

ROUGE ZA USTNICE

V 6 MODERNIH BARVAH

ČUDNA GLOBA

Petersiljček se je sprl s tačo in ji v razburjenju prisodil nekaj gorkih za uho. Tača ga je tožila in sodnik je izrekel obzobno: 1080 dinarjev kazni.

»Zakaj ravno 1080 dinarjev?« osuplo vpraša Petersiljček.

»1000 din je globa, 80 din pa je davek za zabaavo,« mu pojasni sodnik.

Zena se vsa topi v solzah, mož pa bere časopis.

»Ze dolgo se mi je zdelo, zdaj pa vem zagotovo,« zablja. »Nič več me ne ljubiš!«

»Saj ni res, dragica,« ji odgovori mož mirno. »Toda moji prejemki; mi ne dopuščajo, da bi te vedno, kadar jočeš, vprašal, kaj bi rada imela.«

Škot pride v restavracijo v Edinburghu in naroči poročilo ostrig. Princ so mu jih šest. Odpre prvo, vzame iz nje biser, vsebino posrka in da lupino na krožnik. Odpre drugo, vzame iz nje biser in pohvalno pokima z glavo. Odpre tretjo — spet najde v njej biser. Prav tako v četrti in peti.

Končno odpre šesto — zadnjo ostrigo. Prazna... Jezno jo vrže na krožnik in udari s pestjo po mizi: »Saj sem si mislil, da me bodo v tej tatinski restavraciji okradli!«

To je prvi čevlji, ki mi je prav!« olajšano vzkliska debela ženska in vstane.

»Oprostite,« pripomni prodajalka. »Stojite v skatli zadnjega para, ki ste ga pomerili.«

»Neumna sem bila, ko sem se poročila,« pravi žena jezno.

»Da, ljubica, toda tedaj sem bil zaljubljen in nisem tega opazil.«

»V zakonu najbolj presenečajo tri stvari.«

»Katero pa, prosim?« Trojčki.

TO SE PRIPETI SAMO...

... v Floridi: za četrt dolarja kupujejo letoviščarji garantirano čist zrak v konzervah, ki jih pošiljajo svojim znancom in prijateljem na sever.

... v Cielu (Francija): ducat ubežnih cirkuških opic je povzročilo pravi preplah v neki mesariji, kamor so se zatekle. Telovadile so med klobasami in salamami in obmetavale vrečke gosposkinje z vsemogočimi mesnimi izdelki. Ukrotili so jih šele policaji, gasilci in cirkuški personal.

... v Bugandi: vlada je odstavila v Kampali nočne čuvaje, da bi s tem omejila kriminalne prekrške. Čuvaji so namreč napadali in ropali samotne pasante. Nova odredba poziva civilno prebivalstvo, da vsakega čuvaja takoj pripelje na policijo.

— Morali bi se sramovati, gospa, da stikate možu po žepih, ko spi.

PILOT IN MAČEK

V hiši stanuje pilot. Nekega dne najde sosedja njegovo ženo vso obklokano in jo vpraša, kaj se je zgodilo.

»Zelo sem zaskrbljena. Davi, ko je šel mož na letališče, je vzel s seboj našega mačka. Hoteli smo se ga znebiti, ker je preveč kradel, in mož je rekel, da ga bo v višini šest tisoč metrov vrgel iz letala...«

»In potem?« vpraša presenečena sosedja.

»Maček se je vrnil, moža pa ni od nikoder.«

SLAVA IN PROPAD PSA BOYA

ROMAN V PISMIH

Veselim se, da Vas bom spet videl in Vam poljubljam roko.

Vaš Alberto Marinelli

6. Draga gospodična Marcella, 6. maja rad bi Vam v naglici povedal, kako sem bil včeraj srecen, ko sem lahko poslušal koncert ob Vaši strani. Mnogo, zelo mnogo stvari imam na srcu, ki bi Vam jih rad povedal. Ali bi šli lahko jutri zjutraj na izlet z avtom?

Poljubljam Vam obe ročici.

Vaš Alberto M.

7. Najdražja moja Marcella, 7. maja prosim Te, pridi še danes zvečer — prosim. Ne morem več čakati! Minute so zame meseci, dnevi stoletja. Sprejmi za zdaj te rože kot dokaz moje ljubezni...

Alberto

8. Oboževana! Ideal mojega življenja, najina poroka bo torej končno 1. julija. Ali si tudi Ti tako srečna kot jaz? Pošiljam Ti te vrstice in obenem svojega Boya. Naj Ti izroči listek, saj je bil on — ali se še spominjaš? — povod in začetek najine erobe. Bodi dobra z njim! Se enkrat Te poljubim na Tvoje sladke ustnice

Tvoj, večno Tvoj Alberto

9. Dragi prijatelj, 7. septembra bodi tako priazen in objavi v svojem časopisu tale oglas: Čistokrvnen foksterier se takoj proda. Značka »Boy« v upravi.

Ne morem svojega psa niti pogledati. Ta bestija me ima na vesti, da sem spoznal Marcello in se oženil z njo.

Tvoj nesrečni Alberto Marinelli

1. Cenjeni gospod, 1. maja danes dopoldne je vdrl Vaš pes na naš vrt in potepal vse cvetlične gredice. Prosim vas, da v bodoče preprečite podobne nesposobnosti.

Z globokim spoštovanjem Marcella Tofanelli

2. Spoštovana gospodična, 2. maja zelo mi je žal, da se je to zgodilo. Poskrbel bom, da bo pes vedno na verigi, kadar bom zdoma. Pišite mi, prosim, kakšno škodo je povzročil, da jo bom lahko povrnil.

Z najglobljim spoštovanjem Alberto Marinelli

3. Cenjeni gospod Marinelli, 3. maja prisrčno se Vam zahvaljujem za sporočilo. Ni potrebno, da bi poravnali škodo. Če ne bo Vaš pes več prišel na moj vrt, bom popolnoma zadovoljna.

Z vsem spoštovanjem Marcella Tofanelli

4. Spoštovana gospodična Tofanelli, 4. maja ne morem soglašati s tem, da bi trpeli kakršnokoli škodo, ki sem jo povzročil jaz, oziroma moj Boy. Dovolite mi, prosim, da Vas danes obiščem in uredim zadevo.

Z iskrenim pozdravom Marinelli

5. Cenjena in draga gospodična, 5. maja pri svojem včerajšnjem obisku sem bil prijetno presenečen, ko sem spoznal Vaše zanimanje za glasbo in Vašo bogato glasbeno izobrazbo. Zato mi dovolite, da Vam ponudim priloženo vstopnico za nočljni koncert filharmonije.

II. SEJEM MODE IN USNJARSTVA

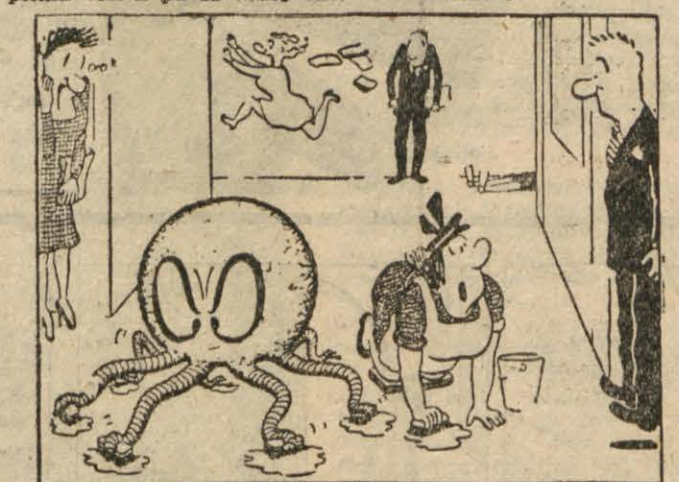
z mednarodno udeležbo

od 30. III. — 7. IV. 1957

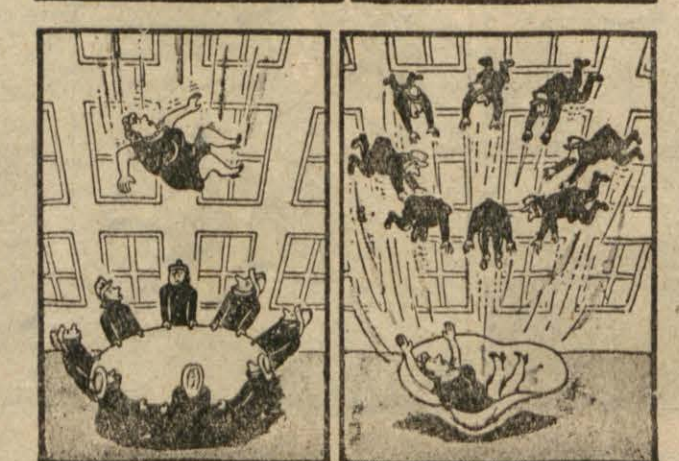
GOSPODARSKO RAZSTAVIŠČE — LJUBLJANA
Sodelujejo poleg Jugoslavije še Italija, Avstrija in Holandska.

25% popust na železnici

Dnevno revija Industrijske konfekcije »Sodobno oblačenje« — Nagradno anketiranje. — Sklepanje trgovskih zaključkov

— Lansko poletje sem tole sipo prinesla z morja. Zelo mi pomaga.

Novi kinemaskopski filmi

»Carmen Jones« — 51.541, »Do pekla in nazaj« — 50.697 in »Goubbia« — 22.050 gledalcev. Že samo te številke zgovorno pričajo, da je ljubljanska publika sprejela kinemaskop z zelo velikim zanimanjem. Iz česar sklepamo, da bodo tudi vsi novi filmi našli na dober sprejem — če bo le njihova kvaliteta zadovoljiva. Gornje številke namreč tudi povedo, da publika zavrača razne bedaste storije, kakršne je bil »Goubbia«. Navzile temu, da je bil to šele tretji kinemaskopski film, ki so ga v Ljubljani predvajali, je komercialno propadel in dosegel dosti manjši obisk od marsikaterega normalnega filma, saj je na pr. hkrati čudoviti angleški barvasti film »Poletno potepanje« v kinu »Unlon« gledalo kar 31.784 obiskovalcev. Vse priznanje ljubljanski publik!

Nedvomno velike zasluge za to, da smo slednjič le dobili kinemaskop in vstavision filme, kakor tudi to, da so v Ljubljani cene vstopnic za te predstave skoraj še enkrat nižje kot v Beogradu, ima gotovo ljubljansko Mestno kinematografsko podjetje. Naj bodo te vrstice hkrati priznanje marljivemu kolektivu, od katerega si želimo, da bi tudi vnaprej stremel za izboljšanje projekcij, zlasti še zdaj, ko bomo v kinu »Komuna« in »Unlon« v kratkem le dobili dolgo pričakovana sonera platna, s katerimi se bo ostrina in jasnost slike izboljšala za približno 30 odstotkov v primerj s sedanjo.

S kinemaskopskim in vstavision filmi smo imeli doslej res srečo. Videli smo namreč dva najboljših filmov, ki so ju posneli po teh sistemih. Že prihodnji mesec pa čaka novo presenečenje: brzkone naj-

»NAJLEPSA NA SVETU« JE GINA LOLLOBRIGIDA, ZA KATERO PRAVIJO, DA SE NI BILA NIKDAR TAKO LEPA, KOT JE V TEM FILMU. V KATEREM JE NJEN SOIGRALEC VITTORIO GASSMANN.

»MR. ROBERTS«: KOT REŽISERJA STA PODPISANA JOHN FORD IN MARVYN LE ROY IN ZATOREJ SE NE ČUDITE, ČE JE FILM PRAVA MOJSTROVINA HUMORJA. STIRIPERESNA DETELJICA GLAVNIH IGRALCEV OD LEVE PROTI DESNI: JACH LEMMON, JAMES CAGNEY, HENRY FONDA IN WILLIAM POWELL.

»DAMA IN KLAZEZ« JE PRVI DISNEYEV RISANI KINEMASKOPSKI FILM. KOT VSE DISNEYEVE FILME GA ODLIKUJE LJUBKA ZGODBICA IN IZREDNE DOMISLICE.

»RODILA SE JE ZVEZDA« JE PO MNENJU TUIH KRITIKOV NAJBOLJŠI AMERIŠKI BARVNI FILM DOSLEJ. ZARADI ČESAR SE GA JE PRIJEL VZDEVEK »HOLLYWOODSKA VRATA PEKLA«. ZGODBA SAMA VERJETNO MARIKOGA NE BO PREVEČ NAVDUŠILA, ZATO PA BO VSAKDO RAD PRIZNAL, DA JE JUDY GARLAND KOT PEVKA, PLESALKA TER LJUBECA IN OBUPANA ŽENA ZMOGLA MAJHEN CUDEZ. FILM JE TRIUMF NJENE UMETNOSTI. VSI SOIGRALCI, VKLJUČNO Z JAMESOM MASONOM, SO SAMO FIGURE. ZA NADALJNJI ZGODBE BOLJ ALI MANJ FOMEMENI, TODA STATISTI, MALA SONCA, KI SE VRTIJO OKOLI VELIKEGA.

»KRALJ RICHARD IN KRIZARJI« JE PSEVDODZGODOVINSKA EPIZODA IZ DOBE KRIZARSKIH VOJN, KO JE RICHARD LEVJE-SRČNI S SVOJIMI VITEZI PREGANJAL MUSLIMANE. DA PA NE BI V FILMU POSLUŠALI SAMO ROZLJANJE MEČEV, JE REŽISER BUTLER POSKUSIL, DA IMAJO KRIZARJI S SEBOJ TUDI POGUMNO LADY EDITH, KATERE SRCE JE SPRVA NAKLONJENO SULTANU, ZA KONEC PA SE SEVEDA NAJDE NEKDO, KI JE SE PRIVLAČNEJŠI. VIRGINIA MAYO IN LAWRENCE HARVEY IGRATA MLADI PAR.

»EGIPČANCI« NA NOVO CVETE ZIVLJENJE V TEBAH, FARAONI, PALACE, PIRAMIDE DESNO, PIRAMIDE LEVO — IN VSE POPRAVLJENE. NIL, SPINCE (TUDI TE POPOLNOMA RENOVIRANE), TO NI STIL IZ LEFENKE, TEMVEČ JE STALO PRODUCENTE SVOJIH 5 MILIJONOV DOLARJEV. TEMU PRIMERNA IGRALSKA ZASEDBA: EDMUND PURDON, BELLA DARVI (NA SLIKI), JEANE SIMONS, VICTOR MATURE IN GENE TIERNEY.

»Najboljši film vseh časov«

Prihodnje leto bo mednarodna razstava v Bruslju. Ob tej priložnosti nameravajo izbrati najboljši film vseh časov, od začetka sedme umetnosti do danes. Najprej bo vse filme pregledala prehodna žirija, sestavljena iz filmskih zgodovinarjev, ki bo izbrala 30 del. Druga žirija, katero bodo sestavljali umetniki različnih vej, pa bo od teh izbrala 12 filmov. Končno bo tretja žirija po javnem predvajanju vseh 12 filmov izglasovala »najboljši film vseh časov«.

lepši kinemaskopski film doslej »Vzhodno od raja« z Jamesom Deanom. Pa tudi filma »Med nebom in zemljo«, ki bo na sporedu že aprila, ne kaže zametavati. Seznam filmov bi bil res obširen, zato vas bomo danes seznanili le s slikami nekaterih najboljših.

S. Jarc

